

Od 1. do 9. maja

Slavili smo 1. maj, z rdečimi zastavami, z Internacionalo na zelenem Joštu in še marsikje. Toda revolucionarni polet je nekoč v težkem boju z nacističnimi in fašističnimi divizijami privedel tudi do zmage vseh svobodoljubnih narodov. Prvega maja pridružujemo praznik 9. maja, praznik zmage nad silami osi v Evropi, ko so Hitlerjevi potolčeni oficirji končno podpisali listino o brezpogojni kapitulaciji. Še posebno ponosno se tega dogodka spominjamo pri nas v Jugoslaviji.

Med vojno je vsak trpel zase. V sleherni vasi pri nas, kjer so pobirali talce; v sleherni partizanski enoti, kjer so često jurili skoraj goloroki na tanke; povsod so trpeli in upali in težko pričakovali dneva, ko bo to nasilje minilo, ko bo zasijala svoboda. Ta upor je segal čez gore Jugoslavije, segal na zasedene prostranstva Sovjetske zveze, na bombardirane ruševine Londona, nadalne morja celine. Čeprav so si bili zavezniki, zlasti veliki štirje: Sovjetska zveza, ZDA, Velika Britanija in Francija med seboj različni, z različnimi sistemi in interesi, je vendar vse povezovala volja, da strejo Hitlerjev vojaški stroj, in to jim je končno, po štirih letih krvave druge svetovne vojne, tudi uspelo. Z vdajo še zadnjih vojaških enot III. Rajha so se odprle tudi možnosti za graditev novega sveta v miru. Nova organizacija Združenih narodov naj bi bila na tej lepši poti v prihodnost trdna opora vseh. Žal so se pozneje, zlasti v času hladne vojne, marsikatero osnove zaveznitva zameglile, novi imperializmi so planili na dan. Ponekod na zahodu so skušali celo odpraviti vsakoletno praznovanje Dneva zmage, češ da je na vojno bolje sploh pozabiti. Toda prav letošnje ponovne manifestacije v Franciji navkljub lanskemu odločitvi predsednika republike Destaing, dokazujejo, da demokraciji povsod po svetu hočejo vzdrževati svojo zvezo in da se je vredno spominjati zmage nad fašizmom tem bolj, ker fašizem marsikje znova dviga glavo.

Naš jugoslovanski delež v minuli vojni in izjemna vloga, ki jo je v tem boju odigral naš predsednik Tito, prihajata sicer vse bolj do izraza. Nič čudnega tudi ni, če smo prav na naših tleh, zabeležili zaradi krčevitega odpora okupatorjev tudi zadnje nacistične „žepe“ in da slavi prav naša Ljubljana svoj dan osvoboditve šele 9. maja, veliko kasneje kot druga mesta v Evropi. Pri nas smo se dejansko kot prvi v Evropi Hitlerju uprli, a tudi zadnji nemški topovi, ki so še kljubovali, so streljali prav z vrha ljubljanskega gradu.

Dan zmage zaveznikov v tej vojni dobiva tako za nas svoj še poseben pomen; pomen tudi zaradi tega, ker se zavedamo, da smo si svobodo izvojevali sami. Praznik zavezniške zmage, praznik svobode in praznik Ljubljane se zlivajo v eno samo odločenost, da se tudi v prihodnje za to svobodo bijemo do zmage.

Iz Prvega gremo v Deveti maj.

Mara Ovsenik

ROMAN ALBREHT V ISKRI

Združevanje po novem

V današnji številki našega glasila objavljamo kot posebno prilogo Teze za samoupravni sporazum o združevanju v SOZD Iskra. Omenjene teze predstavljajo osnovo za nov samoupravni sporazum, temelječ na določilih in duhu Zakona o združenem delu, kar vsekakor predstavlja nov, kvaliteten korak na poti združevanja dela in sredstev v SOZD Iskra.

Tik pred prvomajskimi prazniki je bil tezam posvečen poseben sestanek, ki se ga je udeležil tudi podpredsednik Izvršnega sveta skupščine SR Slovenije Roman Albreht. Podpredsednik Albreht je dal vrsto konkretnih in spodbudnih pripomb k našim tezam in vse njegove pripombe so bile potem tudi upoštevane, tako da je zdaj pred nami dopolnjeno in izčiščeno besedilo Tez, ki zdaj, z objavo v prilogi našega glasila, prehajajo v javno obravnavo.

Ko je podpredsednik Albreht uvodoma spregovoril o Tezah za samoupravni sporazum o združevanju v SOZD Iskra, je predvsem poudaril, da mu je pristop k tezam zelo všeč, ker so Teze sestavljene in napisane za ljudi, ki se ne spoznajo na pravo. Kot drugo odliko tez je poudaril, da je iz njih jasno razvidno, kaj s tezami hočemo. Kajti ni vse v pisanju pravnih aktov, kar je žal pri nas še vse preveč razvita praksa.

Teze po njegovem jasno kažejo, kakšno Iskro hočemo po novem — prej je bila Iskra po njegovem bolj ali manj integrirana in seštevke kvantitet. Zato je upravičeno vprašanje, ali je SOZD samo seštevke kvantitet ali pa tudi hkrati nova kvaliteta. Zato po njegovem Iskra nikakor ni samo seštevke tolikšnega števila organizacij, temveč je hkrati tudi nova kvaliteta, kar je iz tez nedvoumno razvidno. Prej pa ni bila očitna prav ta nova kvali-

teta, ki je zdaj v teh tezah prisotna in vsebinsko jasna.

Po Albrehtovem mnenju je raven podjetja premajhna za našo družbo in prav ob tem se zastavlja vprašanje, kakšen naj bo naš korak naprej v novo kvaliteto.

V Sloveniji je veliko sestavljenih organizacij združenega dela, je nadaljeval Roman Albreht, ki imajo samo skupno administracijo in nič drugega, kajti ne priznavajo centra odločanja. Mi pa moramo v tem smislu spremeniti osnove, še vedno imamo institucije kapitala in logika podjetniškega profita blokira razvoj. Zato je, po njegovem, potrebno zamenjati nekaj vozlišč od SOZD, preko OZD do TOZD, kjer se še vedno kaže jasno stara institucija kapitala in vse, kar iz njega izhaja, ne pa institucija združenega dela.

V nadaljevanju svojih pripomb k Tezam za samoupravno sporazumevanje o združevanju v SOZD Iskra je Albreht poudaril, da mora samoupravno združeno delo priznavati funkcijo zakona vrednosti in samoupravno sporazumevanje nikakor ne pomeni zanikanja tega zakona. Spregovoril je tudi o potrebi in nujnosti interne banke, dalje plediral za to, da bi v to banko vlagali viške denarja in da bi vanjo lahko nalagal tudi prav vsak državljan svoj denar.

Svoja obširna razlaganja, pripombe in komentarje k Tezam pa je Roman Albreht strnil v misel, ki nam razkriva vse nove razsežnosti, možnosti in spoznanja ob združevanju na nov način, v duhu zakona o združenem delu: ko se združiš, postaneš del novega, vendar pa ostaneš pri vsem tem še vedno samostojen subjekt, z vsemi njegovimi atributi.

D. Ž.

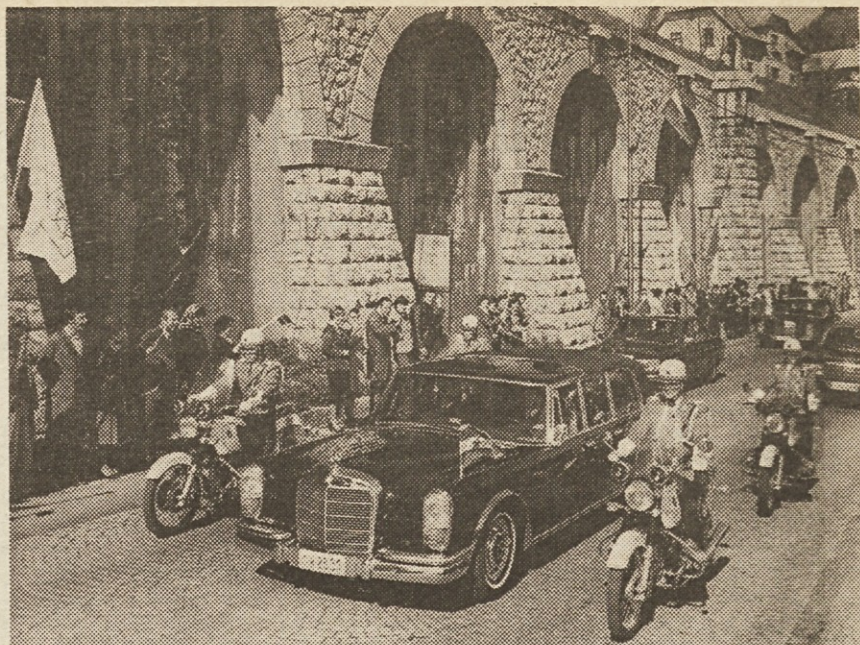
KDOR ZA DOMOVINO JE SPREJEL TRPLJENJE TA V SPOMINU LJUDSTVA VEČEN BO OSTAL ...

V okviru praznovanj 40. obletnice ustanovnega kongresa KPS, 40. obletnice prihoda Tita na čelo KPJ in njegovega 85. rojstnega dne, so predstavniki družbenopolitičnih organizacij v delovni skupnosti skupnih služb ZP, 5. maja položili venec na spomenik padlih študentov ljubljanske univerze.

Delavce Iskre so zastopali Vladimir Klavs, predstavnik ZK ZP Iskra Zdravko Tekavec in predstavnica sindikata Marina Glavan, slovesnosti pa sta se udeležila tudi prodekan in glavni tajnik Univerze v Ljubljani.

Stane Fleischman

Predsednik Tito s soprogo Jovanko je svoje nekajdnevno bivanje v Sloveniji izbral za udeležbo na proslavi letošnjih jubilejev. Na sliki: predsednik na poti skozi Kranj na slavnostno sejo CK ZKS v Ljubljani.

Skupaj s Titom smo praznovali

Jošt nad Kranjem je bil že pred vojno priljubljeno shajališče naprednih kranjskih delavcev, ki so želeli, združeni, čim lepše proslavljati svoj praznik 1. maj. Zato ni čudno, da se je kranjski občinski sindikalni svet pred dvema letoma odločil, da v spomin na takratna praznovanja te shode spet obnovi.

Letošnje tretje praznovanje 1. maja je bilo za vse obiskovalce Jošta še posebej slovesno. Prireditelj nas je povabil na proslavo, združeno s podelitvijo sindikalnih priznanj najzaslužnejšim delavcem in delovnim organizacijam.

Jošt je bil na sam praznik ves odet v mlado zelenje in cvetje. Po njegovih pobočjih so se v sončnem dopoldnevu pomikale proti vrhu neprekinjene kolone izletnikov, ki so se želeli udeležiti proslave in obenem preživeti nekaj ur v naravi.

V vseh tisočih pa je tlela tiha želja, da jih bo morebiti obiskal tudi tovariš Tito, ki je nekaj dni prej prišel na Brdo pri Kranju. Člani Iskre Elektromehanike so ga prvič pozdravili že v

Nagrajenci so se slikali s tovarišem Titom.

ponedeljek, 25. aprila, ko se je udeležil proslave 40. obletnice KPS v Ljubljani, pa so se na praznični dan ponovno v velikem številu zbrali na Joštu.

Navdušena množica je vzvalovila kot cvetoč travnik v vetru, ko se je nekaj po 10. uri pripeljal na prireditveni prostor naš predsednik s soprogo. Tovariš Tito je bil nad prisrčnim sprejemom očitno ganjen in je želel razpoloženo množico ohraniti tudi na fotografskih posnetkih, ki jih je napravil še pred začetkom proslave in med kulturnim programom, ki so ga pripravili pevci, recitatorji in godba na pihala.

Predsednika Tita je pozdravil Viktor Erzen, predsednik občinskega sindikalnega sveta Kranj, ki je kasneje razdelil priznanja sindikata delovnim organizacijam in posameznikom. Ta priznanja so prejeli tudi Hilda Čebulj, Mira Černe, Franc Dolenc in Franc Dežman iz Elektromehanike.

Titovega 85. rojstnega dne in 40. obletnice prihoda na čelo KPJ so se kranjski rejci golobov spomnili tako, da so spustili proti nebu skupno 125 golobov.

Nazadnje je spregovoril še sam predsednik Tito. Cestital je vsem prisotnim za naš praznik in orisal težko pot, ki so jo morali prehoditi napredni ljudje naše domovine, da danes lahko

Titove besede so še poglobile vsebino proslavljanja.

svobodno praznujemo 1. maj, se veselimo doseženih uspehov in z zaupanjem gledamo v še lepšo prihodnost. Poudaril pa je, da mora mladina še posebej spoznavati in ceniti napore svojih prednikov.

Ob koncu uradnega dela proslave so bili nagrajenci še posebej počaščeni, ker so se fotografirali skupaj z dragim gostom.

Tovariš Tito se je odpeljal še na vrh Jošta, kjer so mu pripravili pogostitev, kranjski planinci pa so mu podelili značko in knjižico častnega člana PD Kranj ter mu podarili cepin, s katerim so si v preteklih 40 letih mnogokrat pomagali pri reševanju človeških življenj.

Predsednik se je od udeležencev proslave poslovil okoli poldneva in se vrnil na Brdo, na pobočjih Jošta pa se je še dolgo po njegovem odhodu razprostiral napis, ki je izražal naše iskrene želje ob njegovih dveh pomembnih jubilejih:

MI SMO TITOMI, TITO JE NAŠ.
Božo Malovrh

SINDIKALNA PRIZNANJA TUDI DEVETIM ISKRAŠEM

Ob letošnjih jubilejih so po slovenskih občinah že pred in ob prvem maju podelili najboljšim sindikalnim organizacijam in sindikalnim delavcem srebrne znake Zveze sindikatov Slovenije, v priznanje za njihovo dosedanje uspešno delo.

Med številnimi sindikalnimi organizacijami in še številnejšimi posamezniki, sindikalnimi aktivisti, ki so letos prejeli to sindikalno priznanje je bilo tudi osem naslednjih Iskrašev: Jožica Kocmur iz TOZD Keramični kondenzatorji, Žužemberk, Slavko Munda iz TOZD Inženiringi, Ljubljana, Jožica Fon iz TOZD Blejska Dobrava, Franc Dežman iz Elektromehanike, Srečko Paul in Štefan Hajdinjak iz TOZD Instrumenti, Otoče, Cvetka Dvornik iz TOZD Elektroliti v Mokronogu ter Franc Štanta iz Avtoelektrike.

Prejemnikom letošnjih sindikalnih priznanj naše iskrene čestitke!

Nenehno izobraževanje

Razvijati moramo zlasti izobraževanje že zaposlenih delavcev, ki se na podlagi potreb in zahtev organizacij združenega dela in urejenih obveznosti in pravic z organizacijo združenega dela vključujejo v poklicno izobraževanje, pri čemer je takšno izobraževanje po naravi delovnega procesa, oziroma delovnega mesta ter potrebah organizacije združenega dela lahko prekinjeno ali neprekinjeno.

Mladi se bodo zaposlovali zlasti potem, ko pridobijo osnovni poklic ter se nato z delom in ob delu dalje izobraževali, se znova vračali v izobraževanje in zopet nadaljevali z delom. Pri tem pa ne smemo samo izključevati, ampak tudi širiti možnosti in pogoje ustreznega zaposlovanja že po končani osnovni šoli. Zato se morajo že v osnovni šoli stalno spremljati in ugotavljati temeljne dispozicije in nagnjenja otrok, tako da so ta spoznanja podlaga za poklicno usmerjanje. Preučiti je treba sedanji sistem šolanja učencev v gospodarstvu in kriterije za sprejemanje v uk.

Potrebno pa je pri usposabljanju za posamezne poklice ugotoviti, kje in po kateri poti bomo prej usposobili posamezne profile poklicev, oziroma katera pot izobraževanja nam bo dala najboljše vzgojnoizobraževalne rezultate: ali neposredno z delom in ob delu v delovnem odnosu in organizaciji združenega dela, v skupnosti temeljnih organizacij, ki imajo enake delovne procese in potrebujejo kadre enakih profilov ali pa je treba za izobraževanje organizirati potrebne poklicne šole, vključene v različne oblike samoupravnih interesnih skupnosti vzgoje in izobraževanja.

Poklicno usposabljanje je treba bolj sistematično razviti tudi za mladi, ki ne konča uspešno osemletne osnovne šole in ga organsko vključiti v sistem usmerjenega izobraževanja. Tudi tej mladini je treba zagotoviti potrebne možnosti za pridobitev poklica in jim omogočiti nadaljnje izobraževanje.

Komunisti se morajo zavzeti za dosledno postopno uveljavitev načela, da se v visokošolsko izobraževanje praviloma vključujejo tisti, ki so bili že vključeni v delovni proces, oziroma jih usmerijo na študij organizacije združenega dela. Možnost direktnega prehoda na visokošolski študij iz srednjih šol pa bi morala biti dana za tiste poklice, za katere obstoja taka potreba v združenem delu ali pa to zahteva specifičnost nekaterih poklicev in za tiste, ki pokažejo izredno nadarjenost in uspešnost že v procesu vzgoje pred usmerjenim izobraževanjem. Za to je treba opredeliti kriterije znotraj posebnih izobraževalnih skupnosti in v izobraževalni skupnosti Slovenije. Načelo vključenosti v delovni proces ter poznavanje družbene prakse je neobhodno uveljaviti tudi v visokošolskih organizacijah družboslovne smeri, na celotnem podiplomskem študiju, pri pedagoških poklicih pa uveljaviti prakso čim zgodnejšega neposrednega sodelovanja študentov v konkretnem izobraževalnem in pedagoškem delu in vključevanje v delo v vzgojnoizobraževalnih organizacijah.

Vzgojnoizobraževalne organizacije vseh stopenj morajo izredno sposobnim in marljivim dijakom oziroma študentom omogočiti, da lahko končajo posamezno stopnjo izobraževanja v krajšem času kot traja redno šolanje.

D. Ž.

SLAVNOSTNA SEJA ZK ISKRA ISE

Proslavitev jubilejev

Številnim proslavam letošnjih jubilejev KPS in predsednika Tita so 6. maja dodali še svojo komunisti Iskra ISE, ki so se ta dan zbrali na slavnostno sejo, v pritlični sejni sobi naše stolpnice. O pomembnih obletnicah je ob tej priložnosti spregovoril sekretar osnovne organizacije ZK Iskra ISE Vladimir Pavček, ki je v svojih izvajanjih poudaril pomen ustanovnega kongresa KPS leta 1937 na Čebinah, ki predstavlja zgodovinsko, najpomembnejšo prelomnico v razvoju slovenskega naroda v trdni skupnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti. Prav tako je slavnostni govornik poudaril neizmeren delež predsednika Tita pri štiridesetletnem vodstvu Zveze komunistov Jugoslavije, v NOV, ko je zmagal s slabo opremljeno partizansko vojsko, vendar pa oboroženo z najtrdnjšo vero v zmago nad sovražniki, daleč bolje oboroženimi in številnejšimi, kakor tudi v naši povojni graditvi in za razvoj neuvrčenosti in miru v svetu. V nadaljevanju pa je sekretar OO ZK Iskra ISE na kratko opisal nastanek, dosednji razvoj in bodoče naloge te delovne organizacije v okviru ZP Iskra.

Obširneje je o pomembni vsebini

Anton Rihar prejema knjižno nagrado.

Delovno predsedstvo med slavnostno sejo komunistov Iskra ISE.

28.000

„Skupščina soglaša s sklepom časopisnega sveta, da se dosledno izvaja samoupravni sporazum o združevanju v Združenem podjetju Iskra, ki določa, da se zagotovi vsakemu delavcu ZP Iskra prejemanje glasila ISKRA kot osrednji vir informacij za sodelovanje pri sprejemanju odločitev,“ se glasi eden izmed sklepov nedavne Skupščine ZP Iskra.

Kljub samoupravnemu sporazumu pa moramo tudi zdaj in ta trenutek ugotoviti, da se številni tozdi in OZD našega ZP ne držijo tega sporazuma. Namesto, da bi naše glasilo izhajalo v nakladi 28.000 izvodov, zato tudi takšen, morda malce nenavaden naslov pričujočega uvodnika, tiskamo trenutno naše glasilo v 22.000 izvodih in zdi se, da se bo to število še zmanjšalo, ne pa, kot bi bilo treba in v duhu samoupravnega sporazuma, povečalo. Tako smo te dni prejeli dopis iz tozda Tovarna elek-trosposojnih vezij ELA iz Novega mesta, v katerem nam sporo-

Prisrčna proslava 1. maja

Tito pride v Dražgoše! Po Selški dolini in Škofji Loki je završalo, čeprav so bili prvomajski prazniki so to zvedeli šolarji in odrasli. To je bilo v terek tretjega maja.

Ze zjutraj okrog osmih je bilo v Železnikih vse živo. Po križiščih je mrgolelo ljudi kakor na semenj. Proti Dražgošam pa so se po poteh, stezah in lepi asfaltirani cesti vile kolone ljudi. Čudovit pogled je bil na dolge kače šolarjev v pisanih oblekah s titovkami na glavah. Zeleno pobočje, nekoč prizorišče nemških napadov je postalo živ vrt cvetoče mladosti.

Nad spomenikom pa se je cesta in breg polnil z množico ljudi. Nemir je postajal vse večji. Ceste in dvorišča so bili vse bolj zatlačeni z avtomobili. Nekaj čez polenajsto pa je pripeljala kolona avtomobilov. Spontan aplavz in vzkliki so zašumeli kakor vihar. Tovariš Tito je izstopil in pomahal naokrog. Ploskanje je bilo bolj podobno hrumenju reke kakor aplavzu. Za maršalom so izstopili člani spremlstva: soproga Jovanka, Edvard Kardelj

Nasvidenje junaške Dražgoše!

s soprogo, France Popit in drugi. Pozdravili so se z občinskimi možmi, s predsednikom domače krajevne skupnosti, s preživelim borcem dražgoške bitke Milanom Žakljem, slikarjem Iveto Šubicem in drugimi. Tovariš Tito se je napolil k spomeniku. Razkazal in razložil mu ga je soustvarjalec

Ive Šubic, Milan Žakelj pa mu je v kratkih besedah povedal najvažnejše faze dražgoške bitke. Maršal je molče spremljal razlago najtrših trenutkov slovenske zgodovine in potek dogodkov, ki so se odigrali v tem bregu.

Spet se je obrnil k množici in špalirju pionirjev, tokrat s fotoaparatom – polaroidom in si naredil več posnetkov. Nato je vzel v roke še drugo kamero in posnel nepozabni prizor po dražgoškem bregu – množico domačinov, pisane gruče otrok in v ozadju Dražgoško goro.

Ob povratku na cesto se je ozrl nazaj na monumentalni spomenik. Ravno ta čas pa so prileteli z Dražgoške gore letalci na zmajih. Prvi je v elegantni krivulji zaokrožil med Titom in spomenikom. Res čudovit in posrečen let. Za njim je priletela še vrsta drugih. Maršal pa je kar na pokrovu motorja svojega avtomobila podpisal nekaj pravkar posnetih fotografij in jih razdelil svojim sodelavcem. Pionirska pesem je zadonela iz stotih grl in aplavz je spremil mahajočega predsednika, ko je sedel v avto in se odpeljal v bližnjo gostilno pri Urbanu.

Pri Urbanu je ostal na malici z najožjimi sodelavci. Direktor tovarne klobukov Šešir Miro Pinterič je predsedniku izročil darilo kolektiva: planinski klobuk. Tovariš Tito ga je takoj „probal“, v veliko navdušenje prisotnih in tovarišice Jovanke. Zapel je tudi oktet Jelovica, kar je še povzdignilo veselo razpoloženje. Maršal se je pevcem nekajkrat celo mrmraje priključil in s spremstvom z aplavzom nagradil pevce.

Popoldne ko se je vračal na Brdo, so ga po vaseh in na križiščih vztrajno čakali domačini in mahali maršalu Nasvidenje. Zlasti živahno je bilo, ko se je peljal skozi Škofjo Loko, tu je nastal skoro špalir mahajočih Ločanov in otrok.

FY

ŠOLSKI CENTER ZP ISKRA, KRANJ

Praznovanje jubilejev

Dijaki kranjskega šolskega centra Iskre so 23. aprila skupaj s predavatelji pripravili proslavo v počastitev jubilejev tovariša Tita in naše Zveze komunistov. To je bil zanje zelo slovesen dogodek, saj so pred nedavnim sprejeli v ZK 15 učencev.

Na proslavi so se dijaki najprej pomerili v kvizu. Sodelovale so ekipe obeh šol našega šolskega centra in ekipa učencev Železarskega izobraževalnega centra z Jesenic. Odgovarjali so na razna vprašanja iz naše novejši politične zgodovine in pokazali dobro znanje. Vsem sodelujočim v kvizu so podelili knjižne nagrade.

Tekmovalni del so prijetno popestrili glasbeni vložki ansambla, ki ga sestavljajo dijaki ŠC Iskra, in recitacije revolucionarnih pesmi. Ob koncu je spregovoril tudi sekretar sveta ZK DO Iskra Elektromehanika Janez Kern. Orisal je pomen jubilejev, ki jih praznujemo v letošnjem letu. Sledila je podelitev članskih izkaznic vsem mladim komunistom – dijakom našega izobraževalnega centra, ki bodo odslej še bolj aktivno sodelovali pri uresničevanju naših revolucionarnih ciljev.

Omenjena slovesnost je le skromen prispevek k številnim proslavam, ki se v teh dneh vrstijo širom naše domovine. Pove nam, da so tako dijaki kot tudi predavatelji Šolskega centra Iskre vedno bolj delavni. Njihova prizadevanja nedvomno odražajo lepe rezultate, katere tudi Iskraši ne smemo prezreti.

Alojz Boc

Delegacija nese venec k spomeniku Franca Rozmana-Staneta.

letošnjih jubilejev spregovorila predsednica ZSMS Iskra ISE Vesna Aljaž, predsednik Izvršnega odbora sindikata Iskra ISE Ivan Tavčar je končno prečital še pismo, ki ga je l. 1928 iz zagrebških zaporov pisal centralnemu partijskemu vodstvu in delegatu KPJ na kongresu Kominterne v Moskvi Milanu Gorkiču.

Na slavnostni seji so komunisti Iskra ISE s knjižnimi nagradami in posvetili v njih nagradili tiste člane, ki so aktivni komunisti že 25 ali več let. Knjižne nagrade so prejeli: Marjan Štraus, Franc Kamin, Ivan Zupan, Milorad Irižanin, Svetozar Golubović in Anton Rihar.

S slavnostne seje komunistov Iskra ISE je v okviru proslave delegacija položila venec k spomeniku Staneta Rozmana.

-C-

proizvajalcem? Ali se jim morda zdi naše glasilo nezanimivo in nezadostno glede informacij? Če je temu tako, zakaj ne napišejo ali pa povedo, kaj jim ni všeč, čeprav se zavedamo, da takšne kritika, če ni obobjestranska, ni dobra kritika.

Ni prijetno niti vzpodbudno o takšnih rečeh pisati v uvodniku pro omo suo, vendar je bilo potrebno vse to zapisati, če hočemo, da bomo naše glasilo na eno stran izboljšali in popestrili, pot do tega pa je tudi višja naklada, na drugi strani pa tudi ni razveseljivo opozarjati na že sprejete samoupravne sporazume, ki jih nekateri tozdi kršijo brez slehernega pojasnila, ne da bi se pri tem zavedali tudi politične odgovornosti, ki je danes prav na področju informiranja izredno pomembna in tehtna.

Upati je, da bo takšnih dopisov čim manj in da bodo vsi tisti tozdi, ki so iz najrazličnejših vzrokov in pobud zmanjšali število izvodov, zadevo še enkrat pretehtali in pravilno politično ukrepali. Upamo, da se bo število 28.000 izvodov uresničilo. Dušan Željznov

Prvo interno posvetovanje o inovacijski problematiki v Iskri

O izredno uspelem posvetovanju, ki je imelo namen osvetliti probleme inovacijske dejavnosti pri izpolnjevanju ciljev srednjeročnega načrta razvoja Iskre in začrtati njene nadaljnje naloge, smo že poročali v našem glasilu, kjer smo povzeli osnovne misli iz glavnega referata direktorja področja za inovacije ZP Miloša Kobeta ter koreferatov Staneta Jenka, Štefana Dolharja in Milana Slokana. Danes pa podajamo nekatere pomembnejše misli iz izredno bogate in zavzete razprave udeležencev.

V uvodu je posvetovanje pozdravil generalni direktor Jože Hujs. Izrazil je zadovoljstvo nad dejstvom, da imamo kot le redkokatera naša organizacija možnost in moč, organizirati tak in tolikšen skup inovacijskih delavcev. Prav pa je, da smo pri tem tudi kritični in samokritični zlasti do naše učinkovitosti, saj v dobi dinamičnega tehnološkega napredka faktor časa še vse premalo vrednotimo. Poudaril je rastočo vlogo lastnega znanja in se zavzel za mobilizacijo vseh sil za hitrejšo inoviranje naše proizvodnje. Ob koncu je zaželel posvetovanju uspešno delo in izrazil mnenje, naj bodo taka posvetovanja organizirana še v bodoče.

Po referatu in koreferatih je sledila razprava v kateri je kot prvi pozdravil posvetovanje predsednik skupščine ZP Iskra Vladimir Klavs. Opozoril je na nujnost, da srednjeročni plani ZP in DO postanejo okvirno vodilo za konkretno opredelitev programskega razvoja vsakega TOZD.

Ivan Fink je opisal problematiko v delovni organizaciji Elektromehanika in telekomunikacije, kjer je prav tako aktualen problem prestrukturiranja programov in delovne sile. Zavzel se je za ustrezen sistem vrednotenja projektov in izvajanja programske politike v Iskri, zlasti pa opozoril na pomen standardizacije že v zgodnji fazi inovacijskega procesa, kar je ilustriral z diagrami ter pregledal, da se temu problemu posveti eno izmed prihodnjih posvetovanj.

Janez Barlič se je kritično dotaknil problema preslabega in prepočasnega koriščenja raziskovalnih rezultatov.

Jurica Zadavec je v zavzeti razpravi podprl predlog o amortizaciji znanja, ki jo je treba razširiti na ves inovacijski proces. Zavzel se je za širšo organiziranost razvojne dejavnosti tudi na nivojih DO in za poenotenje njene organizacijske strukture v vsem ZP.

Franc Vršnak je kritiziral premajhno prisotnost raziskovalno-razvojnih interesov naših organizacij v Raziskovalni skupnosti, opozoril pa je

še na slabo izkoriščenost RR kadra, ki opravlja razna druga dela, ni teamsko organiziran in tudi nezadostno stimuliran za obnovo in širjenje znanja.

Bojan Pretnar je nato govoril o nujnosti vključitve patentne informatike v inovacijski proces. Franc Vreček je v svoji argumentirani diskusiji, izhajajoč iz zaključkov posvetovanja o izvojni problematiki v Postojni, opozoril, da moramo zahteve na izdelek, namenjen domačemu trgu, izenačiti z zahtevami za izvoz. Kritično je opozoril na oblikovno kvaliteto naših izdelkov, ki je nekad bila zelo visoka, se zavzel za večjo udeležbo novih programov v izvozu, pri čemer gre tudi za pomembno posodabljanje „neelektronskih“ proizvodov. Poudaril je potrebo po pospešenem in bolj organiziranem pretoku informacij od kupca do razvijalca ter po večjem in bolj vsestranskem koriščenju znanja, ki je skozi licence in „know-how“ na razpolago.

Pavel Sešek je opozoril na slabo opremljenost RR delat ter s številnimi argumentirani trditve, da so raziskovalci vse preveč angažirani pri raznih drugih, administrativnih, komercialnih in proizvodnih opravilih.

Vera Levonikova je opozorila na potrebo formiranja posebnega informacijskega sistema o tekočih RR nalogah in na pomembnost predhodne literaturne rešitve pri inovacijskem procesu. V tej zvezi je predlagala konkretne zaključke in opozorila, da služba INDOK lahko nudi RR dejavnosti že mnogo tega, kar je bilo v prejšnjih razpravah navedeno kot pomanjkljivost.

Franc Jan je v svoji zavzeti in z bogatimi izkušnjami dolgoletnega raziskovalca podkrepljeni razpravi opozoril na problem prevelike anonimnosti, v kateri se RR delo še nahaja. Zavzel se je za ustrezen družbenopolitični in samoupravni pritisk, da RR dejavnost dobi še večjo veljavo. V nasprotju z Jurico Zadavcem je menil, da so tudi majhne RR skupine, če se povežejo z zunanjimi institucijami, lahko učinkovite. Poudaril je potrebo po intenzivnejših osebnih stikih med

RR delavci različnih TOZD in DO in odpravo „izolacijskih“ ovir med njimi. Po njegovem mnenju so psihološko-sociološke ovire ob uvajanju novitet v proizvodnjo izredno pomembne in bi jih morali odpravljati tudi z družbenopolitičnimi posegi.

Stane Fon se je zavzel za skrbnejšo pripravo ustreznih razvojnih programov na vseh nivojih, pri čemer naj službe ZP in DO nudijo večjo pomoč in koordinacijo.

Franc Mlakar je svoji prvotni razpravi dodal ugotovitev o težavah pri zbiranju strokovnih člankov za tehnična poročila Iskre in predlagal uvedbo nekaj že uvedene stimulacije za avtorje. Jože Vugrinec je opozoril na premajhno motiviranost RR delavcev za podiplomsko izobraževanje.

Peter Barlič je, podobno kot Pavel Sešek, opozoril na težave z nabavo raziskovalne opreme, ki je neuskaljena, na premajhno stimuliranost raziskovalcev glede na njihovo uspešnost ter na problem migracije RR kadrov zalsti v dislociranih okoljih. Marjan Henigman je podprl kritičnost referata in opozoril, da inovacijska dejavnost terja mnogo usklajenih aktivnosti, ki so vse dolgoročne pomena in morajo biti sistematično gojene.

Miloš Kobe je ob zaključku diskusije, ki je bila zaradi že čakajočih naslednjih uporabnikov dvorane kar nekoliko forsirano zaključena dejal, da je prvo posvetovanje imelo predvsem namen identificirati glavne aktualne probleme inovacijske dejavnosti, predvsem pa pospešiti proces še večje inovacijske osveščenosti pri vseh dejavnostih v Iskri. Takšna posvetovanja, posvečena morda bolj specifičnim problemom pri inovacijski dejavnosti, naj bi postala stalna praksa ter dobila tudi ustrezno odmevnost.

Nato je v imenu Komisije za zaključke Milan Slokan prečital prvi koncept zaključkov, udeleženci pa so se strinjali s predlogom, da jih komisija izpolni še z glavnimi mislimi iz razprave ter da jih nato verificira še Odbor za inovacije Skupščine ZP Iskra. Z njimi bodo seznanjeni poslovodni, samoupravni in družbenopolitični dejavniki v vseh organizacijah Iskre.

Zaključki posvetovanja, pri katerih dokončnem oblikovanju so nato poleg komisije sodelovali še člani odbora za inovacije, najprej ugotavljajo življenjsko odvisnost razvoja Iskre od razvosti njene inovacijske dejavnosti in znanja kot bistvenega proizvodnega faktorja. Zato opozarjajo:

- da je inovacijsko dejavnost potrebno obravnavati kot nepogrešljivo sestavino kompleksnega proizvodnega procesa v Iskri;
- da morajo na podlagi srednjeročnih

planskih ciljev vse TOZD opredeliti svoje konkretne proizvodne in raziskovalno-razvojne programe ter se pogumneje lotiti uvajanja in investiranja v nove in izboljšane proizvode in tehnologije;

– da je kadrovsko vprašanje izredno pomembno za uresničitev planskih nalog, zato se zaključki zavzemajo za stimulativnejšo politiko osebnih dohodkov razvojnega kadra, za intenzivnejši in širši sistem izobraževanja ob delu na vseh nivojih, za še večje in sistematičnejše angažiranje zunanjih RR institucij ter za aktivnejše angažiranje pri reformiranju šolstva;

– da je v okviru uveljavljanja Zakona o združenem delu treba poiskati tudi optimalne rešitve za institucionalizacijo RR dejavnosti in pričeti z uvajanjem dohodkovnih odnosov med njo in drugimi deli proizvodnega ciklusa;

– da je treba sistematično, analitično in informatično inovacijskih procesov posvetiti vso pozornost ter v ta namen formirati in izpopolniti sisteme za vrednotenje, spremljanje in izvajanje inovacijskih procesov v Iskri s polno vključitvijo ustreznih služb, nadalje sisteme za usklajevanje proizvodnih programov, za spremljanje življenjske dobe izdelkov ter za evidentiranje materialnih in kadrovskih elementov inovacijske dejavnosti.

Zaključki predvidevajo organiziranje nadaljnjih tematskih posvetovanj, ki naj prispevajo k medsebojni povezanosti RR dela. Nadalje obvezujejo področje za inovacije ZP, da

skupno z odborom za inovacije pripravijo ustrezen akcijski program za uresničevanje pobud in nalog, zastavljenih v referatih, diskusiji in zaključkih s posvetovanja. Ob koncu zaključkov se obračajo udeleženci s posvetovanja. Ob koncu zaključkov se obračajo udeleženci na vse samoupravne, poslovodne in družbenopolitične dejavnike s pozivom za vsestransko vključitev v prizadevanja za hitrejšo inoviranje Iskrinih proizvodnih programov, kar je ključni element perspektive Iskre kot napredne in v svet orientirane organizacije in končujejo z opozorilom na potrebo ustrezne družbenopolitične aktivnosti pri nadaljnjem osveščanju delavcev v TOZD, da samo močna in učinkovita inovacijska dejavnost ter nenehno osvajanje novega znanja za proizvodnjo zagotavljajo dolgoročno perspektivo slehernega delavca Iskre.

Ko zaključujemo poročanje o tem, prvem inovacijskem posvetovanju v ZP Iskra, se nedvomno vsiljuje primerjava, da se na ta način odpira podobna pot stalnega preverjanja stanja in iniciranja novih vzpodbud, kot jo z rednimi posvetovanji in konferencami ubira že dalj časa Iskrina zunanja trgovina. Vsi referati, razprava in zaključki so potrdili veliko koristnost te nove iniciative, za kar je prav gotovo treba dati priznanje organizatorjem in aktivnim udeležencem ter pozdraviti njihov sklep, da bo takšna posvetovanja postala redna oblika obračuna dela in začrtovanja novih nalog inovacijske dejavnosti v Iskri.

Tradicionalna prvomajska praznovanja leto za letom privabljajo na vrh Jošta več Kranjčanov in okolčanov. Tisočem praznovalec delavskega praznika pa bo letošnje praznovanje še posebej prijeten spomin, saj je med njimi ta praznik preživel tudi najljubši gost – predsednik Tito.

40 LET NA ČELU PARTIJE

Titova vrnitev leta 1937

MIROSLAV KRLEŽA

V zgodnji jeseni sedemtridesetega se je v tihoti nekega melanholičnega večera po devetih letih vrnil Tito. Sedel sem v prvem mraku v svoji sobi in opazoval oblake, ki jih je visoko nad mestom podil zahodnik. V sivi svetlobi, ki je polagoma ugašala, sem prenehal z branjem in se izgubil v opazovanju pastelno modrih nebesnih širjav, po katerih so potovali čudoviti arhipelagi oblakov, zmeraj v prav isti horizontalni od leve na desno. Strehe, bambusovi trsti anten, sive in dolgočasne, sajaste strehe, sive in dolgočasne mestne četrti, prenatrane s prav tako sivimi in dolgočasnimi mogočnimi hišami v pepelnati svetlobi somraka, s srebrnim magnezijem oblačne tkanine. Skozi odprto okno krajne sobe odmevajo z ulice otroški glasovi, tukaj v sobi pa sama pepelnata samota in tihota. Tihota prazne sobe, ko se barve tkanin in obrisi pohištva zlivajo v temno kostanjevo clair-obscuru, in edino, kar se v somraku še sivolasto blešči, je papir odprte knjige. V tej tihoti se je razlegel zvonec pri vhodnih vratih. Vznemirjeno zvonjenje, ki odmeva po praznih, sivih, nerazsvetljenih sobah, zmeraj prinaša nekaj zloslutne, praznovne negotovosti. Leta ni nihče od nas živel tako, da ne bi imel razloga pričakovati, da se mu na vratih z nepričakovanim, nekolikanj nervoznim zvonjenjem pojavi slab ali usoden sel. Zvonec, ki odmeva po stanovanju, nam vztrajno naznanja, da je nekdo pred vrati in da nas nervozno kliče. Droban vznemirjen glas majhnega kovinskega budilca odmeva alarmantno in neugodno, a zlasti napeti so presledki med enim in drugim zvonjenjem, v intervalih, ko je v slehernem utripu srca čutiti negotovost, ali se bo skrivnostni signal spet oglasil. Kdo neki je, ki zvoniti tako trdovratno, ne da bi se poprej oglasil po telefonu?

Vstanem, stopim po stanovanju, odprem prva, potlej druga vrata, pričrme luč v predsobi, zašklepetne patentna ključavnica in pred steklenimi vrati stoji tujec. Neznanec v pepelnati svetlobi somraka, obsijan z oranžnim odsevom gi-

randol. Bled obraz neznanega moža in svetel, topel prijateljski glas, ki se dobrodušno smehlja ob mračnem in sivem, malone dramatičnem srečanju po devetih letih. Naša zunanost se kar naprej spreminja, toda barva glasu, tista znana čudovita, nedoločena, a spet tako samosvoja toplina človeškega glasu zmeraj pobuja nenavadno zanesljive podobe pomnjenja. V krogih spominov, ki jih vzvalovi izrazitost takega človeškega glasu, se pojavi toplo in intimno vzdušje doživljenih motivov in stvari, za katere še sami nismo slutili, da po mnogih letih v nas še zmeraj živijo enako močno notranje življenje.

Kot senca davno minulih dni se je Tito pojavil po devetih letih pred tistimi steklenimi vrati in na prvi pogled se mi je zazdelo, da se ni veliko spremenil, a spet: zelo se je spremenil, še več, popolnoma. Tak, kakršen se je pojavil, me je v prvem trenutku spomnil na nekega mojega praškega znanca in šele, ko je snel svoj svetlikajoči se ščipalnik, sem opazil, da je to nekdo drug. Devet let je bilo devet dramatičnih let v življenju vsega našega gibanja.

Tisoč devetsto sedemtrideseto leto legalizacije abesinskega umora, drugo leto Španije, in četrto, odkar je Göring ulival topove, večer pred češkim, avstrijskim in poljskim zlomom. Leto depresije in demoralizacije v mednarodnih razsežnostih. Sedemtrideseto leto se je vlekle kot lena in hirava mačka: vse je vilo neumno in brezupno kot novice iz moskovske Pravde z neskončnimi vrstami smrtnih obsodb iz dneva v dan, z nürnbergskim tuljenjem, ki je prav tiste dni polagalo temelje nemški nacionalni cerkvi na poganski ideološki podlagi. Španske podmornice potapljačo ruske in mednarodne ladje v grških vodah, Italijani so se izkrcali v Španiji, Sanghaj in Madridu teče kri, Tuhačevskega so na nosilih prinesli pred sodišče; govorilo se je, da je poskušal narediti samomor. Prispela je vest, da so v Moskvi prijeli Bela Kuna, češ da je organiziral atentat na Stalina. Pri nas pišejo o „presvetli hiši Karađorđević in doktorju

Tako je Tita leta 1931 upodobil Moša Pijade.

Vladku Mačku“ v patetičnem tonu Jutrjnega lista, ki pod izkušeno komando Milivoja Dežmana, rutiniranega kapitana politične dolge plovbe, cinično manevrira z Novostmi in Morgenblatom, Obzorom itd. med Stojadinovićevim dispozijskim fondom in kupiškno megljo, boječ se zmage Kmečke stranke državljansko veliko bolj iskreno kakor diktature krone. O „kralju dečku“ se piše lirsko sladko kot o „nepopisanem listu, ker je monarhija angleškega tipa, v kateri kraljuje kralj“ (kjer pa bi vladala Stojadinović in Maček), „vendarle najidealnejši državni sistem na svetu...“

„Kralj deček prebira poleg Dickensa, Marka Twaina, Daudeta, Turgenjeva tudi srbske narodne pesmi,“ „Mačku pa sta pri srcu Tolstoj in Timurlenk“... V tej književni harmoniji okusov in enotnih pogledov na literaturo ne bo posebno težko najti formulo za sporazum. Naš dragi najvišji pastir nadškof Alojzij je skupaj s Stanojem Mihaldžičem in generaloma, gospodoma Pantelijo Jurišičem in Stajičem, mestnim županom dr. T. P. in podžupanom K., rektorjem in dekani na sprejemu pri banu savske banovine doktorju Ružiču, a „kroček vitezov zlate

veržice teozofskega reda, Mesniška 7, tretje nadstropje, je imel ob proslaviti kraljevega rojstnega dne slavnostno sejo s predavanjem Mihajla Jurišiča na temo o kralju dečku, ki je panteist in teozof, poleg tega pa se ukvarja z veslanjem, ribarjenjem, plavanjem, sokolsko telovadbo, streljanjem z avtomatsko pištolo,“ pop Janjič pa zatrjuje, da je Stojadinović zastupil patriarha Varnavo.

Miša Konj, Čika Aca, Ljuba Mrav in Joca Pižon se pripravljajo, „potem ko so poprej izmenjali misli in ko je bil osnutek združene opozicije v odboru treh šefov beograjskega krila opozicije očitna,“ Aca obveščen, Čika Ljuba pa navdušen, na sestanek združene opozicije s skupinskim mačkom v Farkašiču.

S Titom sem zadnjikrat govoril leta 1928 tik pred začetkom diktature, a od tistega antipatičnega in klavrnega političnega procesa, ki je za reakcionarno politično javnost minil v sivi anonimnosti (na katerem pa je Tito s svojo osebno iniciativno povisal lastno juridično odgovornost za nekaj let robije), je preteklo že devet let. Šest let Lepoglave in trikrat bivanje v zamejstvu ko da je izbrisalo z njegovega obraza izraz naivne in neposredne vedrosti, in namesto nasmejanega mladega moža je zdaj stal tu resen tih tujec, ki se mu za stekli ščipalnika oči svetlikajo jekleno temno, skorajda strogo.

Najina mladost je potekala po tistih brezupno dolgočasnih in sivih ulicah zagrebškega Dolnjega mesta med Prilazom ter Meduličevu, Samostansko, Dalmatinsko in Frankopansko ulico, kjer so krčme bedne in smrdljive, trgovine zaudarjajo po moki in polenovki kot v najbolj odročni provinci, v dolgočasnih dvonadstropnih hišah pa stanujejo slabo plačani sivi uradniki sivega in nadležnega cesarstva v zadnjih vzdihljajih. Iz iste (domobranske) vojašnice sva odšla na Karpate: Tito leta 1915 v dvanajsti „hodnji satniji“ stotnika Tomaševića, jaz pa leto dni pozneje tisoč devetsto šestnajstega v šestnajsti „hodnji“, med ofenzivo Brusilova. On je odpotoval v Sibirijo, jaz pa sem se odklatil po madžarskih in avstrijskih etapah do svoje domobranske proze. Ko sva se po viharju svetovne vojne znašla v prostorih nad Kutnjakovo krčmo (tu je bilo središče sindikata), je bil Titov profil v moralnopolitičnem smislu jasno določen.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Disciplina tudi v atestiranju!

Predvsem v elektronski industriji postaja preizkušanje vedno pomembnejše in zahtevnejše področje tehnične dejavnosti. Zahteva tudi vedno večjo realizacijo.

To nam lepo prikazuje primer preizkušanja z vidika vplivov okolja! Zadevni standardi zajemajo nekaj sto strani in jih v okviru mednarodnih tehniških odborov stalno izpopolnjujejo. Zato je izrazito premalo mišljenje, da bo samo z nabavo klimatske komore možno rešiti vse tovrstne probleme z lastno močjo.

Nedavno so v nekem laboratoriju preizkušali elemente za elektroniko ter ugotovili porazno slabe rezultate. Ko pa so se nato obrnili po nasvet na Iskrin Inštitut za kakovost in metrologijo, so tam ugotovili, da so pri izpostavljanju spregledali podrobnost, ki je bistveno vplivala na rezultat.

In take primere bi lahko še naštevati. Zato velja poudariti, da ni mogoče, da bi vsi delali vse. To je tako tehnično kot ekonomsko nesprejemljivo. V takih primerih, kot je omenjeno, namreč naloga ni opravljena kakovostno. Če so potrebni preskusi, so s tem povezani določeni stroški, ne glede na kraj preskušanja. Napak pa je, da jih skrivamo v režiji, ipd. in se slepimo, da nas nič ne stanejo, če jih opravimo sami.

Manj ko je izkoriščena oprema in več ko je treba časa za študij standardov ter literature, ki se nanaša izključno na uporabo opreme ter izvajanje preskusov, večji so dejanski stroški zanje. V navedenih primerih bi pričakovali več odgovornosti, saj smo sprejeli zadene sporazume. In če smo jih, to pomeni, da smo jih tako po ustavi kot po Zakonu o združenem delu dolžni tudi izvajati. Gre predvsem za gospodarnost izkoriščanja obstoječih zmogljivosti, uspešnejši in učinkovitejši nastop na tržišču.

V PRIPRAVI JE NOVI ZAKON O STANDARDIZACIJI

Delo med sprejetjem novega zakona o standardizaciji se bliža koncu. Zakon postavlja vprašanje zagotavljanja kakovosti, pripadajočega preskušanja in atestiranja na nove temelje. Tako je le še vprašanje časa, kdaj ga bo sprejela Zvezna skupščina in se bo tako pred našim gospodarstvom, kot tudi pred celotno družbo postavilo vprašanje njegovega izvajanja. Le tako bo lahko upravičil napore, vložene v njegovo izdelavo ter prinesel predvidene koristi.

Omenjeni zakon bo dajal velik podarek preskušanja izdelkov in atestiranju. Pri tem postavlja tudi temelje za vključitev Jugoslavije v mednarodne sisteme atestiranja oziroma odpira možnosti za sklepanje dvostranskih dogovorov o medsebojnem priznavanju atestov. Znano je tudi, da je bilo stališče sestavljalcev zakona pri tem, da je treba v čimvečji meri izkoristiti obstoječe laboratorijske zmogljivosti. Pri tem naj bi Zavod za standardizacijo v Beogradu dajal registriranim preskuševališčem ustrezna pooblastila.

Glede na te so v pripravi tudi predzakonski akti, oz. standardi. Ti bodo urejali zlasti kriterije, ki jih mora izpolniti preskuševališče v pogledu kadrov, opreme in prostorov ter metrološkega nadzora opreme. Omenjene akte pripravljajo na osnovi mednarodno postavljenih kriterijev, ki jih je izdelal posebni odbor za atestiranje pri Mednarodni organizaciji za standardizacijo (ISO CERTICO).

OKROŽNICA O PREGLEDU LABORATORIJSKIH ZMOGLJIVOSTI

Da bi Zavod za standardizacijo dobil pregled laboratorijskih zmogljivosti jugoslovanskih organizacij združenega dela (institutov, industrije, itd.), je pred nekaj tedni razposlal okrožnico z vprašalnikom, ki vsebuje bistvene elemente za izdelavo takega pregleda. Izdelavo podobnega pregleda je Gospodarska zbornica Slovenije organizirala že lani za področje Slovenije.

Okrožnica je prejelo tudi več organizacij Iskre, ki se pa žal niso odzvale usklajeno in enotno.

Tako so morda povzročile celo vtis, da v Iskri tako pomembnih vprašanj, kot je preskušanje kakovosti, ne rešujemo enotno in sporazumno.

Odgovor na vprašalnik je v obliki dokaj obsežnega elaborata poslal TOZD Inštitut za kakovost in metrologijo, ki je po samoupravnem sporazumu o združevanju v SOZD Iskra ter samoupravnem sporazumu o ureditvi medsebojnih razmerij in o financiranju tipskih preskusov raziskav kakovosti in zanesljivosti izdelkov ter metrološke dejavnosti - določen za nosilca te dejavnosti.

V takih primerih bi vsekakor morali pokazati več odgovornosti. Ne gre zgolj za disciplino pri izvajanju sprejetih sporazumov. Gre za naše skupne interese in koristi!

F. M., V. B. R.

»Teden Iskre«

Pred nami je „TEDEN ISKRE“. Prireditve, srečanja in slavnosti, ki se bodo vrstile v tem tednu, bodo pritegnile veliko število naših delavcev, njihovih sodelavcev in drugih občanov. O številnih prireditvah ob „Tednu Iskre“ smo že pisali v 17. številki našega glasila. Ponovno objavljamo program „Tedna Iskre“ prebrali ga boste lahko tudi v informativnem listu.

Sobota, 14. maja, ob 9. uri: Iskra Elektromehanika bo odprta za javnost. Poleg vseh TOZD v Savski loki bodo ta dan odprte tudi tovarna Telekomunikacij na Laborah, tovarna Stikal na Savski cesti, tovarna Instrumenti v Otočah in TOZD TEL na Blejski Dobravi.

Ponedeljek, 16. maja, ob 13. uri: v tovarni Telekomunikacij na Laborah bosta odprti dve razstavi. Člani Fotokino sekcije Elektromehanike so pripravili razstavo fotografij na temo „Tito med nami“. Likovni umetniki Iskre pa bodo predstavili svoje stvaritve.

Torek, 17. maja, ob 17. uri: Tribuna mladih v dvorani tovarne Telekomunikacij na Laborah na temo „Spoznavanje Iskre in 40 let prihoda tovariša Tita na čelo ZKJ.“

Sreda, 18. maja, ob 19,30: celovečerni koncert moškega pevskega zbora ISKRA, pod vodstvom Marka Studena.

Četrtek, 19. maja, ob 17. uri: slavnostna konferenca Zveze komunistov DO Iskra Elektromehanika, posvečena 85-letnici Titovega rojstva in 40-letnici njegovega prihoda na čelo partije. Konferenca bo v dvorani na Laborah.

Petek, 20. maja, ob 17. uri: svečano zasedanje delavskega sveta s podelitvijo državnih odlikovanj in priznanj jubilarantom za 30, 25 in 20-letno delo.

Sobota, 21. maja, ob 8,45: I. športno srečanje članov delovnih organizacij ISKRA Elektromehanika, SAVA in TEKSTILINDUS na igriščih ŠD Sava v Stražišču. Zaključek in razglasitev rezultatov bo v dvorani Telekomunikacij na Laborah ob 14. uri.

Program prireditve ob „Tednu Iskre“ je dokaj pester in bo v njem vsakdo lahko našel kaj zanimivega. Vabimo vas, da se prireditve udeležujete v čim večjem številu.

Alojz Boc

Dan Iskre letos v Novi Gorici

Nova Gorica, mesto cvetja, zelenja, mladosti, najmlajše jugoslovansko mesto, bo letos toplo sprejelo nas Iskraše, ki se bomo zbrali na tradicionalnem vsakoletnem srečanju na dnevu Iskre, dnevu borca. Letošnja proslava bo imela še posebno obeležje, saj bo soupadla z izredno pomembnimi obletnicami: 40 let prihoda tovariša Tita na čelo partije, 40 let Komunistične partije Slovenije, 85. rojstni dan tovariša Tita in 30 let Primorske v Jugoslaviji.

Da bi ta veliki dogodek, to masovno srečanje kar najlepše in v celoti uspelo, je skupščina ZP Iskra že imenovala pripravljalni odbor, katerega predsednik je Klavs Vladimir, člani pa: Hujs Jože, Preskar Stane, Pavlica Miloš, Križnar Franc, Čebela Jože, Barborič Boštjan, Mirtič Franček, Šilc Janez, Eržen Jože, Vodopivec Jože, Kokelj Zivko, Milavec Maks in Kokelj Vincenc.

Tudi v Novi Gorici v Avtoelektriki se pospešeno pripravljamo na ta veliki dan. Priprave vodi namestnik glavnega direktorja Kokelj Vincenc z operativnim odborom in odborom za finance.

za propagando, za kulturni program, za prehrano, za ureditev prireditvenega prostora, za promet in parkiranje, za prvo pomoč ter odbor za ozvočenje in zveze.

Prireditveni prostor bo v samem centru Nove Gorice v borovem gozdičku, saj je ta prostor kot nalašč za take prireditve. V neposredni bližini je sodobno zgrajen nov hotel „Argonavti“ s svojo nenavadno konstrukcijo, le dober korak stran od prireditvenega prostora pa je sodobno urejen trgovski center Nove Gorice.

Do 2. julija, ko se bomo dobili v Novi Gorici, je resda še precej časa, vendar pa ne bo nič prezgodaj, če se boste že danes odločili, da boste ta dan preživeli v enem najlepših mest - v Novi Gorici.

O pripravah, o poteku na to našo skupno proslavo dneva Iskre in borca, vas bomo sproti obveščali, saj si v Avtoelektriki vsi želimo, da bi letos prišlo k nam na obisk čimveč Iskrašev in vaših sodelavcev.

Nasvidenje v Novi Gorici!

Marko Rakušček

Z RAZŠIRJENE SEJE IZVRŠNEGA ODBORA KO OOS ZP

V stolpnici Iskre je bila 5. maja t. l. razširjena seja Izvršnega odbora KO OOS s predsedniki sindikata delovnih organizacij in nekaterih TOZD. Dnevni red te seje je obsegal razpravo o delovanju delegatskega sistema v ZP Iskra, zlasti glede na precejšnjo odsotnost delegatov na 5. zasedanju skupščine ZP Iskra in glede na izpolnjevanje sklepov seminarja v Poreču.

Po vsestranski razpravi v kateri so sodelovali: Čebela, Oblak, Preskar, Rakovec, Stopar, Bogataj, Kuronovski, Mohor, Plapar, Barborič in Pavlica je bilo ugotovljeno:

- delegatski sistem ne funkcionira zadovoljivo ter vloga sindikata pri delovanju delegacij ni dobra,
- obstojajo veliki problemi, ker ni primernih kadrov za sestavo ustreznih delegacij,
- informiranost še vedno ni ustrezna in sedanje informacije, ki jih delegacije prejema, delujejo bolj kot dezinformacija,
- poslovodno-strokovne strukture se še vedno obnašajo do sindikata kot do administrativnega servisa in mu v obveščanju nudijo premalo podpore,
- premalo je bilo narejenega na političnem osveščanju delavcev v smislu družbenega upravljanja s sredstvi,
- zaradi slabih informacij ali nesposobnosti delegacij se nekatere delegacije stalno izogibajo odločanja tako, da so pogosto odsotne na skupščini ZP Iskra,
- različni forumi sprejemajo stališča, ki se pa v TOZD pri konkretni obravnavi ne upoštevajo,
- problematičnost v obravnavanju različnih dokumentov nastaja samo pri različnih združenjih sredstev pa naj si bo na nivoju DO ali SOZD,
- še vedno se neustrezno poslužujemo samo imperativnih mandatov delegatom, tako da so delegati v bistvu samo poštarji,
- pri obravnavanju smernic izpolnjevanja plana za leto 1977 se je v TOZD premalo upoštevalo že sprejete temelje srednjeročnega plana 76-80,
- sindikat bi moral zavzemati stališča do vseh vprašanj, ki se obravnavajo na DS in spremljati ali delegati ta stališča pri odločanju upoštevajo. Igrati bi morali vlogo nadzornika nad funkcioniranjem samoupravljanja in če se kje zatakne mora posredovati sindikat,
- delegacije TOZD bi svoja stališča morale vsklajati znotraj DO pred odločanjem na nivoju SOZD,

Na osnovi ugotovitev so bili sprejeti naslednji sklepi:

- Predsedniki sindikata DO naj do 20. 5. 1977 skličejo vse predsednike sindikata TOZD in predsednike delegacij in tistih TOZD, ki niso bili navzoči na skupščini 19. 4. 1977 in tistih TOZD, ki niso imeli stališč ali pa so glasovali proti planu 77. Na sejah naj preanalizirajo delovanje delegacij in probleme, ki pri tem nastopajo.
- Za BII, Zmaj in CAOP naj se sestanek skliče na ravni SOZD Iskra tudi do 15. 5. 1977 v istem sestavu.
- Direktorji TOZD naj vodijo nadzor nad delom njihovih delegacij in delegacijam pomagajo s strokovnimi pripombami.
- Predstavniki sindikata naj se v tej akciji povežejo tudi s sekretarji ZK in naj delujejo enotno.

IO KOOS je sklenil, da bo nadaljevanje poreškega seminarja v tednu od 15. do 20. maja 1977 v Ljubljani. Seminar bo enodneven. Na seminarju naj bi obravnavali:

- vlogo sindikata v delegatskem sistemu
  - realizacija ostalih sklepov iz poreškega seminarja
  - opravili naj bi verifikacijo tez o združevanju v SOZD na osnovi stališč iz obravnave po programu sindikata
- vse OOS naj obravnavajo rokovnik in program izstopa EMA iz ZP Iskra in naj zavzamejo o tem stališče skupaj s stališčem o informaciji o izstopu, (ki je bila podana na prejšnji seji) iz ZP Iskra.
- Po vseh TOZD naj se poskrbi, da bo sporazum o ustanovitvi posebne izobraževalne skupnosti elektro stroke sprejet pravočasno do 12. 5. 1977.
- Na prošnjo direktorja področja za kadre ZP Iskra, naj sindikat predlaga okvir programa dela tega področja, je IO KOOS menil, da mora tov. Preskar Stane sam pripraviti program dela in ga predložiti IO KOOS v politično oceno. IO KOOS je menil, da je dovolj neobičajno, da direktorji področij kot strokovni delavci prosijo politične organizacije za osnove programa njihovih dela, namesto, da bi zahtevali verifikacijo strokovno pripravljenih programov.
- Po TOZD in DO naj se ponovno preveri izpolnjevanje sprejetega programa delovanja sindikata, ki je bil objavljen v 16. številki glasila Iskra 16. 4. 1977.

ISKRA BO ODPRTA

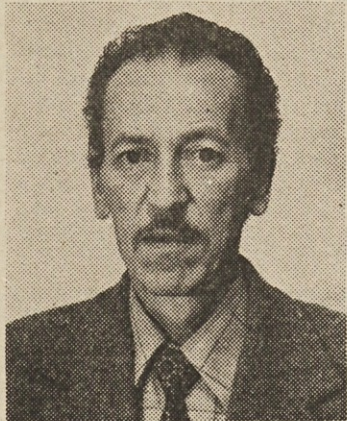
Iskra Elektromehanika v Kranju je letos spet pripravila ogled tovarn za širšo javnost. V soboto, 14. maja, od 9. ure dalje bodo odprte vse temeljne organizacije združenega dela v Savski loki in na Laborah. Odprte bodo tudi Tovarna merilnih instrumentov v Otočah, Tovarna stikal na Savski cesti v Kranju in TOZD TEL na Blejski Dobravi. Ogleda TOZD Mehanizmi v Lipnici letos ne bo.

Na ogled Iskrinih proizvodnih prostorov še posebej vabimo svoje članov kolektiva, prijatelje Iskre, učence in dijake ter vse ostale občane in delovne ljudi iz drugih delovnih organizacij, ki jih zanima, kaj in kako delamo v kranjski Iskri.

Vabljeni!

JERNEJU DERMOTI V SPOMIN

Prvi dan prvomajskih praznikov smo se poslovili od Jerneja Dermote, ki ga je pobrala kruta bolezen po dveh letih pokoja. Nad dvajset let je neumorni računovodja delal z nami v Elektromotorjih. Z nami je delil dobro in hudo pri rasti tovarne.

Jernej je imel trnovo pot. Doma je bil iz proletarskih Zelenikov; okrog sebe je čutil vso težo proletarske brezpravnosti. V najlepših letih mladosti se je pridružil partizanom, takoj po vojni pa sodelavcem pri prvih korakih izgradnje industrije. Zadnja leta je mnogo trpel zaradi neozdravljive bolezni in le dve leti užival zaslužen pokoj. Njegova največja ljubezen je bil vrt in vnuček. Ljubil je življenje. Sredi pomladnega vrenja smo ga položili v Selcih v grob sredi bujnega zelenja med njegove ljubljene hribe.

K. F.

Sovjetska gospodarska delegacija v Iskri

Z obiska Vitalija Morozova v TOZD ATC.

V četrtek, 28. aprila je tovarno Telekomunikacij na Laborah v Kranju obiskal prvi namestnik predsednika sovjetskega državnega komiteja za ekonomske odnose s tujino in namestnik predsednika sovjetskega dela jugoslovansko-sovjetskega komiteja za gospodarsko in znanstveno-tehnično sodelovanje Vitalij Georgijevič Morozov s sodelavci.

Goste so na Laborah sprejeli pomočnik generalnega direktorja ZP ISKRA Anton Stipančič, glavni direktor Iskre-Elektromehanike Aleksander Mihev in direktor kadrovskega področja Ivan Cvar. Razkazali so jim proizvodnjo ATC in se z njimi zadržali v krajšem razgovoru.

Dopoldne je Morozov sprejel predsednik republiškega izvršnega sveta Andrej Marinc. V republiškem izvršnem svetu so se sestali predstavniki naših vodilnih gospodarskih orga-

nizacij, ki se zanimajo za gospodarsko sodelovanje s Sovjetsko zvezo. V pogovorih, ki jih je vodil podpredsednik republiškega izvršnega sveta Rudi Čačinovič, so obravnavali sodelovanje na področju investicij, medsebojne dobave opreme, možnosti za kooperacijo in specializacijo, probleme blagovne menjave in sodelovanje z državami v razvoju.

Alojz Boc

POPRAVEK

Ko smo ob odhodu Marije Rot v zaslužen pokoj objavili sliko upokojenke v krogu svojih sodelavcev, se nam je v podpisu sliki vrnila neljuba pomota. Zapisali smo, da je bila upokojena po 17 letih službovanja v Iskri, v resnici pa je tu delala v celoti 27 let s tem, da je v zadnjih 17 letih delala v kontroli. Za pomoto se opravičujemo.

Staro in novo v Hannoveru

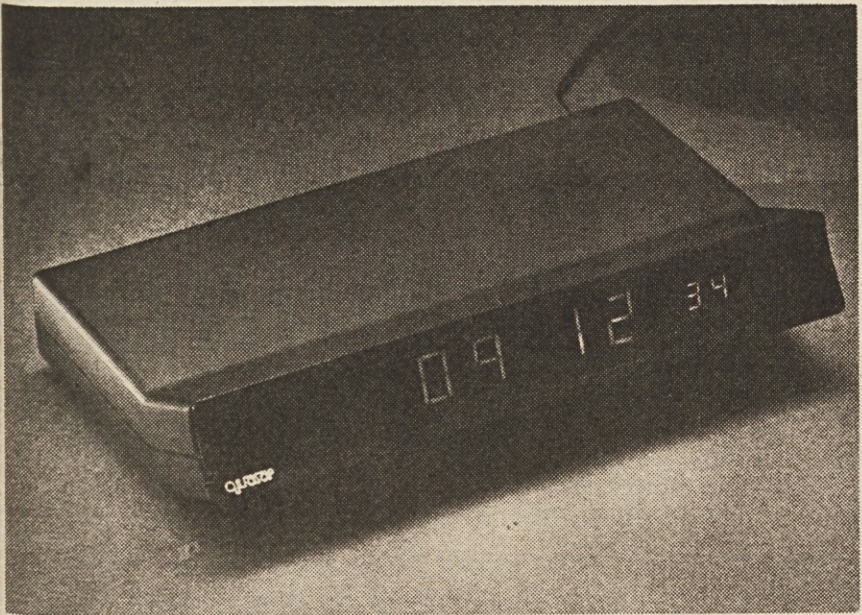
(OBOJE VELJA TUDI ZA MEDNARODNI SEJEM IN ISKRO)

Priti za manj kot en dan v Hannover, pa to še v času velikega mednarodnega sejma, ki je bil tudi osnovni povod našega obiska, pomeni: prelomiti se, ali ne videti ničesar. Toda dobra volja lahko naredi vsaj nekaj, tembolj če si vsaj mimogrede ogledate še znani muzej nemškega humorističnega slikarja in pisatelja Wilhelma Buscha, avtorja priljubljenih zgodbic o Maksu in Moricu.

Seveda pa ta muzej ni edina kulturna ustanova v Hannoveru, stari in novi prestolnici Spodnje Saske, v severnem delu ZR Nemčije, s skoraj tričetr milijona prebivalcev. Tega, da je bila hannoverska knezja hiša tista, ki je dala tudi kronane glave za angleški prestol, in da sta v tem dvoru davno nekoč ustvarjala skladatelj Handel ter filozof Leibnitz, se spomniš ob obisku sodobnega Hannovera bolj bežno, zlasti še če te službena pot vodi predvsem na sejmische profesionalne tehnike.

nine pa elektronski računalniki. Samo razstavišče, ki je eno najmodernejših v Evropi, sestavljajo tri sejmske palače, 22 razstavnih dvoran z dodatnim zemljiščem za razstave pod odprtim nebom ter urejeno parkirišče za približno 45.000 avtomobilov.

Med ogledom sejma, ki smo ga dopolnili z nekaterimi pomenki, smo si bežno naredili nekaj zapiskov v beležnico, ki pa seveda ne morejo biti izčrpen in poglobljen pregled letošnje sejmske manifestacije ter naše udeležbe; zgolj nekaj ločenih vidikov, ki naj pa vendar posredujejo vsaj delno informacijo in še sčep razmišljanja o nekaterih problemih, ki se pri obisku hannoverskega sejma orišejo kar sama. Že od vsega začetka pa je prav, če zapišemo tudi osnovni sklep: tudi na tej pomembni mednarodni razstavi najnovjših industrijskih dosežkov v naši panogi smo sodelovali ne ravno slavo, a tudi prav izjemno dobro ne. A

„Najlepša ura na zahodnem tržišču“, je pribil gospod AUER, predsednik žirije Dio gute Industrieform, ko si je ogledal digitalno uro, izdelek oblikovalca Davorina Savnika, ki jo je Iskra razstavila in zanjo prejela priznanje, čeprav je še ne proizvajamo.

Sicer pa se je mesto samo po vojni, v kateri je bilo precej razrušeno, močno spremenilo. Ožje mestno središče, ki je bilo hudo bombardirano, so po vojni skrbno obnovili v nekdanjem starinskem slogu, ostale četrti pa so izgradili zelo sistematično, ločeno za poslovno življenje, industrijo ter stanovanjska naselja.

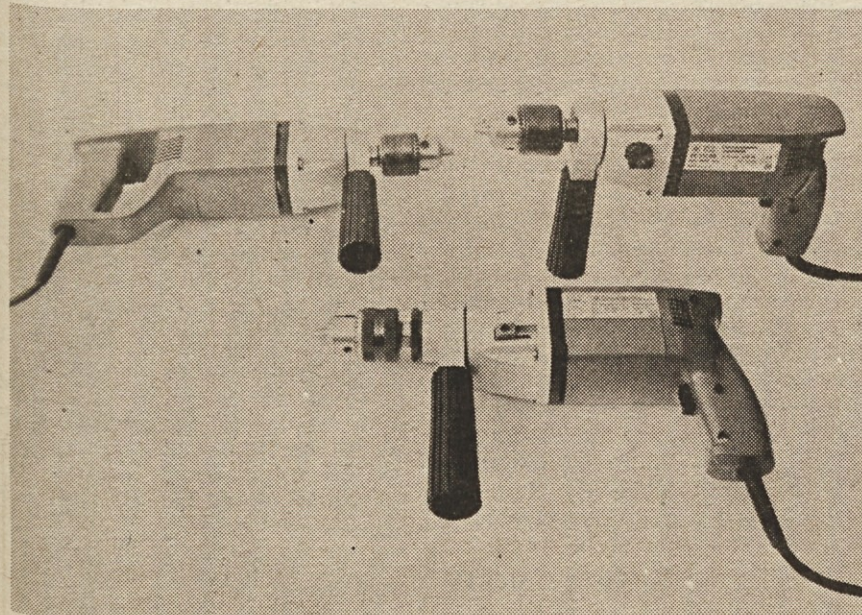
Kljub kratkemu času me je na vožnji po mestu očaral še vedno vzorno negovani, čeprav danes širokemu občinstvu odprti baročni park iz 17. stoletja, imenovan Herrenhauser Garten. Sploh sem v Hannoveru, čeprav je zelo industrijsko mesto – razvita je zlasti industrija gum, avtomobilov, gramofonskih plošč in elektronike – naletela na sorazmerno prostrane zelenice in ribnike, kar je vse razbijalo na splošno monotoni videz modernega nemškega mesta. Značilna stavba mestnega magistrata s kupolo, pa slike starih nemških in flamskih mojstrov v galeriji in živalski vrt so bili seveda važnejši za turiste z obilico časa, medtem ko smo se tisti, ki smo prispeli v Hannover na ogled razstave, morali usmeriti skoraj izključno na mednarodni industrijski sejem, prireditev, ki vsako pomlad zbere največ poslovnih ljudi v tem delu Evrope. Tu so nam seveda staro arhitekturo središča zamenjali s serijo novih prostornih razstaviščnih hal in stolpnic. Rembrandta in staroegiptovske umet-

če bomo hoteli v prihodnje še častno zastopati Iskro v svetu, bomo morali narediti kar odločen korak naprej v uvajanju novih izdelkov in dizajnov.

Hannoverski sejem je bil razdeljen po posameznih sejmskih objektih, po področnih in proizvodnih skupinah. V hali proizvodnih elektronskih instrumentov je razstavljala tudi Iskra. Z letošnjo razstavo smo hoteli poudariti predvsem proizvodni program, pri čemer so bili organizatorji mnenja, da le-ta bistveno drugačen ne bi mogel biti. Razstavljali smo predvsem elektronske instrumente in telefone, toda prav paleta teh dveh proizvodnih skupin predstavlja 60 % našega izvoza.

Na letošnjem sejmu v Hannoveru smo žal prikazali razmeroma malo novega, zato pa več izboljšav na že obstoječih proizvodih. Kolikor smo lahko ugotovili, so bili novi le nekateri proizvodi horjulske tovarne elektronskih instrumentov. Tako se je vendar pojavilo na naših stojnicah nekaj novih aparatov, pa čeprav je bil to delež ene izmed naših sorazmerno manjših tovarn, ki nimajo tolikšnih serijskih možnosti.

Indirektno so ti sejmi tudi prodajni, čeprav za eno leto vnaprej. Toda tudi to je pomembno za vzdrževanje kontakta, za ohranjanje Iskrine podobe. To pa je dokaz, da je Iskra prisotna na nemškem trgu.

„Iskrini vrtni stroji so dobili priznanje, naši pa ne, čeprav so tudi naši rdeči!“, se je jezil predstavnik firme Bayer, ki tudi izdeluje vrtno stroje. Toda medtem, ko mu je profesor Votterer pojasnjeval, da njihovi stroji ne ustrezajo ergonomski praksi, je nekdo izmed navzočih izmaknil Iskrin vrtni stroj. Tudi to je svoje vrste priznanje!

Nasploh je tudi sejem v Hannoveru potrjeval, da ima ISKRA v ZR Nemčiji dobro ime. Elektronske komponente predstavljajo eno tretjino našega izvoza. V prvi vrsti dobavljamo industrijo zabavne elektronike in barvne televizorje. S tem izvozom pokrivamo tretjino tržnih potreb nemškega trga in sklepamo, da s temi produkti nastopamo kot primerni partnerji na nivoju Nemčije. Na področju števcev energije in elektronskih števec je Iskra dosegla lep uspeh, saj je trenutno edini tuji dobavitelj teh proizvodov na nemškem trgu. Njen delež zadovoljuje 5 do 6 % nemških potreb s tega področja. Sledili smo pogledom nemških kupcev, ki so na izdelkih iskali zaščitni znak. Očitno je bilo, da so pri številnih vrstah zainteresirani stikali prav za Iskrino zvezdo. Na področju števec smo si torej pridobili res dobro ime.

Kar pa se tiče kooperacij v ZR Nemčiji, bi omenili predvsem dve kooperaciji z Braunom v široki potrošnji, kooperaciji z Liesegan, ki traja že 10 let, in kooperacijo na področju optike (objektivni Vega, diaprojektorji ter AEG sesalniki). Nova pa je pogodba na področju široke potrošnje in AG Gosh v zvezi z merilno tehniko (metrawatt). Tudi v tej skupini pa se seveda kažejo določene težave pri izvozu gotovih finalnih izdelkov (Quele).

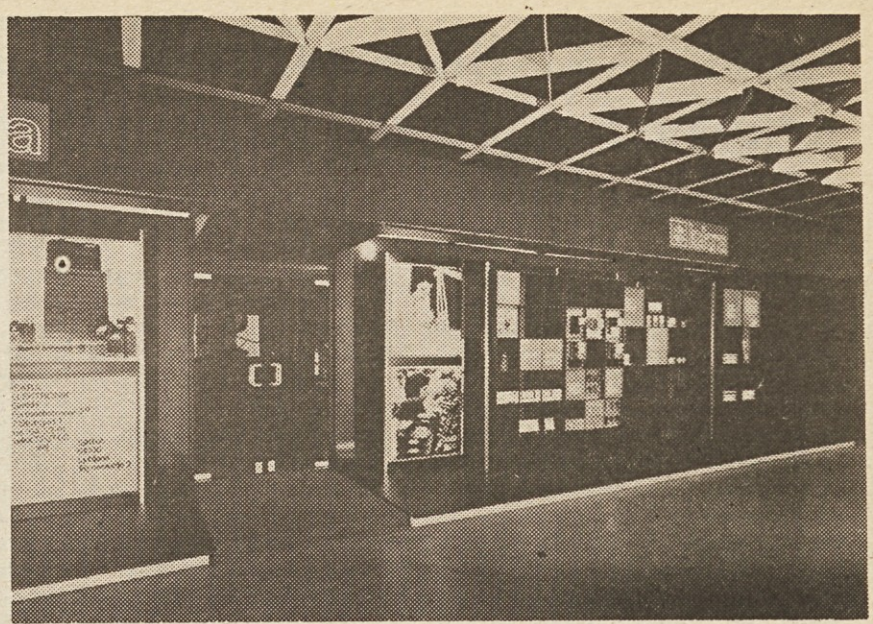
Ko smo v zvezi s tem v pomenku zadržali z izkušenim zastopnikom Iskre v ZR Nemčiji Ljuban Artič je bil le-ta zadovoljen in nezadovoljen hkrati. „Priznanja za obliko smo dobivali tudi že pred desetimi leti. Da bi pa v dizajnu prodrli v štand, nam pa še vedno ni uspelo, saj tudi na tem sejmu razstavljamo mnogo izdelkov, ki niso vredni industrijskega dizajna Iskre.“ Artič je poleg tega opozoril na zelo razveseljivo dejstvo, da je namreč nemški trg kljub temu letos kupil za 30 % Iskrine proizvodnje več kot lani. Obenem pa je bil tudi na tem sejmu črnogled. „Osnovni problem, iz katerega rastejo težave, je v tem, da vesoljna Iskra v vsem letu ne napravi enega novega artikla, ki bi ga razstavila. Skorajda da lahko govorimo že o zastarelosti izdelkov, o tem, da smo že daleč na koncu krivulje. Naj omenim za primerjavo, da je v letnem poročilu Siemens nasprotno podatek, ki pravi, da je 45 % njihovih proizvodov mlajših od pet let.“

Ob koncu pa je Milan Ralca poudaril še nekaj splošnih oznak sejma: „Hannoverski sejem je gotovo največji nemški tehnični sejem, največji tudi po tradiciji, pa tudi v smislu nenehnih izpopolnitev, saj je v bistvu več kot polovica razstavišča namenjena prikazu izboljšav na področju električnih naprav in informacij. Hannover je obenem največji elektro-sejem na svetu. Za nas je zato pomembno že samo dejstvo, da smo na njem prisotni, da pri tej največji manifestaciji sodelujemo. Toda skrbeti moramo, da bo podoba Iskre še naprej zagotavljala naš obstanek na tem sejmu. Zato pa so potrebni zlasti dobra stojnica, kvaliteta in seveda res sodoben dizajn. Tu ne moremo razstavljati ničesar, kar ni tudi napredaj.“

Razumljivo sem se na vsem kratkem begu po razstavišču zadržala še najdlje na prostoru Iskrine stojnice. Naša stojnica se je raztezala na 130 m² površine in je bila doslej največja Iskrina stojnica na sejmih v Nemčiji. Iskra je na prireditvi, ki je bila letno že tridesetič, sodelovala tokrat že dvajsetič, kot velik predstavnik elektronske industrije Jugoslavije.

Kljub nekaterim kritičnim pripombam sem dobila vtis, da je od teamskega dela, ki ga je nekoč v Iskrinem oblikovalskem centru začel Davorin Savnik, v Iskrinem prikazu na sejmu tokrat vendar prišlo do izraza spet nekaj rezultatov. Štant Iskre v Hannoveru 1977 je bila arhitektonska celota, sveže koncipirana in dovolj moderna: žal ni služila popolnoma svojemu namenu, saj je bil bolj sam sebi namen. Predstavljeni izdelki so v okviru naše stojnice premalo zaživeli. Morda je manjkal le kanček ljubezni pri dodelavi! Paviljon je bil znotraj prijeten, okrašen z grafikami, ki so učinkovale moderno, vendar pa je manjkal prostor, kamor bi lahko v miru sedli v trekutkih, podpisovanja pogodb. Manjkalo je tudi zelenja, čeprav bi morali prav mi, iz naše zelene dežele, že s tem kupce pritegniti. Sicer pa je najbrž pri Iskri že simptomatično, da je stojnica dovolj urejena, sami izdelki pa ne ustrezajo v celoti, nekateri zelo zaostajajo.

Pogled na izdelek je zapuščal vtis, da združena Iskra ne izdaja istega stila. Že sam naslov Iskra je bil napisan enkrat z velikimi, drugič z malimi črkami! Zgolj zvezda je ostala enotna.

Takšna je bila videti naša stojnica v Hannoveru.

Pa še na nekaj so me opozorili: vse prepogosto se dogaja, da sta že izdelka iste branže po designu povsem različna. „Z našimi designerji je prav tako, kot z lestencem, v katerem je polno 40-vatnih žarnic, v katerem pa vedno katera ne gori,“ sem slišala šalo s kančkom resnice.

Besede so dale besedo in s tem tudi enotne ocene. Vsekakor je treba poudariti uspeh Iskre v krogu natečaja Die gute Industrieform, kjer je Iskra po krajšem obdobju ponovno uspela plasirati nekaj svojih izdelkov. Ta razstava je gotovo največja takšna razstava vsako leto, njene izdelke sprejme ali odkloni mednarodna žirija. Ko pa so izdelki sprejeti na razstavo, dobijo že s tem tudi priznanje, saj so s tem že uvrščeni med najkvalitetnejše izdelke na svetu. Tudi največje firme si zelo prizadevajo, da bi na to razstavo plasirale svoje izdelke. Za nas se je v zadnjem času pokazala kot najbolj zanimiva nova serija električnih ročnih orodij. Morda bi bilo zato prav, da bi na razstavljenih predmetih tudi v naši stojnici opazili napis, da Iskrin design še vedno živi in da prav zadnja razstava v Hannoveru da slutiti na ponovno afirmacijo naziva: Iskra design. Dolga leta je bil ta naziv tudi v mednarodnih krogih pojem, kakršnega si lahko privoščijo le velike firme. „Prav bi bilo, da bi Iskra ta adut še naprej trdno držala v rokah,“ je padla ena izmed ugotovitev. Kakorkoli že; morda na podlagi letošnjih ocen lahko pričakujemo, da bo naslednji sejem prinesel več domiselnosti tudi v naši prezentaciji izdelkov!

Povabilu za razgovor o tematični sejma se je ljubezljivo odzval tudi direktor področja za inovacije Miloš Kobe: „Zadovoljen sem,“ je menil, „da sem prav pred odhodom na Hannoverški sejem prisostvoval našemu inovacijskemu posvetovanju v Ljubljani. Spoznanja na sejmu v Hannoveru so mi nesporno dokazala, da je Iskra v programskem smislu res še dokaj zadaj in da so bile vse ocene v naših dokumentih za posvetovanje točne. Sejem v Hannoveru je gotovo največja tehnična manifestacija tudi za našo branžo, predvsem v tem smislu, da širše prikaže pomembnost elektronike. Brez elektronike se nič več ne dogaja. Zato mislim, da bi bilo zelo koristno, če bi ta sejem obiskale tudi naše poslovodne strukture, ne le prodajalci. Tak sejem nudi predvsem priložnost za oceno in primerjavo, ne le za prodajo; in iz tega bi se morali nekaj naučiti!“

Po svojih dimenzijah je seveda sejem tak, da zahteva najmanj dva dni ogleda. Sam sem si ogledal predvsem halo, kjer so bili razstavljeni elektro-tehnični in elektronski izdelki. Posebej bi omenil halo računalnikov in računskih sistemov, ki pa bi razumljivo zahtevala natančnejši ogled. Posebej sem se zadržala v raziskovalnem in tehnološkem oddelku, kjer lahko vidimo, kako z industrijo napredujemo in na kateri stopnji je danes človeški razvoj. Značilno je, da energetski problem mrzlično skušamo reševati s tem, da dosedanjo energetiko nadomestujemo z novo energijo sonca in vetra, kar je še posebej pomembno za nerazvite dežele. Do edinega in trajnega ključa za energetiko pa bomo očitno prišli šele okrog leta 2000. Kako se drugje po svetu za to zanj-

majo dokazuje že to, da nemška vlada vse projekte s tem v zvezi izdatno financira. Izredno ilustrativne metode uporabljajo tudi za ocenjevanje onesnaževanja okolja in medicinsko diagnostiko, kjer so razvili zelo zanimive fizikalne in kompjuterske metode. Fantastično je tudi ugotavljanje tumorja z računalniki. To odpira čudovite perspektive. Zanimivo je reševanje kompliciranih prometnih problemov z novimi tehničnimi prijemi. V ZRN so

ugotovili, da je vožnja z avioni neracionalna, z avtomobili prepočasna.

Študija teh vprašanj se sedaj aktivno udeležuje številne velike firme. Pri teh vprašanjih jih financira vlada. Sedaj rešujejo tudi projekt novega mednarodnega vozila, ki visi na magnetnih silnicah in za katerega računajo, da bo premoščal razdaljo z brzino 300 km na uro brez mehanskega dotika s tračnicami.“

Miloš Kobe je omenil tudi primerjavo Iskre s Siemensom, ki je po številu zaposlenih 10 krat večja. Firma izdaja 8 odstotkov svojega dohodka za razvojno-raziskovalno dejavnost, na katerem dela 23.000 sodelavcev. Teh 8 odstotkov je v letu 1976 znašalo 1,8 milijarde namških mark, to je 1.300 milijonov din. Iskra vlaga sorazmerno 4 x manj. Od teh sredstev in kadrov v Siemensu celih 10 odstotkov usmerjajo v fundamentalne raziskave, organizacijsko in prostorsko locirane v ločenih raziskovalnih centrih. Ostalih 9/10 dohodka pa je vključenih – kot pri nas – v branžne sektorje. Če k temu dodamo, da 47 odstotkov proizvodnje v Siemensu ni starih niti 5 let, mislim, da primerjava z Iskro ni več potrebna. Siemensov razvoj in raziskave so usmerjeni v področje super prevodnosti, ki obeta možnost graditve elektronskih generatorjev ogromnih moči brez železa in prenos energije po kablilih z minimalnimi dimenzijami. Konkretno je omenil kar celo vrsto takih novih področij, na primer laserske telekomunikacije po steklenih vlaknih, nove mikroelektronske tehnologije, pri izdelkih računalniških polnilnikov, nove sisteme za varstvo okolja, programirano vodenje avtomobilov v zasebnem prometu, elektronsko diagnostiko avtomobilov, računalniške učne sisteme, družinske terminale, to je kombinacije telefona in domačega TV sprejemnika, ki na poziv pokaže na ekranu vse, od izbire filmov, včerajšnjega TV dnevnika, meteorološke karte, športne stave, programiranja in vlaganja podatkov...“

Nič čudnega torej, če so na sejmu uredili posebej paviljon s strokovno literaturo o elektrotehnikah, kjer so zainteresirani lahko dobili informacije o vseh novostih. V tem paviljonu sem naletela na neverjetni naval obiskovalcev, kar pomeni, da zanimanje za strokovno znanje v zelo širokih množicah eksplozivno raste. Če se torej drugje po svetu za tehnološki razvoj zanima tako širok krog ljudi, ki niso strokovnjaki, bi torej kazalo take razstave še bolj prikazati tistim, ki se s problemi strokovno bavijo. V tem smislu je bila tudi upravičena pobuda, ki jo je ob koncu obiska hannoverskega sejma spontano izrekel eden izmed Iskrinih obiskovalcev Hannovera, češ: „Prihodnje leto bi morali na ta sejem pripeljati najmanj 200 ljudi, ki bi zaradi svojega dela v Iskri to morali videti!“ Verjetno je pa pri svojem navdušenju pozabil na razpoložljive materialne možnosti za tak podvig, čeprav je hkrati pri overnotenju značaja sejma v Hannoveru izluščil kot pozitivno prav to, da je „vse, kar je bilo razstavljeno, tudi v prodaji.“

Zato se je kot skupna zaključna misel v beležkah o obisku hannoverskega sejma kar sama vsilila ugotovitev, da bomo na takih sejmih lahko razstavljali in si take sejme ogledovali samo, če bomo še prej znali tudi uspešno proizvajati in prodajati. Da je to spoznanje hkrati novo in staro, bi v Hannoveru pritegnila – celo Max in Moritz.

Mak

Kakovost zagotavlja prisotnost na tržišču

Proizvodni program Tovarne elektronskih naprav je izdelovanje naprav za prenos informacij po žičnih in brezžičnih zvezah ter pomočnih naprav, ki jih pri prenosu potrebujemo. Te naprave so visokoprofesionalne in so v uporabi vključene neprekinjeno. Zaradi velike pomembnosti teh naprav pri uporabnikih imajo nekatere naprave **vgrajeno** aktivno rezervo, večinoma pa jih deluje brez rezerve z ustrezno signalizacijo v primeru okvar. Naše aparature delujejo tudi na težko dostopnih terenih, večkrat brez posadke, ki bi lahko hitro ukrepala v primeru okvar. Poleg tega so v primeru elementarnih - ali drugih nezgod večkrat edina zveza, ki se lahko hitro uporabi. Naše aparature uporabljajo reševalne ekipe, gasilci, organizatorji raznih prireditelj in podobno. Zato mora biti delovanje naprav zelo zanesljivo, z dolgimi srednjimi časi med odpovedmi. V proizvodnji uporabljamo najmodernejšo tehnologijo, kupujemo kvalitetne materiale ter posebno pozornost posvečamo proizvodnji. Da bi zagotovili uspešnost nadzora postavljenih ciljev in nalog, imamo organizirano integralno zagotavljanje kvalitete in zanesljivosti.

Med prvimi smo izdelali Poslovnik o zanesljivosti in kvaliteti. Temeljni pravilnik o kvaliteti in zanesljivosti takratnega ZP ISKRA je DS ZP sprejel aprila 1973, na osnovi tega Pravilnika pa smo izdelali Poslovnik temeljne organizacije, ki ga je DS potrdil junija 1974. Kakor Temeljni pravilnik tako tudi naš Poslovnik predpisuje dejavnost vseh služb temeljne organizacije v cilju integralnega zagotavljanja kvalitete. Tako naš Poslovnik ureja:

- organizacijo funkcije kvalitete
- tehnološko pripravo in kontrolno tehnologijo
- odnose z dobavitelji
- tekočo kontrolo
- prevzemno kontrolo
- kontrolo razvoja in prototipov
- splošne kontrolne postopke
- kontrolo sredstev za proizvodnjo
- zbiranje in analiziranje podatkov o gibanju kvalitete
- odnose med človekom in kvaliteto
- sodelovanje z zunanjimi sodelavci
- zbiranje stroškov kvalitete
- zasledovanje zanesljivosti izdelkov
- odnos z naročniki storitev

Tako je skrb za kvaliteto izdelkov naloga vseh zaposlenih v temeljni organizaciji. Seveda pa se s spreminjanjem organizacije znotraj in zunaj temeljne organizacije spreminjajo tudi naloge, ki izhajajo iz področja zagotavljanja kakovosti. Skladno s temi nalogami dopolnjujemo tudi naš Poslovnik.

Za kvaliteto in zanesljivost izdelkov je še posebej zadolžen Sektor tehniške kontrole. Vsebinska dela sektorja tehniške kontrole je:

- sodelovanje pri raziskavi tržišča, programiranje novih izdelkov
- sodelovanje pri razvoju in uvajanju novih izdelkov
- preskušanje prototipov, poskusnih serij, materialov in polizdelkov
- predlaganje izboljšav za izpolnitev proizvodnje, konstrukcij in tehnologije
- opravljanje kontrole materialov in sodelovanje z nabavo
- opravljanje kontrole med procesom sodelovanje pri kontroli sredstev za proizvodnjo in pri verifikaciji merne opreme
- skrbi za naprednejše metode merne tehnike in nabavo merne opreme
- dela na kontrolni tehnologiji in tehničnih pogojih prevzema
- obdelava statističnih podatkov in izdelava analiz
- spremljanje stroškov kvalitete
- analiza podatkov iz tržišča v zvezi s kvaliteto in zanesljivostjo
- organizacija posvetovanj o stanju kvalitete s kupci, s kooperanti
- organizacija izobraževanj s ciljem izboljšanja kvalitete vseh zaposlenih
- skrb za pravilno kadrovanje, šolanje in izpolnjevanje kadrov za zagotavljanje kvalitete.

Za opravljanje navedenih funkcij ima Sektor tehniške kontrole naslednje oddelke:

- vhodno kontrolo
- mehansko kontrolo
- montažno kontrolo
- končno kontrolo
- preventivno kontrolo

Vhodna kontrola vrši kvalitetno prevzemanje polizdelkov, izdelkov in materiala, ki jih nabavlja Plansko nabavni sektor. Kontrola se vrši vzorčno po JUS Standardih in o vsaki prevzeti poziciji se izdela merni zapisnik. Zapisnike imamo izdelane v takih oblikah, da je v njih enostavno vnesti merne rezultate. Zapisniki se skupaj z atesti in certifikati, ki jih ob vsakem naročilu obvezno zahtevano hranijo v obliki viseče kartoteke sortirane po proizvajalcih, kar nam omogoča hiter pregled kvalitete proizvajalcev ter enostavno manipulacijo, kadar to dokumentacijo zahteva kupec naših aparatov. Kadar vhodna kontrola ne more izvršiti kontrole zaradi pomanjkljive opreme, iščemo storitve znotraj tovarne, če pa tudi to ni možno pa iščemo storitve pri zunanjih institucijah. Dolgotrajna tipska preizkušanja vrši kontrolni laboratorij.

Kontrolno točko določi kontrolni tehnolog na podlagi zahtevnosti izdelka in na osnovi kvalitete prejšnjih pošilk.

Mehanska kontrola vrši tekočo prevzemno kontrolo izdelkov osnovnih delavnic, galvanike in lakirnice. Imamo pripravljene statistične kontrolne liste, v katere vpisujemo po potrebi rezultate. Je pa proizvodnja maloserijska in zelo raznolika. Zato je tekoče kontrole manj, in se zanjo odločamo v odvisnosti od cene izdelka, števila operacij na izdelku in seveda od količine.

V srednjeročnem planu imamo načrt, da bomo nabavili opremo za manjši mehanski in kemijski laboratorij, kjer bi lahko vršili zahtevnejšo kontrolo.

Mehanska kontrola prevzema tudi nova orodja in orodja, ki so bila v popravilu. Za vzdrževanje orodij, ter mehanskih merilnih pripomočkov pa je zadolžen oddelek v proizvodnem sektorju, za katerega smo s Poslovnikom definirali njegove obveznosti. Podobno so s Poslovnikom definirane obveznosti oddelka za vzdrževanje. Izdelali smo tabelarični pregled karakteristik za vse orodne stroje, pregleda pa vrši oddelek za vzdrževanje. Kontrola samih orodnih strojev se ne kontrolira, pač pa njihovo kvaliteto zasledujemo posredno preko izdelkov.

Montažna kontrola je večinoma prevzemna, manj tekoča. Razlog je v majhnih in raznolikih serijah. Kontrola se vrši na vseh izdelkih, ker je pri nekaterih izdelkih montaža zadnja operacija pred odpremo kupcu. Pripravljene imamo statistične kontrolne liste za posamezne vrste izdelkov. Montažno kontrolo imamo tudi v našem obratu v Cajnarjih. Ta montažna kontrola je samostojna, podrejena pa je vodji montažne kontrole v tovarni.

Končna kontrola vrši 100 % pregled tako na podsestavih, ki jih prodajamo kot končne izdelke kot tudi na sestavih, ki so že lahko aparature. Končni merni zapisniki so sestavljeni tako, da se najbolj pomembni para-

metri na izdelku kontrolirajo 100 %, manj pomembni pa vzorčno z velikostjo vzorca 20, 10, 5 ali 1 %. Preskusi, kjer poškodujemo aparaturo so 1 %, zato na lastnosti, ki jih preizkušamo pri 1 % preskusih še posebej pazimo v proizvodnem procesu. Poleg prevzema od proizvodnje vrši končna kontrola predajo kupcem, vrši defektacijo aparatov, ki jih popravljamo v tovarni, vrši tipske preskuse, ter sodeluje s kontrolnim laboratorijem. Prav tako je končna kontrola zadolžena za sodelovanje pri komisijskem pregledu prototipa, izdelkov poskusne in ničelne serije.

Preventivna kontrola pa združuje vse dejavnosti, ki so potrebne za pripravo kontrole, izvaja tipske preskuse, ter vrši analize kvalitete. Ta oddelek se bavi tudi s študijami in z realizacijo obdelave zanesljivosti delovanja aparatov. Ker za vse tipske preskuse nimamo opreme sodeluje z IKM, ter z laboratoriji Elektromehanike Kranj. V srednjeročnem načrtu imamo poudarjeno, da bomo nabavili dodatno opremo za kontrolni laboratorij.

Oddelek preventivne kontrole pripravljata tudi različne merne zapisnike, pripravljata pa tudi spiske instrumentov za verifikacije. Za samo izvedbo verifikacije pa je zadolžen poseben oddelek v proizvodnem sektorju. Obenem je ta oddelek zadolžen, da vrši interno verifikacijo in neposredno tudi za kvaliteto merne opreme.

V primerih odstopov izdelkov od dokumentacije rešuje eventualno uporabnost poleg Tehniškega sektorja tudi oddelek preventivne kontrole. V kolikor smatramo, da je izdelek še uporaben, oddelek preventivne kontrole z odstopi seznaniti predstavnike kupca in z obrazložitvijo predlaga, da naj izdelek prevzame.

S tem želimo povečati aktivnost preskušanja, tako da bi čimveč preskušali v vseh fazah razvoja in nato proizvodnje. Želimo poudariti kontrolo enakomernosti proizvodnega procesa, ter opuščati kontrolo oziroma samo vzorčno kontrolirati ustreznosti izdelkov.

Poleg navedenih dejavnosti, pa ostaja še odprta kontrola razvoja in pa sodelovanje pri raziskavi tržišča oziroma odzivu tržišča. Ti dve dejavnosti pa vršita TOZD IPT in Komerčialno področje. V tovarni imamo v opisih delovnih mest določene naloge iz področja zagotavljanja kakovosti za tiste sodelavce, ki kontaktirajo z razvojem in prodajo, vendar nastopajo določene težave, zaradi specifičnosti dejavnosti, ki ju ti dve organizaciji opravljata. Tu pričakujemo, da bodo skupne službe na nivoju delovne organizacije, predvsem Področje za kvaliteto, vplivale, da se bodo tudi organizacije izven naše temeljne organizacije organizirale tako, da bo v celotnem procesu od razvoja, proizvodnje do prodaje zagotovljeno integralno zagotavljanje kvalitete.

M. J.

30 let radioamaterstva v Kranju

V prostorih Doma JLA je bila 14. aprila svečana skupščina Radiokluba ISKRA. Kranjski radioklub letos praznuje 30-letnico svojega obstoja. Skupščine so se poleg ustanovnih članov in predstavnikov sosednjih radioklubov udeležili tudi številni gostje, med njimi načelnik oddelka za ljudsko obrambo pri Skupščini občine, predstavnik štaba gorenjske cone, predsednik Občinske zveze organizacij za tehnično kulturo, predstavnik Zveze radioamaterjev Slovenije in drugi. Klubu in njegovim članom so na letošnji skupščini podelili več priznanj za dolgoletno delo pri razvoju radioamaterstva v Kranju. Klub je bil pred kratkim odlikovan tudi z redom dela s srebrnimi žarki.

IZ MALEGA RASTE VELIKO

Iznajdbe na področju brezžičnega prenosa informacij so se pričele v večji meri uveljavljati v prvi polovici dvajsetih let. Tudi v Kranju so naše ljubitelje - prve radioamaterje, ki so tedaj gradili enostavne detektorje ali audione. Ti radioamaterji so svoje izkušnje prenesli s seboj v partizane, kjer so postali vezisti in tako opravili pomembne naloge v NOB.

Po vojni so za radioamaterje nastopili boljši časi. Ljudje so se zavedali,

da za napredek in obnovo domovine niso dovolj samo roke, ampak tudi izobraževanje. Ustanovljena je bila organizacija za tehnično izobraževanje najširših ljudskih množic, posebno mladine. Sprva je delovala v okviru gibanja Tehnika in šport, kasneje se je osamosvojila in se preimenovala v Ljudsko tehniko. Združevala je radioamaterje, fotoamaterje, ljubitelje avto-moto športa, letalce in druge. Tradicije in izkušnje, pridobljene v NOB, so pripomogle, da so se med prvimi organizirali prav radioamaterji.

V Kranju so društvo radioamaterjev ustanovili leta 1947. Kranjsko društvo je bilo med prvimi v Sloveniji in eno med prvimi 14 društvih v Jugoslaviji.

NOVO IME - NOVI USPEHI

Leta 1950 se je društvo radioamaterjev preimenovalo v Radioklub ISKRA. Takrat so skrbeli predvsem za izobraževanje svojih članov. Mladim radioamaterjem so predavali strokovnjaki iz ISKRE. Aparature so gradili sami. Člani radiokluba so tudi pomagali pri delovanju radioamaterskih krožkov po tovarnah in šolah.

Dejavnost radiokluba se je popestrila 1952. leta, ko so ustanovili sprejemno-oddajno sekcijo. Število

Letos mineva 31 let od ustanovitve kranjske Iskre. Teško bi našli vse uspehe, težave in spoznanja, ki so se porajala iz leta v leto, iz dneva v dan. Razvoj Iskre je tesno povezan s prizadevanji in požrtvovalnostjo pionirjev Iskre, ki so neizkušeni skoraj iz nič ustvarjali in skupno dosegali vedno večje uspehe. Med njimi je tudi Marija Vidic, v Iskri je že skoraj od njenega začetka.

Kdaj ste se zaposlili v Iskri?

„V Iskro sem prišla 1947. leta. Nekaj časa sem bila zapisničarica v vzdrževanju, kasneje sem delala v proizvodnem oddelku. Že 20 let pa sem v tehnološkem področju.“

Koliko delavcev je bilo v tedanji tovarni? Kaj se vam je najbolj vtisnilo v spomin?

„Takrat nas je bilo šele nekaj tisoč. Bili smo mladi in še bolj povezani med seboj kot smo danes. Vsi smo se trudili, da bi kar najhitreje obnovili porušeno domovino. Takoj po končanem delu v tovarni smo odhajali na delovne akcije. Spominjam se, da smo mladinke in mladinci sodelovali tudi pri gradnji stanovanjskega naselja za naše delavce na Planini v Kranju.“

Ko ste prišli v Iskro, ste bili nekaj časa predsednica mladinske organizacije v vaši delovni enoti. Kakšnim vprašanjem ste mladi delavci takrat posvečali največ pozornosti?

„Vključevali smo se v skupna prizadevanja za dosledno uresničevanje petletke. Delovna zavest in disciplina sta bili prisotni med nami. Skrbeli smo tudi za dopolnilno izobraževanje. V prostorih sedanje orodjarne je bil naš šolski center, kjer smo pridobivali nove izkušnje za čimbolj uspešno delo v praksi. Obiskovali smo tudi tečaje HTV ipd.“

Kaj vam pomeni Iskra?

„Iskra mi pomeni veliko. Naš kolektiv je doslej še vedno uspešno prebrodil razne težave in krizna obdobja - v naše skupno zadovoljstvo in za-

operatorjev se je naglo večalo. Leta 1956 so se udeležili mednarodnega tekmovanja DL-YU, na katerem so vzpostavili 64 zvez.

V naslednjem obdobju se je klub uspešno razvijal. Po preselitvi prostorov v Tomšičevo ulico so imeli nekoliko več možnosti. Mladim so lahko nudili nekaj strokovne literature in odpadni material, ki so ga dobili v Iskri.

Uspehi, ki jih je klub v tem času dosegel, so bili vidni predvsem v vzgoji radiotelegrafistov, tako tistih, ki so delali na klubijski postaji, kakor tudi osebnih operaterjev, katerih število se je iz leta v leto večalo. Seveda je na te uspehe radioklub lahko ponosen, saj so bili doseženi z dokaj skromnimi sredstvi.

Pogoji za klubske oddajno-sprejemne sekcije so se izboljšali leta 1970, ko je klub dobil novo moderno sprejemno-oddajno napravo, ki je bila prirejena za delo na SSB sistemu in z novo UKV oddajno-sprejemno napravo. Pričeli so se vrstiti prvi uspehi na tekmovanjih, zlasti na UKV področju, kjer je klub dosegel nekaj vidnih rezultatov v jugoslovanskem merilu.

NOVE PERSPEKTIVE

Selitev leta 1974 v nove prostore je dala klubu resnične možnosti za vestranski razvoj, kar se kaže v dejavnosti in uspehih. Seveda k temu mnogo prispevajo tudi prizadevni člani z gradnjo naprav, kakor tudi potrebnih instrumentov, s katerimi je klubska laboratorij danes solidno opremljen.

V zadnjem času se je klub lotil organiziranega izobraževanja za gorenjsko industrijo: tečaji za vzdrževalce industrijske elektronike, za predavatelje tehniškega pouka in pa seveda pionirje; ipd.

Klub ima tudi dve sekciji: eno v Šenčurju, drugo pa v Besnici. Slednjo bi lahko z ozirom na prizadevnost in na uspehe, ki jih dosega v tekmovanjih, uvrstili med eno najbolj prizadevnih sekcij v Sloveniji.

Tudi sodelovanje s tovarno Iskra se je okrepilo. Klub tesno sodeluje z občinskimi organi za ljudsko obrambo in samozščito, kar je najboljša zagotovitev, da bo tudi nadaljnje delo radiokluba uspešno nadaljevanje zastavljenih ciljev zveze radioamaterjev. To je širjenje tehniške kulture med našimi prebivalci, zlasti med mladino.

NALOGE ZA PRIHODNJE OBDOBJE

Zaradi pomanjkanja denarnih sredstev klub že dalj časa daje prednost posameznim dejavnostim. Upravni odbor je sklenil, da bo klub posvetil v naslednjih 2 letih glavno pozornost:

Jubilantka Marija Vidic.

dovoljstvo vseh, ki smo v njem že 30 let in več. Pričakujem, da se bo Iskra še naprej tako uspešno razvijala in bodo tudi mladi z uspehi nadaljevali naša prizadevanja. Skupaj z mladimi je prijetno delati.“

Mnogo je ostalo nedorečenega. Naša jubilarica je še vedno aktivna. Zdaj je tajnica direktorja tehnološkega področja Iskre Elektromehanike. Je priljubljena in prizadevna sodelavka. Ob njenem jubileju ji želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let in da bi se še naprej tako dobro počutila med nami.

A. B.

- izobraževanju članov kakor tudi nečlanov,
- dejavnostim oddajno-sprejemne sekcije, v katero je vključena tudi razvojno-konstruktorska dejavnost. Izobraževanje planov in nečlanov je najpomembnejša naloga, ker se prav sedaj ponujajo najbolj ugodni pogoji za to vrsto delovanja kluba.

Klub ima sodobno opremljen laboratorij in delavnico. Pomanjkanje elementov za gradnjo (kondenzatorjev, uporov, tranzistorjev, itd.) pa je premostila Zveza radioamaterjev Slovenije, ki je pripravila večje število različnih sestavljenk (detektor, tranzistorji ojačevalnik, tonski korektor, kratkovalovni sprejemnik, napajalnik itd.), ki vsebujejo vse potrebne elemente za sestavljanje in pripadajoča navodila za gradnjo in usmerjanje. Tako je že sedaj v teku tečaj za dijake sedmega in osmega razreda osnovnih šol. V naslednjem obdobju bomo nekaj takšnih tečajev ponovili. Ti tečaji so izredno pomembni, ker so tečajniki mladi ljudje, ki se bodo že čez leto ali dve soočili z izbiro ustreznega nadaljevalnega šolanja, s tem pa tudi z izbiro poklica.

Klub bo nadaljeval tudi z vzgojo mladih radiotelegrafistov, kar je pomembno za SLO. V preteklem letu so uredili sodobno opremljeno učilnico, ki lahko sprejme dvajset tečajnikov za radiotelegrafijo.

Še naprej bodo organizirali poljudno-znanstvena predavanja za občane; izkušnje so pokazale veliko zanimanje med občani. Sem spadajo tudi strokovna predavanja iz ožjih področij elektronike.

Omeniti moramo tudi nadaljevalni tečaj za vzdrževalce industrijske elektronike. Odziv na tovrstne seminarje je bil med gorenjskimi podjetji zelo velik, zato bo klub s temi seminarji nadaljeval. Sredstva, ki jih klub dobi s temi seminarji, bodo služila pokrivanju ostalih dejavnosti kluba.

Dejavnosti oddajno-sprejemne sekcije so precej razvejane. Prva naloga je ureditev postojanke za UKV tekmovanja na Blegošu. V ta namen je klub zaprl obstoječi bunker, v letošnjem letu pa ga bo potrebno opremiti in urediti ustrezno tehnično opremo.

Druga naloga je razvoj oziroma konstrukcija male UKV oddajno-sprejemne naprave, s katero bi oživili delo na frekvenci 144 MHz in s tem tudi preprečili „divje“ radijsko komuniciranje na 27 MHz. Ustrezen koncept naprave bo služil tudi medsebojni povezanosti članov, prav gotovo pa bi lahko pomagal tudi pri povezavi posameznih krajevskih skupnosti v občini, seveda v okviru amaterske dejavnosti. V ta namen je bila ustanovljena

(Nadaljevanje na 7. strani)

OSNUTEK
tez za samoupravni
sporazum o združevanju
v SOZD Iskra

(ZA OBRAVNAVO NA ZBORIH DELAVCEV)

POSLOVODNI KOLEGIJ ZP ISKRA

LJUBLJANA, marec 1977

Teze za samoupravni sporazum o združevanju v SOZD Iskra

UVOD

Zakon o združenem delu (v nadaljnjem tekstu: ZZD) določa v 382. členu, da se samoupravnim sporazumom o združevanju v SOZD urejajo pogoji in način povezovanja ter razmerja med delovnimi organizacijami, združenimi v SOZD, kakor tudi pogoji za povezovanje delovne organizacije v dve ali več SOZD.

ZZD precizneje določa vsebino samoupravnega sporazuma v 384. členu, ko pravi, da samoupravni sporazum o združitvi delovnih organizacij v sestavljeno organizacijo vsebuje naslednje določbe: o firmi in sedežu sestavljene organizacije; o dejavnostih, s katerimi se bo ta organizacija ukvarjala, in ciljih, zaradi katerih se delovne organizacije združujejo, o koordiniranju delovnega procesa; o združevanju sredstev in njihovem namenu; o pravicah, obveznostih in odgovornostih združenih organizacij pri uresničevanju skupaj določenih dejavnosti in ciljev; o sprejemanju plana in o usklajevanju planov združenih organizacij; o sestavi, izvolitvi, odpoklicu in delovnem področju organov upravljanja in njihovega izvršilnega organa; o poslovnem organu sestavljene organizacije in njegovi odgovornosti; o oblikah in pogojih za uresničevanje odgovornosti sestavljene organizacije in njenih pooblastil v pravnem prometu, ki ga opravlja za delovne organizacije; o pravicah, obveznostih in odgovornosti delovne skupnosti, ki opravlja skupna dela; o pogojih in načinu za izstop iz sestavljene organizacije, kakor tudi druge določbe, ki so pomembne za uresničevanje določenih dejavnosti, skupnih zadev in ciljev.

Razen tega ZZD v nizu členov vsebuje podrobnejša odločila o tem, kaj vse je treba ali pa se lahko ureja s samoupravnim sporazumom o združevanju SOZD (glej prilogo 1), zlasti v pogledu urejanja medsebojnih družbenoekonomskih (dohodkovnih) razmerij.

V teh tezah bomo celotno vsebino samoupravnega sporazuma razdelili v naslednja poglavitna poglavja, v sklopu katerih bomo obravnavali vsa tista vprašanja, o katerih je potrebno zavzeti stališča, da bi se lahko pristopilo k izdelavi osnutka samoupravnega sporazuma:

1. Družbenoekonomske osnove in cilji združevanja v SOZD Iskra.
2. Opredelitev združenih dejavnosti in opravil SOZD Iskra:
  - a. združene dejavnosti, ki so predmet skupnega upravljanja in jih skupno izvajamo preko SOZD
  - b. dejavnosti, ki so predmet skupnega urejanja na dogovorjenih skupnih odnoh
  - c. vsklajevanje avtonomnih dejavnosti članic integracije
3. Osnove družbenoekonomskih odnosov med OZD v SOZD Iskra ter osnoli teh OZD z drugimi organizacijami izven Iskre:
  - a. skupni prihodek
  - b. skupni dohodek
  - c. svobodna menjava dela
  - d. osnove in politika cen
  - e. dohodek pod izrednimi pogoji
  - f. skupno denarno in bančno poslovanje.
4. Institucionalna oblika organizacije SOZD Iskra in organizacij skupnega pomena
5. Uresničevanje samoupravljanja.

DRUŽBENOEKONOMSKE OSNOVE IN CILJI ZDRUŽEVANJA V SOZD ISKRA

Z opredelitvijo ciljev združevanja in dejavnosti, ki so predmet skupnega upravljanja in urejanja, mora biti izoblikovana fiziognomija naše SOZD, takorekoč osebna izkaznica, ki Iskra loči od vseh drugih SOZD. To pa iz dosejanja samoupravnega sporazuma ni dovolj jasno razvidno, ker smo skupne cilje opredelili preveč deklarativno in načelno ali pa smo jih

razdružili po celotnem besedilu, zlasti v delu, ki ureja dejavnost organizacij skupnega pomena.

Zaradi tega se nam je dogajalo, da je prihajalo do nesporazumov o prevzetih obveznostih in do zamegljevanja posameznih funkcij SOZD. To velja zlasti za tiste funkcije (dejavnosti), za katere smo ustanovili organizacije skupnega pomena. Zbledelo je spoznanje, da gre v teh primerih za dejavnosti SOZD in da so organizacije skupnega pomena samo izvedbeni pod-sistemi SOZD.

Z oblikovanjem novega samoupravnega sporazuma moramo odpraviti to slabost in cilje združevanja opredeliti kot obvezujoče norme na način, ki ne bo dopuščal nejasnosti. Za iz-točno moramo vzeti ZZD, ki predpisuje p-glavitne cilje združevanja v SOZD, in jih dopol-niti s specifičnimi cilji Iskrine integracije, ki so izpričani v naših dosedanjih aktih (kot sta samoupravni sporazum o združevanju in o temeljih srednjeročnega plana), kajti z oblikova-njem novega samoupravnega sporazuma ne za-čenjamo od ničle, temveč želimo dograjevati in izpopolnjevati naš integracijski sistem.

Prvo iztočnico nam daje 16. člen ZZD, ki daje splošno definicijo ciljev združevanja v SOZD, ko pravi, da se delovne organizacije lahko združujejo v razne oblike sestavljenih organizacij, odvisno od medsebojne poveza-nosti pri delu, proizvodnji in prometu ter traj-nosti poslovnih odnosov v reprodukcijskem procesu, in v katerih delavci

- skupaj planirajo razvoj,
- določajo medsebojna razmerja v skupnem poslovanju ter pridobivanju in delitvi do-hodka,
- zboljšujejo pogoje za delo in razvoj samo-upravljanja v TOZD in DO,
- organizirajo opravljanje kreditnih in banč-nih poslov,
- razvijajo znanstveno raziskovalno delo,
- razvijajo izobraževanje kadrov,
- razvijajo zdravstveno varstvo,
- razvijajo druge skupne dejavnosti ter
- opravljajo druge zadeve skupnega pomena.

Iz tega izhaja, da ZZD dopušča delavcem, da se dogovorijo o celi vrsti dodatnih skupnih dejavnosti, kar je v Iskri že bil primer, le zdrav-stveno varstvo ni bilo dejavnost skupnega po-mena.

V členu 382. gre ZZD dalje in konkretno definira tri skupine osnov za združevanje v SOZD. Nedvomno je, da naša SOZD ustreza drugi točki omenjenega člena, ki se glasi:

Sestavljena organizacija se organizira z zdru-žitvijo delovnih organizacij, ki delajo in proiz-vajajo v osnovi enake vrste proizvodov oziroma opravljajo enake vrste storitev, če zagotavlja njihova združitve uvedbo bolj razvite tehnično-tehnološke osnove dela v združenih organiza-

cijah ter takšno delitev dela, ki omogoča nji-hovo specializacijo, s tem pa tudi večjo pro-duktivnost družbenega dela.

Iz tega določila nedvomno sledi, da je za-konodajalec določil p-glavitne cilje združe-vanja v naš tip SOZD, ki so hkrati tudi pogoj, da bi se tovrstne delovne organizacije lahko združevale. Ostali cilji so potemtakem podre-jenega značaja in prepuščeni na voljo delav-cem, da se sami odločajo oziroma – ker gre za kontinuiteto – ponovno potrdijo svojo voljo, da skupno uresničujejo že doslej dogovorjene cilje (glej prilogo 2) ali pa jih dopolnijo z no-vimi.

Upoštevanje dosedanja razvoj opredeljevanja ciljev integracije in celoto določil samouprav-nega sporazuma o združevanju in o temeljih srednjeročnega plana (glej prilogo 3), bi naš novi samoupravni sporazum o združevanju v SOZD moral vsebovati naslednje cilje:

1. Skupno planiranje razvoja, zlasti spora-zumno določanje prioriteten razvojnih ci-ljev in take delitve dela, ki omogoča specia-lizacijo;
2. skupno uvajanje razvitejših tehnično tehnološke osnove dela s sporazumnim združe-vanjem sredstev za strateške razvojne pro-jekte in proizvodne zmogljivosti skupnega pomena;
3. skupno dogovarjanje o osnovah in merilih za urejanje medsebojnih dohodkovnih od-nosov;
4. optimalno gospodarjenje z družbenimi sredstvi, zagotavljanje večje produktivnosti živega in minulega dela s sporazumnim do-ločanjem kriterijev ekonomičnosti naložb;
5. skupno določanje tržnih ciljev, načinov nji-hovega uresničevanja ter združevanja izved-be v s tem sporazumom dogovorjenem obsegu;
6. skupno opravljanje bančnih in kreditnih poslov v s tem sporazumom določenem obsegu;
7. vsklajevanje kadrovske politike, skupno razvijanje izobraževalnega sistema in usta-navljanje lastnih izobraževalnih institucij;
8. skupno zagotavljanje kakovosti izdelkov in storitev s sporazumnim določanjem norm in organizacije službe kakovosti ter združe-vanjem izvedbe;
9. uvajanje standardizacije elementov poslo-vanja zaradi zmanjševanja stroškov;
10. skupno organiziranje enotnega informacij-skega sistema in sporazumno združevanje izvedbe v s tem sporazumom določenem obsegu;
11. vsklajevanje prizadevanj za izboljševanje pogojev dela in samoupravljanja ter organi-ziranje skupnih strokovnih služb za prouče-vanje in uvajanje sodobnih metod dela in upravljanja;

12. vsklajevanje prizadevanj zaradi izboljšanja socialne varnosti delavcev in sporazumno združevanje sredstev rezerv, kadar je to v skupnem interesu;
  13. vsklajevanje obrambnih načrtov in razvijanje enotnega sistema družbene samozasčititve;
  14. vsklajevanje zagotavljanja obveščenosti delavcev in javnosti dela;
  15. solidarnost pri izplačevanju osebnih dohodkov in pokrivanju izgub zaradi objektivnih razlogov;
  16. vsklajevanje prizadevanj za izboljšanje družbenega standarda delavcev in organiziranje skupnih kulturnih, športnih in rekreativnih dejavnosti
- vse z namenom, da se nenehno povečuje lastna in družbena produktivnost dela, utrjujejo socialistični samoupravni odnosi in socialna varnost združenih delavcev.

Način in obseg uresničevanja omenjenih ciljev bo podrobneje urejen s samoupravnim sporazumom o združevanju, statutom Iskra in drugimi samoupravnimi akti.

Tako opredeljenim ciljem oziroma interesom, ki nas povezujejo v SOZD Iskra, mora slediti operacionalizacija oziroma natančna opredelitev združenih dejavnosti in opravil. Sedanji sporazum v tem pogledu ni dovolj sistematičen in pregleden. Zaradi jasnosti v pogledu prevzetih obveznosti je potrebno vnesti več metodičnosti, ker gre za različne vrste obveznosti in potemtakem tudi za različne načine odločanja in izvedbe.

To pomeni, da je nujno izvesti kategorizacijo po naslednjih treh kriterijih:

1. združene dejavnosti, ki so predmet skupnega upravljanja v SOZD in jih tudi skupno izvajamo preko SOZD;
2. dejavnosti, ki so predmet skupnega urejanja na dogovorjenih skupnih osnovah, izvajajo jih pa različni subjekti integracije;
3. avtonomne dejavnosti članic integracije, ki pa jih usklajujemo s samoupravnimi akti.

Upošteva se določila sedanjega samoupravnega sporazuma o združevanju in samoupravnega sporazuma o temeljih plana ter sprememb, ki jih terja ZZD, pridemo do naslednjih vsebinskih opredelitev:

1. Združene dejavnosti, ki so predmet skupnega izvajanja:

a. tržne dejavnosti:

- zunanjetrgovinska dejavnost,
- organiziranje Iskrine servisne mreže in mreže industrijskih prodajaln,
- predstavniška, zastopniška in akvizicijska dejavnost na domačem trgu,
- organiziranje raziskave tržišč in izvajanje tržnih raziskav skupnega pomena,

- izvajanje institucionalne propagande,
- pooblastila SOZD za ustanavljanje in upravljanje podjetij in predstavništev v tujini

b. bančne in kreditne dejavnosti:

- poslovanje z združenimi sredstvi,
- pridobivanje in nalaganje sredstev,
- organiziranje hranilniške službe,
- opravljanje plačilnega prometa.

c. izobraževanje:

- ustanavljanje in upravljanje s skupnimi izobraževalnimi institucijami,
- izvajanje politike štipendiranja (?)

d. kvaliteta:

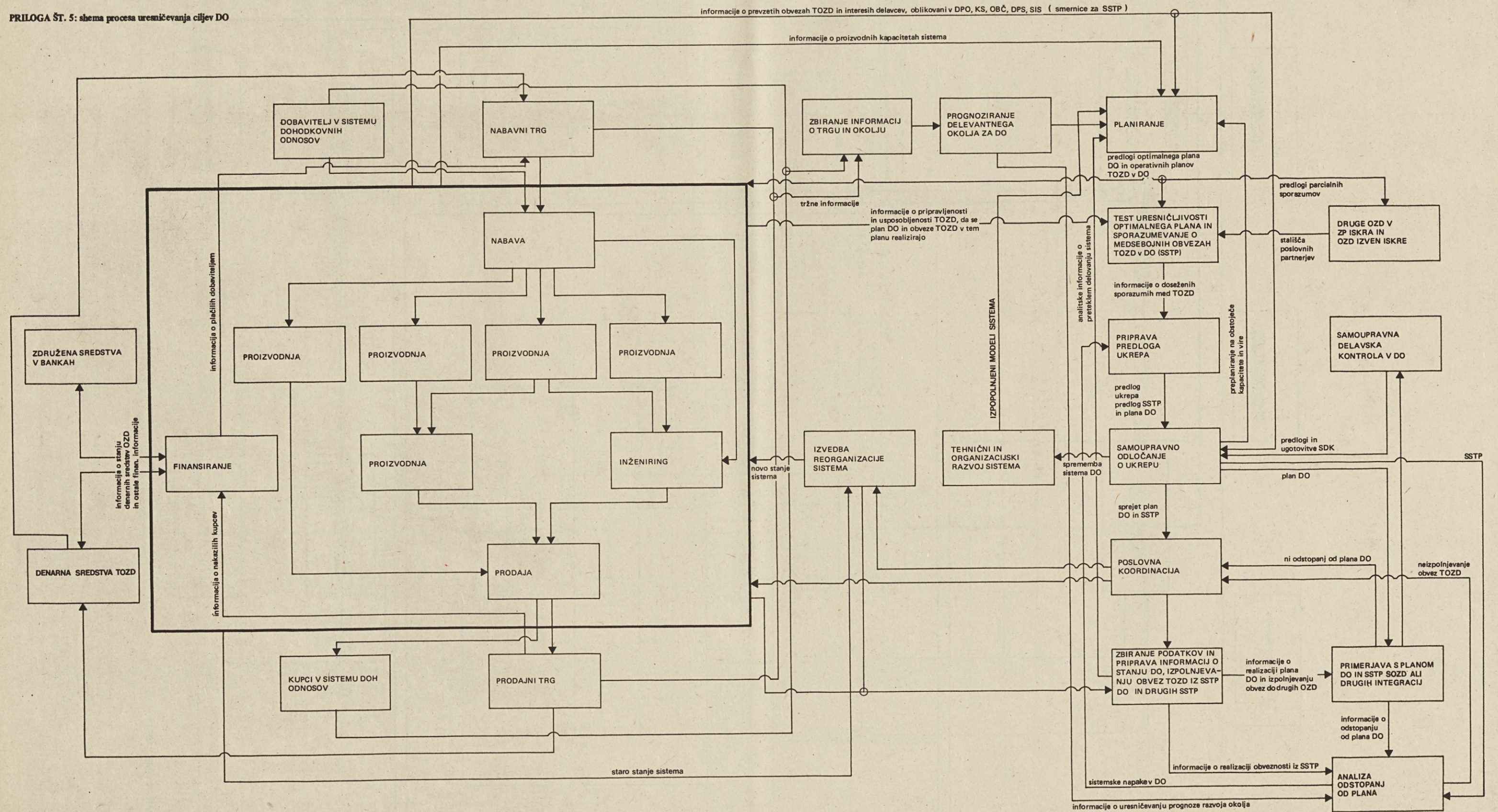
- preizkušanje in ugotavljanje kvalitete in zanesljivosti,
- razvoj in organiziranje postopkov za ugotavljanje kvalitete in zanesljivosti izdelkov,
- vzdrževanje banke podatkov o kakovosti in zanesljivosti,
- zagotovitev tehničnih in tehnoloških standardov,
- zagotovitev skupnih osnov sistema klasifikacije in oštevilčenja,
- atestiranje izdelkov, merilnih naprav in pripomočkov,
- metrološki nadzor in verificiranje merilnih naprav,
- izdajanje odobritev za uporabo elementov v izdelkih Iskra,
- sodelovanje z domačimi in tujimi institucijami in imenu SOZD

e. informacijski sistem:

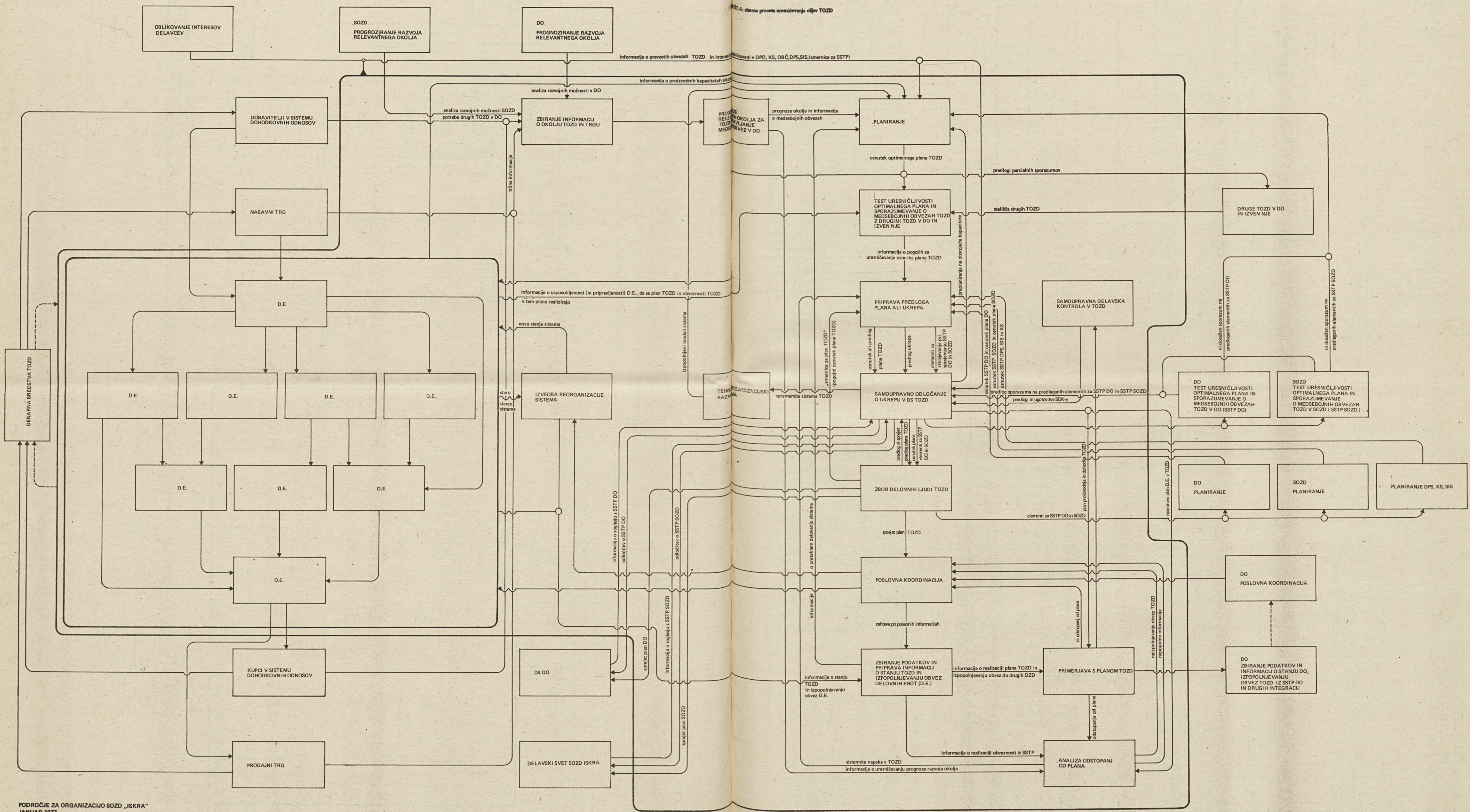
- uveljavljanje organizacijskih sprememb informacijskih sistemov v SOZD Iskra,
- razvoj metod oblikovanja informacij za odločanje pri planiranju, uresničevanju in kontroli uresničevanja planov v TOZD, DO in SOZD,
- razvoj in aplikacije statističnih metod poslovnega odločanja, operacijskih raziskav, mrežnega planiranja, grafičnega in matematičnega modeliranja, linearnega programiranja,
- računalniško programiranje za avtomatizacijo poslovnih procesov,
- izobraževanje programerskega kadra,
- razvoj in vzdrževanje informacijskega sistema SOZD Iskra za zagotavljanje tistih informacij za odločanje v delovnih organizacijah in TOZD, ki izhajajo iz stanja SOZD Iskra,
- tekoče obdelave podatkov in priprave informacij za planiranje v SOZD Iskra in kontrolo izvajanja plana SOZD,
- zagotavljanje tehnične informativne dokumentacije

PRILOGA ŠT. 5: shema procesa uremičevanja ciljev DO

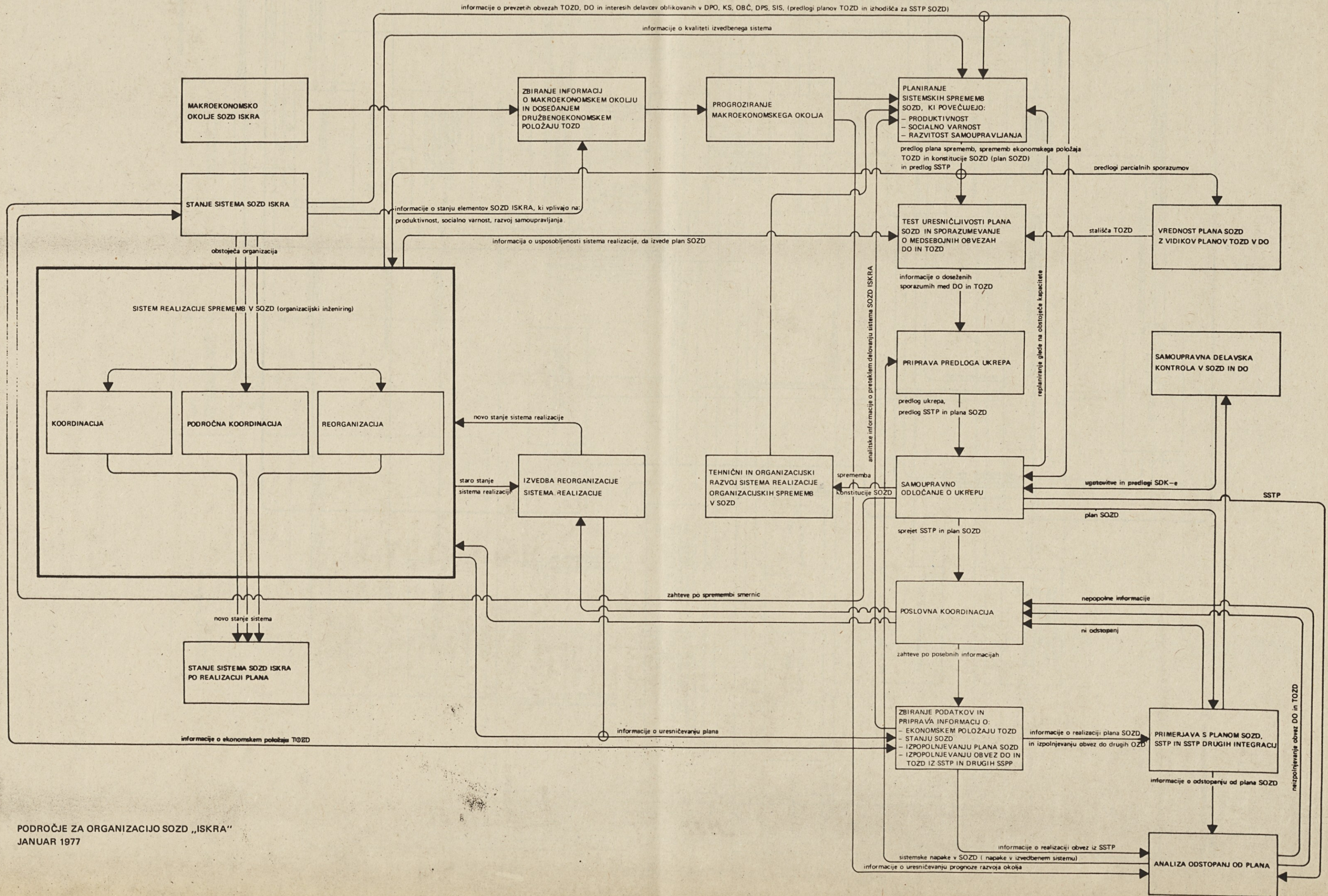

shema procesa uradnjevanja ciljev TOZD

PRILOGA ŠT.7: shema procesa uresničevanja ciljev SOZD

f. razvoj metod dela in upravljanja

- razvoj sistemov študija dela
- proučevanje in uvajanje sodobnih metod organizacije dela,
- študije in priprave sistemov za vrednotenje dela,
- razvoj samoupravnega upravljskega sistema (?)

g. obveščanje

- ustanavljanje in izdajanje skupnega glasila in drugih informativnih publikacij

h. servisne dejavnosti

- investicijsko in tekoče vzdrževanje poslovnih stavb,
- zagotavljanje gostinskih, transportnih, poštinih in drugih storitev

i. administrativno-strokovna in pomožna dela za potrebe SOZD.

Vse te dejavnosti se organizirajo na način in v obsegu, določenim s SS o združevanju v SOZD Iskra, statutom in drugimi samoupravnimi akti. Zajete so vse tiste dejavnosti, za katere smo že doslej imeli organizirane skupne izvedbene sisteme — to je organizacije skupnega pomena. Dodali smo dve alineji (označeni z vprašanjem), o čemer se je treba opredeliti. Vprašanje pa je, če točka i. sodi v to kategorijo.

2. Dejavnosti, ki so predmet skupnega urejanja:

- Sporazumno določanje prednostnih razvojnih ciljev, ki so pogoj za uspešen in stabilen razvoj celotne SOZD in združevanje dela in sredstev za uresničevanje teh ciljev
- sporazumna delitev dela, da bi se doseglo racionalno specializacijo, večjo produktivnost dela in optimalno uresničevanje skupno dogovorjenih razvojnih ciljev
- sporazumno določanje strateških razvojnih projektov in združevanje sredstev za njihovo realizacijo zaradi zagotovitve nenehnega posodobljanja tehnično-tehnološke osnove dela ter skupno varovanje pravic in urejanje prometa z industrijsko lastnino
- sporazumno določanje poslovnih ciljev in politike, zlasti tržnih ciljev in načina njihovega uresničevanja
- sporazumno določanje finančne in kreditne politike, da se zagotovi optimalno gospodarjenje z družbenimi sredstvi
- sporazumno določanje osnov in meril za urejanje medsebojnih dohodkovnih odnosov
- sporazumno določanje osnov in ciljev kadrovske politike ter skupno razvijanje izobraževalnega sistema

- sporazumno določanje osnov enotnega sistema družbene samozaščite
- sporazumno razporejanje rezervnega sklada in določanje pogojev pokrivanja izgub ter solidarnosti pri izplačevanju osebnih dohodkov
- skupno določanje osnov in meril za določanje dohodka zaradi izjemnih ugodnosti
- vsklajevanje kriterijev za urejanje medsebojnih razmerij v združenem delu
- vsklajevanje načel organiziranosti in razvoja organizacijskega sistema
- vsklajevanje meril za preverjanje racionalnosti investicijskih naložb
- vsklajevanje obrambnih načrtov
- vsklajevanje zagotavljanja obveščenosti delavcev in javnosti dela
- vsklajevanje prizadevanj za izboljševanje standarda delavcev.

V zvezi z načinom usklajevanja avtonomnih dejavnosti se je treba dogovoriti, v kolikšni meri bi jih uredili že s samoupravnim sporazumom o združevanju, saj imajo v dobršni meri vpliv na konstituiranje in delovanje celotnega sistema.

V to poglavje sodijo še vsi registrski elementi (firma, sedež itd.), ki razen odgovornosti niso vsebinske narave, zato jih ne bomo omenjali. Kar zadeva odgovornost, pa je potrebna načelna odločitev.

Doslej smo imeli omejeno subsidiarno odgovornost, ki pa ne ustreza več stopnji razvoja naše integracije. Zato smo že v fazi priprav novega osnutka samoupravnega sporazuma predlagali neomejeno solidarno odgovornost za obveznosti SOZD, ki izvirajo iz njenih pooblastil, dogovorjenih s tem sporazumom.

DRUŽBENOEKONOMSKI ODNOSI

Samoupravni sporazum o združevanju v SOZD mora vsebovati temeljne družbeno-ekonomske opredelitve dohodkovnih odnosov, ki so v bistvu temeljni steber celotne integracije. To se pravi, da mora samoupravni sporazum o združevanju kot konstitutivni akt vsebovati družbenoekonomsko in ekonomski podlago dohodkovnih odnosov, medtem ko so količinske opredelitve stvar samoupravnega sporazuma o temeljih plana. Oba akta potemtakem tvorita integralno celoto, razmejitev med njima pa terja precejšnjo preudarnost, ker je samoupravni sporazum o združevanju vendarle akt trajnejše narave.

Že površna analiza obeh naših dosedanjih samoupravnih sporazumov kaže, da smo šele na začetku urejanja dohodkovnih odnosov in da tudi nedavno sprejeti samoupravni sporazum o temeljih srednjeročnega plana, ki že vsebuje zametek dohodkovnega modela, terja korekcije in dopolnitev v smislu določil ZZD, ki so veliko preciznejša kot v prvotnem osnutku.

Pri urejanju celotne snovi moramo metodološko ločiti štiri skupine osnov, na podlagi katerih pridobivajo po ZZZD subjekti združenega dela dohodek, in sicer:

1. s prodajo proizvodov in storitev (a) v organizaciji združenega dela, (b) na domačem ali (c) na zunanjem trgu;
2. z udeležbo v skupno ustvarjenem dohodku na podlagi združevanja dela in sredstev (skupna vlaganja);
3. s svobodno menjavo dela in
4. preko kompenzacij, regresov, premij, dotacij in drugih osnov, ki jih določa zakon ali samoupravni sporazum oziroma pogodba v skladu z zakonom.

Drugi (metodološki) kriterij, ki ga moramo upoštevati pri urejanju dohodkovnih odnosov, so subjekti dohodka, kajti v tem pogledu ZZZD prav tako dela razliko. Gre za dve skupini subjektov in ustreznih določil o njihovih dohodkovnih odnosih:

1. med organizacijami združenega dela v Iskri, in sicer:
  - a) med proizvodnimi OZD,
  - b) med proizvodnimi OZD in trgovinsko ter inženiring organizacijami,
  - c) med proizvodnimi in ostalimi storitvenimi OZD in skupnimi službami.
2. med OZD v Iskri in zunanjimi organizacijami, in sicer:
  - a) s tistimi OZD, s katerimi trajno poslovno sodelujemo, in
  - b) z ostalimi zunanjimi organizacijami.

S tem bodo zajete dohodkovne kategorije kot so skupni prihodek, skupni dohodek, svobodna menjava dela in ostale osnove dohodka (kompenzacije, premije itd.), posebej pa bo treba urediti še dohodek, ki je ustvarjen pod izrednimi pogoji, osnove politike cen, skupno denarno in bančno poslovanje ter načela in osnove združevanja sredstev v skupne sklade.

a) Skupen prihodek

Upoštevaje, da Ustava in ZZZD terjata od nas, da s samoupravnim sporazumom o združevanju zagotovimo konstitutivno osnovo za pospešen razvoj dohodkovnih odnosov oziroma ukinitje kupoprodajnih odnosov, kar pa ne pomeni tudi negacijo zakona vrednosti, je za nas v tej fazi razvoja najprimernejša rešitev, da ustvarjamo v medsebojnem prometu blaga in storitve dogovorjene (interne) cene, ki pa morajo temeljiti na trajnejših odnosih v gibanju cen in drugih tržnih pogojev, praviloma za dobo srednjeročnega plana. Zatorej se je treba s samoupravnim sporazumom dogovoriti o osnovah in merilih za oblikovanje dogovorjenih cen, kakor tudi o načinu poročuna in odgovornosti za rizik.

S samoupravnim sporazumom o združevanju naj bi se proizvodne TOZD obvezale, da

bodo v medsebojnem prometu poslovale po dogovorjenih internih cenah, ki jih bodo sporazumno določale praviloma za srednjeročno obdobje, upoštevaje trajnejše trende v gibanju cen in drugih tržnih pogojev.

Da pa ne bi posamezne TOZD imele možnost prevaliti negativne posledice lastnih poslovnih odločitev in delovnih rezultatov na druge TOZD oziroma v škodo skupnega prihodka, realiziranega na trgu, je treba s samoupravnim sporazumom prevzeti tudi obveznost, da bodo TOZD skupno oblikovale kriterije za vrednotenje vložkov živega in minulega dela oziroma normative (standardi) materialnih stroškov po enoti izdelka ali skupine izdelkov. Na ta način bi vse TOZD, ki so udeležene v proizvodnji skupnega finalnega izdelka, sporazumno oblikovale notne osnove in merila za določanje dogovorjenih internih cen.

Dogovorjena interna cena bi torej vsebovala dogovorjeni (normirani) obseg materialnih stroškov, z zakonom prepisano amortizacijsko stopnjo, ter dogovorjeni (normirani) obseg vložka živega dela, v višini s samoupravnim sporazumom določenih osebnih dohodkov in skupne porabe. Tako dogovorjena interna cena bi bila osnova za primarno delitev in bi vsaki TOZD praviloma morala zagotoviti enostavno reprodukcijo.

Hkrati bi bila tako oblikovana interna cena, zmanjšana za vrednost nabavljenega materiala (prenešana vrednost), torej v tistem obsegu, ko gre za dodano vrednost v vsaki udeleženi TOZD, osnova za izračun njene udeležbe (sekundarna delitev) v preostalem delu tržno realiziranega skupnega prihodka (v razliki med zbirom dogovorjenih internih cen in dejansko realizirano prodajno ceno).

Skupno normiranje materialnih stroškov bi stimuliralo vsako TOZD k zniževanju stroškov, ker bi eventualni prihranki bili avtomatično njeni, hkrati pa bi stimuliralo tudi združevanje nabavne funkcije, ker bi eventualna samostojna nabava dražjega materiala ne bila priznana s strani ostalih TOZD. Analogno velja tudi za odstopanja pri vložkih živega in minulega dela.

Proizvodne, trgovinske in inženiringške TOZD bodo na enak način sporazumno določale tudi interne cene storitev trgovinske in inženiring organizacij, ki naj bi vsebovale iste kalkulativne elemente: normirane materialne stroške, zakonsko predpisano amortizacijo in normiran vložek živega dela. Sodimo, da je prav, če na enak način kot trgovinske obravnavamo tudi inženiring storitve, saj se v našem primeru v teh dejavnostih združujeta proizvodna in tržna faza.

Tako oblikovane interne cene storitev so enako kot pri proizvodnih TOZD v tistem delu, ko gre za lasten vložek živega in minulega dela trgovinske in inženiring organizacij (dodana

vednost), osnova za merjenje udeležbe v skupno realiziranem prihodku na trgu.

Zakon nas zavezuje, da moramo z organizacijami izven SOZD Iskra, s katerimi ustvarjamo skupen prihodek oziroma trajno poslovno sodelujemo, urediti dohodkovne odnose s samoupravnimi s srazumi (v skladu z ZZD). Zato bi kazalo s samoupravnim sporazumom o združevanju v SOZD pooblastiti SOZD oziroma organizacijo skupnega pomena Iskra Commerce, da pokrene postopek sklepanja sporazumov, kadar gre za urejanje dohodkovnih odnosov TOZD iz dveh ali več delovnih organizacij v sestavi naše SOZD z zunanjimi partnerji.

Kadar pa gre za občasno poslovno sodelovanje z organizacijami, ki se ukvarjajo s prometom blaga in storitev na debelo oziroma z zunanjetrovinskimi posli, bi se lahko dogovorili, da bodo naše TOZD preko svoje delovne organizacije urejale dohodkovne odnose s pogodbo ali samoupravnim sporazumom, v skladu z osnovami in merili iz našega samoupravnega sporazuma o združitvi in drugih splošnih aktov, ker je treba tudi v teh primerih uveljaviti dogovorjeno skupno prodajno politiko.

Nadalje nas ZZD obvezuje, da skupno uredimo pogoje za nastopanje na domačem in zunanjem trgu pri prodaji skupnega proizvoda ali storitve, kot so merila za oblikovanje cen in drugi pogoji za njihovo prodajo. V samoupravni sporazum o združitvi bi sodilo določilo, da bomo skupno oblikovali prodajno ceno izdelkov, oz. skupin izdelkov in storitev, upoštevaje dogovorjene interne cene in planirano akumulacijo, kar bo skupaj z ostalimi prodajnimi pogoji predmet podrobnejšega urejanja s samoupravnim sporazumom o temeljnih plana ali drugih sporazumov (zlasti med TOZD, oz. DO in trgovinsko ter inženiring organizacijami).

Zastavlja se vprašanje, če naj s samoupravnim sporazumom o združevanju predvidimo tudi obveznost sporazumevanja med proizvodnimi TOZD ter trgovinsko in inženiring organizacijami o stimulaciji slednjih za doseganje ugodnejših prodajnih rezultatov. Sodimo, da je prav, če trgovinska in inženiring organizacije sodelujejo v primeru preseganja dogovorjene prodajne cene s povečano udeležbo v skupnem prihodku, v kolikor ne gre za rezultat izjemnih ugodnosti na trgu.

Kadar TOZD s prodajo skupnega izdelka ali storitve pridobijo tudi pravico do kompenzacije, regresa, premije, dotacije ali kake druge oblike dohodka, se ta deli na vse udeležene TOZD v sorazmerju z njihovim prispevkom k dodatni vrednosti.

Roki, v katerih se obračunava skupni prihodek, naj bi bili predmet sporazuma z Iskra banko, kateri bi TOZD poverile obračun in raz-

porejanje prihodka na TOZD. Sodimo, da bi se obračun moral vršiti mesečno.

Opomba: to je model, ki je le postopno uresničljiv, prehodno pa bi se kazalo sporazumeti, da uveljavimo model, ki je bil izdelan v okviru priprave osnutka novega samoupravnega sporazuma, z določenimi korekcijami (glej Pri- lož 4).

b) Poračun in rizik

S samoupravnim sporazumom o združevanju se moramo dogovoriti, kako bomo ravnali v primeru, če ne bi bila dosežena sporazumno dogovorjena prodajna cena. Če je bila dosežena nižja cena zaradi objektivnih zunanjih okoliščin (spremenjeni tržni ali tehnološki pogoji in podobno), bi se udeležba vseh TOZD v skupno ustvarjenem prihodku sorazmerno zmanjšala. Če pa bi bile razlog subjektivne okoliščine, bi prizadete TOZD pokrenile postopek ugotavljanja odgovornosti in uveljavljanja regresne pravice po postopku, ki ga določa samoupravni sporazum o združevanju.

Zakon obvezuje TOZD, da s samoupravnimi sporazumi uredijo tudi način prevzemanja rizika iz skupnega poslovanja in oblike medsebojne odgovornosti in odgovornosti v pravnem prometu z drugimi pri ustvarjanju skupnega prihodka. Način prevzemanja rizika iz skupnega poslovanja je treba urediti zlasti v naslednjih primerih:

- če se ne uresničujeta planirana proizvodnja in promet proizvodov in storitev v fizični vrednostni obliki;
- če se jim ne plačujejo ali le delno oziroma nepravočasno plačujejo terjatve iz skupnega poslovanja;
- če se proizvodne in prometne zmogljivosti, s katerimi so udeležene pri skupnem poslovanju, nepopolno izkoriščajo.

Sodimo, da to ne more biti predmet urejanja s samoupravnim sporazumom o združevanju v SOZD, temveč specialnih sporazumov s prometnimi, inženiringnimi in bančnimi organizacijami ter delno sporazuma o temeljnih plana SOZD.

c) Skupen dohodek

Že doslej smo v samoupravnem sporazumu o združevanju imeli določene konkretne namene združevanja sredstev, ki jih v osnovi ne bi menjali, temveč le podrobneje definirali, v smislu dopolnjenih uvodnih opredelitev ciljev združevanja v SOZD.

- Namensko bi torej ostali pri združevanju za:
- dogovorjena skupna vlaganja v prioritete proizvodne zmogljivosti;
  - dogovorjena skupna vlaganja v strateške inovacijske programe (inovacijska dejavnost);
  - dogovorjena skupna vlaganja v širjenje prometnih (tržnih) zmogljivosti, in sicer:

a) za širitev domače prodajne in servisne mreže,

b) za osvajanje tujih tržišč;

- dogovorjena skupna vlaganja v širjenje materialne osnove dela ostalih organizacij skupnega pomena (organizacijski inženiring, služba kvalitete);
- skupne rezerve.

Pripomniti je treba, da gre v vseh primerih le za združevanja v okviru celotne SOZD, ne pa tudi v okviru posameznih DO, ki imajo svoje specifične cilje, ali pa med posameznimi TOZD in DO.

Višina in konkreten program koriščenja tako združenih sredstev se določa s samoupravnim sporazumom o temeljih plana in letnimi plani ter programi SOZD.

Ker gre za bistveno različne situacije pri vsakem namenskem združevanju, so potrebni tudi specifični dogovori o pravicah in obveznostih, ki nastajajo iz naslova združevanja sredstev (pravica do povračila, nadomestila itd.). S tem samoupravnim sporazumom lahko uredimo samo temeljni del problematike, (osnove udeležbe v skupnem dohodku), konkretni dogovori pa so stvar samoupravnega sporazuma o temeljih plana in letnih planov oziroma neposrednih sporazumov z organizacijami skupnega pomena.

Ko gre za skupna vlaganja v proizvodne zmogljivosti, bi se bilo najsmotrnejše dogovoriti, da se medsebojne pravice in obveznosti uredijo z vsakokratnim posamičnim sporazumom o združevanju sredstev za konkretno nalozbo oziroma z ustanovitvenim aktom nove OZD, ki bo upravljalna združena sredstva.

S tem bo dana možnost TOZD vlagateljicarn, da se vsakokrat posebej odločajo ali bodo terjale nadomestilo in povračilo ali pa se bodo dogovorile za druge oblike kompenzacij. Če pa se odločijo za povračilo in nadomestilo za vložena sredstva, bi se s samoupravnim sporazumom o združevanju kazalo dogovoriti, da se bodo vložena sredstva vračala vlagateljem praviloma v obsegu z zakonom predpisane amortizacije, nadomestilo za uporabo sredstev pa iz preostalega skupnega dohodka v sorazmerju s še nevrnjenimi sredstvi (minulo delo vlagateljev) ter minulim in živim delom TOZD, ki ta sredstva uporablja, potem ko so bila odšteta sredstva za OD in skupno porabo v sporazumno dogovorjenem obsegu.

Pri vlaganjih v inovacijsko dejavnost bi se s samoupravnim sporazumom obvezali, da bomo uveljavili pravice iz naslova minulega in živega dela šele, ko bo pridobljeno novo znanje prinašalo dohodek, kar naj bi analogno veljalo tudi za pravice iz naslova vložnih sredstev v druge trajnejše izboljšave pogojev za delo in proizvodnjo (študije, analize, projekti idr.) Tudi v teh primerih bi naj, tako kot pri skup-

nih vlaganjih v proizvodne kapacitete, za povračilo upoštevali zakonsko predpisane amortizacijske stopnje in druga našeta merila, ostale pogoje in podrobnosti pa bo treba urejati s posebnimi samoupravnimi sporazumi v skladu z zakonom. Umestno bi se bilo še dogovoriti, da ostanejo sredstva za inovacijsko dejavnost trajno združena, se pravi, da se v skladu s skupaj določenim programom permanentno vlagajo v inovacijsko dejavnost strateškega pomena.

Ko gre za vlaganja v širjenje materialne osnove dela trgovinske organizacije, bi se kazalo dogovoriti, da bodo TOZD, ki vlagajo sredstva, dobile povračilo in nadomestilo v obliki sorazmerno znižane cene storitev. Tehnika ugotavljanja deleža iz naslova minulega in živega dela pa je ista kot pri prej omenjenih združenjih sredstev in dela.

Združevanje sredstev za skupna vlaganja v širjenje materialne osnove dela ostalih organizacij skupnega pomena bomo obravnavali v podpoglavju o svobodni menjavi dela.

V zvezi z združevanjem sredstev nasploh se zastavlja še vprašanje, če je umestno s samoupravnim sporazumom o združevanju v SOZD sprejeti tudi kriterije, ki služijo za izračun obsega udeležbe TOZD oz. DO v združevanju sredstev. Sodimo, da je pravilno, če s samoupravnim sporazumom o združevanju okvirno določimo namene združevanja, kriterije (tim, ključne in osnove) in kvantifikacijo pa prepuščamo samoupravnemu sporazumu o temeljih skupnega plana in letnim planom, ker sicer zdrknemo v rigidnost.

d) Sredstva skupnih rezerv

S samoupravnim sporazumom o združevanju je treba določiti subjekte, način in namen združevanja ter način koriščenja in upravljanja s temi sredstvi.

Vse TOZD, oz. DO naj bi združevale del svojih sredstev rezerv, in sicer v višini, dogovorjeni z letnim gospodarskim planom SOZD. Sredstva bi bila uporabljena za naslednje namene in po naslednjimi pogoji:

- 1) za kritje izgub pri poslovanju pod pogojem, da so v sanacijskem programu upoštevani ukrepi, ki jih je predlagal DS SOZD, in sicer:
  - a) kot delno ali v celoti nevrčljiva sredstva, če je izguba posledica objektivnih okoliščin (tehnološki ali tržni razlogi), ali
  - b) kot posojilo, z obveznostjo vračanja ter z obrestmi ali brez, če je izguba posledica subjektivnih okoliščin;
- 2) za zagotovitev razlike med minimalnimi in samoupravno dogovorjenimi osebnimi dohodki delavcev OZD, ki poslujejo z izgubo, pod pogojem, da so v sanacijskem programu

upoštevani ukrepi, ki jih je predlagal DS SOZD, in sicer kot delno ali v celoti nevračljiva sredstva.

Izbira alternativ iz obeh predhodnih točk 1. in 2. mora biti odvisna od predvidenih ekonomskih sanacijskih učinkov.

- 3) za prekvalifikacijo delavcev, kadar je ta posledica skupne odločitve o proizvodni presusmeritvi, dogovorjeni s plani SOZD, in sicer kot nevračljiva sredstva;
- 4) za kritje škode, ki je nastala v naravnih nesrečah, kot nevračljiva sredstva;
- 5) za kritje obveznosti SOZD iz naslova jamstva, v skladu z jamstvenimi obveznostmi;
- 6) za kratkoročno premostitveno kreditiranje izplačila osebnih dohodkov, v skladu s sporazumno dogovorjeno politiko Iskre banke
- 7) za kratkoročno pokrivanje poslovnih tveganj, katerih pokritje je v skupnem interesu SOZD

e) Izjemen dohodek

ZZD določa, da TOZD posebej ugotavlja del dohodka, ki je rezultat dela v izjemno ugodnih naravnih pogojih, izjemnih ugodnosti na trgu ali pa drugih izjemnih ugodnosti pri njegovem ustvarjanju in katerega namen, osnove in merila za njegovo ugotavljanje določa zakon ali samoupravni sporazum o združitvi (čl. 111).

Tako ugotovljen del dohodka, ki je rezultat izjemnih ugodnosti, se uporablja za razvoj TOZD in druge organizacije, v kateri je bil ustvarjen, če ni v zakonu določeno, da se uporablja za razvoj materialne osnove dela v občini ali republiki. Delavci v TOZD, ki so združili svoje delo in sredstva v DO ali SOZD, lahko v samoupravnem sporazumu o temeljnih plana ali v drugem samoupravnem sporazumu določijo, da se ta dohodek v celoti ali deloma vložijo v sklad skupnih rezerv ali kako drugače skupno uporablja za razvoj teh organizacij (čl. 124).

Na osnovi teh zakonskih pooblastil predlagamo, da se s samoupravnim sporazumom o združevanju dogovorimo, da bomo ta del dohodka, če z zakonom ne bo določen drug namen, združevali v sklad skupnih rezerv SOZD za namene, zaradi katerih smo osnovali skupen sklad rezerv. Če osnove in merila za njegovo ugotavljanje ne bodo določena z zakonom, bomo uveljavili določila našega samoupravnega sporazuma o združitvi: za dohodek, ki je rezultat izjemnih ugodnosti, se šteje tisti del dohodka:

- 1) ki v primeru delitve skupnega prihodka ali dohodka presega pri posamezni udeleženci povprečno tržno ceno njenega izdelka ali storitve oziroma povprečno stopnjo akumulacije (oba kazalca veljata kot orientacijsko merilo), ker dejanski proizvajalec (domač ali tuj) ni udeležen v skupnem prihodu ali dohodku;

- 2) ki zaradi monopolnega položaja na trgu, deficitarnosti izdelka oziroma storitve ali administrativnih ukrepov presega povprečno akumulacijo, ki ni bila realizirana v okviru skupnega prihodka oz. dohodka in ki ni rezultat lastne inovacijske dejavnosti.

V obeh primerih imamo v mislih nadpovprečno akumulacijo, ki presega akumulacijsko stopnjo DO oz. SOZD, odvisno od tega, v čigavi sestavi posluje organizacija, ki je ustvarila izjemen dohodek.

f) Svobodna menjava dela

ZZD razlikuje dve vrsti del skupnega pomena za organizacije združenega dela, združene v sestavljeno organizacijo:

- a) strokovna dela skupnega pomena in
- b) administrativno-strokovna, pomožna in tem podobna dela skupnega pomena.

V 403. členu hkrati določa, da delavci, ki opravljajo strokovna dela skupnega pomena, organizirajo TOZD (v našem primeru DO), če lahko glede na vrsto, obseg in pomen dejavnosti ustvarjajo celoten prihodek oz. pridobivajo dohodek in uresničujejo druge samoupravne pravice, sicer se organizirajo v delovno skupnost. V našem primeru so taka strokovna dela tista, ki jih opravljajo CAOP, Institut za kvaliteto, Biro za industrijski inženiring, Služba za kompleksno tehnično dokumentacijo, Indok, Iskra-invest servis in Šolski center.

Glede obveznosti in odgovornosti delavcev, ki opravljajo strokovna dela skupnega pomena, veljajo iste določbe ZZD kot za delavce, ki opravljajo administrativno-strokovna, pomožna in tem podobna dela skupnega pomena (delovna skupnost skupnih služb). Te TOZD, oz. DO se tudi ne morejo izločiti iz sestave SOZD brez soglasja organizacij, za katere opravljajo dela skupnega pomena.

V 404. členu predpisuje ZZD, da se medsebojna razmerja glede pogojev svobodne menjave dela in ustvarjanja dohodka, kakor tudi druga medsebojna razmerja, zlasti pa vrsta del, osnove in merila za pridobivanje dohodka, temeljni pogoji glede strukture delovnih mest in kvalifikacijske strukture itd. urejajo s samoupravnim sporazumom o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med delavci, ki opravljajo dela skupnega pomena, in delavci TOZD, združenih v SOZD.

Ne glede na vrsto del pa določa ZZD, da delavci, ki opravljajo dela skupnega pomena, pridobivajo dohodek iz celotnega prihodka, ki ga ustvarjajo s svobodno menjavo dela. V primeru, ko gre za strokovna dela skupnega pomena, bi se dogovorili, da pridobivajo delavci dohodek iz celotnega dohodka, ki ga ustvari njihova TOZD, oz. DO na podlagi samoupravnega dogovorjenega povračila za opravljene dejavnosti oz. storitve, se pravi na podlagi samo-

upravno dogovorjene cene storitve. Sredstva za razširitev materialne osnove dela pa ustvarjajo a) v okviru cene storitev in b) namensko združenih sredstev, v skladu s sporazumom dogovorjenim razvojem teh dejavnosti in obveznostmi, ki so jih prevzeli s samoupravnimi sporazumi o temeljih plana SOZD.

Potemtakem lahko tudi v tem primeru sprejmemo obveznost, da bomo sporazumno oblikovali interne cene storitev, ki bodo vsebovale enake kalkulativne elemente, kot v prejšnjih primerih: normirane materialne stroške, zakonsko predpisano amortizacijo in normiran obseg živega dela. Sredstva, potrebna za širjenje materialne osnove dela, pa bi določali s samoupravnim sporazumom o temeljih plana, v zgoraj omenjenih okvirih.

Kar zadeva svobodno menjavo dela z delavci delovnih skupnosti skupnih služb SOZD, banke in glasila Iskra, predpisuje zakon, da je njihov dohodek odvisen od prispevka k uspehu pri poslovanju in zadovoljevanju potreb in interesov organizacij, za katere opravljajo dela, kakor tudi od vrste, obsega in kakovosti njihovih delovnih del ter dohodka oz. prihodka, ki ga ustvarijo organizacije, za katere opravljajo dela. V okviru njihovega celotnega prihodka oziroma dohodka so lahko določena tudi sredstva za razširitev materialne osnove dela, v skladu z naravo njihovega dela in skupnimi interesi, če je tako dogovorjeno s samoupravnim sporazumom o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih.

S samoupravnim sporazumom o združenju bi se torej kazalo dogovoriti, da bodo TOZD pri dogovarjanju višine celotnega prihodka delovnih skupnosti upoštevale sporazumno dogovorjeno višino materialnih stroškov in zakonsko predpisano amortizacijo, obseg in kvaliteto dela delavcev delovne skupnosti, sredstva za OD in skupno porabo, ki bodo določena ustrezno merilom in osnovam, po katerih se ta sredstva uporabljajo tudi v organizacijah članicah, dočim bodo sredstva za širjenje materialne osnove dela določena s samoupravnim sporazumom o temeljih plana SOZD in letnimi plani.

g) Skupno denarno poslovanje

ZZD v členu 89. določa, da se prihodka, ki jih ustvarja banka s svojim poslovanjem, potem ko so bili izločeni poslovni stroški in sredstva za delovno skupnost banke, razporedijo v celoti kot skupni dohodek med TOZD, ki so združile denarna sredstva, in TOZD, ki so uporabljale ta sredstva, glede na to, koliko so k skupnemu dohodku prispevale. Osnove in merila za ugotavljanje prispevka k skupnemu dohodku določa samoupravni sporazum, ki se

sklene tako, kot je v skladu z zakonom določeno v samoupravnem sporazumu o ustanovitvi banke.

O celotnem prihodku, oz. dohodku delovne skupnosti banke je že bilo govora o tezah o svobodni manjavi dela. Da pa bi bilo mogoče oblikovati osnove in merila za ugotavljanje prispevka TOZD, ki sredstva združujejo oziroma uporabljajo, k skupnemu dohodku, se bo treba s samoupravnim sporazumom o združenju ali s samoupravnim sporazumom o ustanovitvi banke dogovoriti za sporazumno določanje kriterijev in stopenj gospodarnosti upravljanja z opredmetenim minulim delom. Omenjeni kriteriji in stopnje ne morejo biti trajne narave, temveč morajo biti konkretizirani za določena razvojna obdobja, pa so potemtakem lahko le predmet urejanja s samoupravnim sporazumom o temeljih plana SOZD in služijo kot eden kriterijev za sprejemanje odločitev o razširjeni reprodukciji kot tudi za oblikovanje kreditne politike banke. Šele s tako oblikovanimi kriteriji in stopnjami gospodarnosti lahko na domestimo dosežani način obrestovanja.

V ostalem pa lahko veljajo identična določila samoupravnega sporazuma o združenju, kot smo jih opisali pri združenju sredstev za skupna vlaganja.

Organizacija SOZD Iskra

Organizacijo SOZD Iskra predstavljajo vsa tista medsebojna razmerja med temeljnimi organizacijami integriranih delovnih organizacij, s katerimi se čim bolj uspešno uresničuje glavne cilje združenja.

V Iskri se je postopek samoupravnega organiziranja v glavnem odigral v letu 1975, ko so se organizirale temeljne organizacije in povezale v delovne organizacije na tak način, da bi bile čim bolj usposobljene za dolgoročno razširjene reprodukcijo. Doseženi dogovori so bili uzakonjeni s samoupravnimi sporazumi o združenju.

Pri vsklajevanju te dogovorjene organiziranosti z zakonom o združenem delu ne bomo ponovno gradili vseh razmerij, temveč preverili sprejete sporazume v luči določil zakona o združenem delu. To pomeni, da bomo v razpravi o tezah za nove samoupravne sporazume preverili doseženo organiziranost TOZD, DO in SOZD ter svoja že sprejeta stališča, pri tem pa sporazumno dopolnili ali spremenili tista, ki so se v času od sprejema sedanjih sporazumov o združenju izkazala kot nepopolna ali neustrezna glede na doseženo izkušnjo in določila

la zakona. Dosedanje sporazume pa bo treba prilagoditi tudi spremembam, ki so med tem nastale v medsebojni povezanosti pri delu.

Kot sredstvo za verifikacijo organizacije moramo uporabljati ustavno in zakonsko določeno metodologijo samoupravnega organiziranja. Zaradi tega so na kratko povzeti v teh tezah najbolj bistveni elementi te metodologije, ki bi lahko pripomogli pri iskanju pravega odgovora ob dilemah v zvezi z vsklajevanjem celotne organizacije SOZD Iskre z ZZD.

V metodologiji samoupravnega organiziranja je nekaj točk, ki jih je treba dosledno upoštevati, da bi zagotovili enakopravnost vseh delavcev pri odločanju o organizaciji.

Zakon o združenem delu določa, da se delavci najprej organizirajo v temeljne organizacije znotraj delovnih organizacij, nato pa enakopravno, upoštevanje medsebojno povezanost pri delu in dohodkovne odnose, sporazumno določijo svoj ekonomski položaj v delovni organizaciji. Tako organizirani v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih pa se delavci dogovarjajo za skupno izvajanje nekaterih poslovnih funkcij, za delitev dela v smeri specializacije, za skupno urejanje zadev in za vsklajevanje pri odločanju o neodtujljivih pravicah, s čemer v celoti oblikujejo svojo samoupravno organizacijo.

V tem postopku samoupravnega organiziranja se lahko odločijo tudi za izločitev iz delovne organizacije ali za ustanavljanje organizacijskih enot skupnega pomena v delovni organizaciji ali za ustanavljanje delovnih organizacij skupnega pomena v SOZD za opravljanje določenih dejavnosti.

Ko so se temeljne organizacije povezovale v sisteme združenega dela, pa niso izhajale iz popolnoma neurejenega stanja, temveč iz dosežene razvojne stopnje v delovni povezanosti in iz določenih spoznanj o tem, kakšne so oblike učinkovitega povezovanja raznih dejavnosti v delovno organizacijo ali SOZD, da se lahko uresničuje smoter njihovega obstoja. Zakon o združenem delu upošteva to izhodiščno stanje s tem, da opredeljuje temeljno organizacijo kot zaključen del delovne organizacije, torej kot del sistema, ki je bil pred ustavno reformo zakonsko jasno definiran in v katerem so bile določene oblike organiziranosti že razvite.

V delovni organizaciji je treba poleg njenih specifičnih izhodišč za samoupravno organiziranje upoštevati tudi zakonska izhodišča organizacije, ki določajo kot osnovo organiziranja tudi že vse doslej uveljavljene dejavnosti v DO in ki so potrebne v razviti samoupravni organizaciji združenega dela. Zakon o združenem delu v določenih o odločanju delavcev ter o planiranju ter zakon o sanaciji izražajo te dejavnosti. Ta določila dajejo konkretne smernice za organiziranje in izpopolnjevanje delovnih orga-

nizacij in SOZD ter drugih oblik združenega dela.

Ob preverjanju organiziranosti TOZD je treba ponovno poudariti ustavno in v zakonu nadalje razdelano določilo (člen 14 ZZD), da imajo delavci v delu delovne organizacije, ki je delovna celota, v katerem se da rezultate njihovega skupnega dela samostojno izraziti kot vrednost v delovni organizaciji ali na trgu in v katerem lahko uresničujejo svoje družbeno-ekonomske in druge samoupravne pravice, pravico in dolžnost organizirati se v temeljno organizacijo združenega dela. V tem določilu ne smemo spregledati jasno postavljenega izhodišča organiziranja, da je namreč dejavnost temeljne organizacije tista in samo tista zaključena dejavnost delavcev v delu delovne organizacije, ki jo dejansko opravlja neka skupina medsebojno povezanih delavcev. To izhodišče organiziranja temeljne organizacije vodi k temu, da je vsebina dela TOZD predvsem ena dejavnost. To zahtevajo tudi zakonska določila (čl. 410 in 411 ZZD in čl. 325), v katerih je izrecna zahteva, da ima TOZD eno samo glavno dejavnost.

Iz teh določil tudi nedvoumno sledi, da so nosilci neke proizvodne ali poslovne funkcije vedno samo konkretni delavci, ki jo opravljajo. Delavci TOZD pa morajo pri tem, ko se povezujejo v sistem združenega dela, ugotoviti, katere poslovne funkcije so v tem sistemu potrebne. Na podlagi tega se morajo povezati z delavci drugih TOZD ali delovne skupnosti, ki te funkcije opravljajo, in se z njimi sporazumeti o načinu povezave v DO ali SOZD.

V samoupravnem organiziranju skupnih dejavnosti ima pomembno mesto kategorija svobodne menjave dela. Z njo se izraža dejstvo, da se obseg in vrsta nekaterih nujnih dejavnosti v DO ali SOZD ne more določati na podlagi stihijskega delovanja tržnih zakonitosti, temveč jih je treba določiti na podlagi vsklajevanja spoznanj o potrebah po skupnih dejavnostih z ekonomsko podlago za njihovo delovanje, ki pa se oblikuje v TOZD z delovanjem tržnih zakonitosti pri prodaji proizvodov delovne organizacije. Najbolj izrazite tovrstne dejavnosti so raziskovalna dejavnost, administrativni posli, razne sekundarne dejavnosti, ki se skupno izvajajo za temeljne ali delovne organizacije kot na primer standardizacija, izplačevanje štipendij, zagotavljanje prehrane med delom, vzdrževanje prostorov itd. Svobodna menjava dela je tedaj predvsem način planiranja teh dejavnosti na podlagi vsklajevanja potreb in ekonomskih možnosti, ki se lahko gibljejo le v okviru reprodukcijske sposobnosti delovnih organizacij, kar se ugotovi s sporazumom med porabniki in izvajalci.

Zakon o združenem delu pa izrecno izključuje možnost, da se dejavnost prometa s pro-

izvodi povezuje v sistem združenega dela na odnosih svobodne menjave dela. Zakon šteje prometno dejavnost kot del materialne proizvodnje, ki mora svoj dohodek ustvarjati z udeležbo v skupnem prihodku od proizvodov, ki je za njihovo realizacijo na trgu združevala delo in sredstva z drugimi TOZD. Po zakonu o združenem delu se pojmuje kot prometna dejavnost tista dejavnost, ki obsega poleg ponujanja in povpraševanja na trgu tudi fizični promet z blagom. S tem, ko blago vstopa v prometno temeljno organizacijo, je samo prešlo v zaključno fazo delovnega procesa, preden se realizira kot blago na trgu.

Zakonsko opredeljen položaj prometne dejavnosti v reprodukciji izraža še en pogled na odnos posamezne TOZD v delovni organizaciji do proizvodov. Bistveno je, da nobena temeljna organizacija ni monopolni lastnik proizvoda in tudi pojem finalista v proizvodnji izgublja svoj smisel s tem, ko se ukinja monopol lastništva nad sredstvi. Namesto tega je uveljavljeno z ZZZD pojmovanje, da se s prehodom polizdelkov iz ene temeljne organizacije v drugo samo prenaša nosilec upravljanja nad delovnim postopkom, s katerim se izpopolnjuje polproizvod do končne oblike, da pa ima zasluge za tržno realizacijo proizvoda samo sistem združenega dela kot celota, ne pa na primer takimenoimenovani TOZD finalist ali prometna TOZD. Sistem združenega dela, ki realizira blago za na trg, je delovna organizacija kot celota, vsaka temeljna organizacija pa k temu prispeva le del, za katerega je usposobljena. Na tej podlagi ima pravico do udeležbe v skupnem prihodku.

Prvotno navedeni bistveni izvečki iz metodologije samoupravnega organiziranja so podlaga ocenjevanja sedanje organiziranosti SOZD Iskra in obenem sredstvo za ugotavljanje tistih mest v organiziranosti TOZD, DO in SOZD, ki jih bo treba spremeniti, da bi dosegli večjo skladnost z določili Zakona o združenem delu.

Bistven pogoj za zakonito organiziranost SOZD Iskra je, da tudi delovne organizacije izpolnjujejo zakonsko predpisane pogoje za povezovanje delavcev v delovne organizacije.

V členu 346 so predpisani pogoji, ki morajo biti izpolnjeni v odnosih med delavci, da se lahko organizirajo v delovno organizacijo.

Po določilih tega člena je osnovni pogoj, da imajo delavci v delovni organizaciji skupne interese pri delu. Razen tega pa morajo biti organizirani v temeljne organizacije, če so za to podani zakonski pogoji. V istem členu izdvaja zakon izmed vseh možnih primerov delovne in poslovne povezanosti tisto vrsto delovne povezanosti, za katero se po tem zakonu predpostavlja, da objektivno obstajajo skupni interesi pri delu. Zakon podrobno opiše to posebno vrsto delovne povezanosti. Šteje se, da obstaja

skupni interes vseh delavcev pri delu v delovni organizaciji, če je njihov delež (ki ga prispevajo delavci posamezne TOZD ali delovne skupnosti) pri njenem delu pogoj, da bi mogla delovna organizacija z delom, ki ga opravljajo (ostali) delavci v njej, uspešno uresničevati proizvodno oziroma družbeno dejavnost, za katero je bila ustanovljena. To pomeni z drugimi besedami, da obstaja med skupino temeljnih organizacij objektivna nujnost skupnega interesa pri delu, če lahko katerakoli izmed temeljnih organizacij v delovni organizaciji onemogoči uspešno proizvodnjo delovne organizacije z neizpolnjevanjem svojih delovnih nalog. Če temeljna organizacija nima takega položaja glede na ostale v delovni organizaciji, se pravi, da njeno neizpolnjevanje nalog ne vpliva bistveno na rezultate dela ostalih v delovni organizaciji, potem med njimi ne morejo objektivno obstajati skupni interesi pri delu, temveč drugi skupni interesi, ki pa niso zadosten pogoj za povezovanje v delovno organizacijo. Zakon zahteva, da poleg drugih skupnih interesov v delovni organizaciji obvezno obstajajo skupni interesi pri delu, za katere je zakon določil tudi način prepoznavanja.

Vendar samo iz določil člena 346 še ne moremo v celoti ugotavljati vseh nosilcev skupnih interesov pri delu. Zakonsko določilo v tem členu postavlja kriterij medsebojne odvisnosti izven časa. Navezuje ga na usposobljenost delovne organizacije za opravljanje dejavnosti, za katero je bila ustanovljena. Popolna zakonska opredelitev organiziranosti delovne organizacije je podana šele skupaj s členom 16 ZZZD, v katerem je opredeljen namen obstoja delovne organizacije. V 16. členu je delovna organizacija določena kot tista samostojna samoupravna organizacija delavcev, v kateri zagotavljajo svojo ekonomsko trdnost in socialno varnost in kjer skupno planirajo razvoj in v skladu s tem združujejo delo ter sredstva. Drugače rečeno, delovna organizacija je z ZZZD in ustavo predstavljena kot trajna oblika združenega dela delavcev za razliko od temeljne organizacije, ki se mora znotraj delovne organizacije obvezno reorganizirati, če se je tehnološka osnova dela spremenila (člen 326 ZZZD).

Določila iz 16. in 326. člena ZZZD torej dopolnjujejo zakonska določila o delovni organizaciji iz člena 346 tako, da je treba razumeti uspešno uresničevanje nalog ne kot trenutno, temveč trajno obvezo delavcev delovne organizacije. To obvezo pa se v DO lahko izpolni, če se vanjo združujejo poleg delavcev neposredne proizvodnje tudi drugi delavci, kar pomeni, da ne obstaja skupen interes pri delu samo med delavci TOZD materialne proizvodnje, kjer so posledice neizpolnjevanja delovnih obvez posamezne TOZD za delovno usposobljenost delovne organizacije kot celote kratkoročno ugo-

tovljive, temveč mora objektivno obstajati tudi skupni interes pri delu z delavci, ki opravljajo tehnično in tržno raziskovalno delo, plansko in analitsko dejavnost, obdelavo podatkov, inženiring, projektiranje, izobraževanje itd., čeprav se neizpolnjevanje njihovih delovnih obvez odraža na uspešnosti delovne organizacije šele v daljših časovnih razmakih, praviloma v nekaj letih.

Pri preverjanju organizacijske skladnosti Iskrinih delovnih organizacij z zakonom o združenem delu ugotavljamo, da so v delovnih organizacijah povezani delavci tistih TOZD in delovnih skupnosti, ki so medsebojno odvisni pri zagotavljanju dolgoročnega obstoja delovne organizacije in s tem večje socialne varnosti. V takih delovnih organizacijah je dohodkovni odnos na podlagi udeležbe v skupnem prihodku sekundarnega pomena, primarni pa so dohodkovni odnosi na podlagi delitve skupnega dohodka, ki nastajajo zaradi združevanja sredstev za obnavljanje materialne podlage dela v posameznih temeljnih organizacijah delovne organizacije. Značilnost tovrstnih dohodkovnih odnosov je, da se s časom povečujejo in so tem obsežnejši, čim kvalitetnejše je gospodarjenje z družbenimi sredstvi temeljnih organizacij in čim hitreje sledi delovna organizacija tehnološkemu napredku in zahtevam trga.

V delovnih organizacijah v Iskri so povezani delavci, ki obvladujejo značilno tehnologijo in tehniko nekega ozkega proizvodnega področja elektronskih proizvodov, in delavci tistih dejavnosti, ki lahko na tem področju opravljajo ostale dejavnosti, nujno potrebne v razviti delovni organizaciji. Povezanost v delovno organizacijo temelji torej predvsem na razvojnih ciljih in načrtovanem prestrukturiranju, ki je bilo že izpričano v sprejetih planskih dokumentih. Na ta način povezani delavci v delovni organizaciji se ob spremembah proizvodov ali tehnologije lažje preorientirajo na novo proizvodnjo v isti delovni organizaciji.

Ko so se TOZD v Iskri povezovali v delovne organizacije leta 1975, pa niso določale proizvodnega programa neodvisno od dejstva, da so istočasno integrirane v SOZD Iskra. Dogovor o specializaciji v delitvi dela v SOZD je deloval povratno na proizvodne programe delovnih organizacij tako, da so se delavci povezali v take delovne organizacije, da je bila med njimi ustvarjena komplementarnost proizvodnih programov. S tem je bila začrtana podlaga kompleksnih inženiringov. Dohodkovni odnosi na osnovi udeležbe v skupnem prihodku pa se kažejo predvsem med delovnimi organizacijami v SOZD.

Ob organiziranju delovnih organizacij v Iskri je treba upoštevati tudi člen 378 ZZZ, ki določa, da se za OZD, ki proizvajajo vojaško opremo, predpisujejo pogoji organiziranja s

posebnim zveznim zakonom. Za ustanovitev, konstituiranje in organiziranje takih OZD ter imenovanje in odpoklic poslovnega organa ter za združitev ali izločitev iz neke integracije je vedno potrebno soglasje Zveznega sekretariata za ljudsko obrambo.

Zakon o združenem delu v določilih o samoupravnem odločanju, planiranju, o nalogah delavskih svetov in poslovnih organov kot tudi v določilih specialnih zakonov o planiranju, o bančnem in kreditnem sistemu, o sanaciji itd., posredno določa vse funkcije, ki morajo biti razvite znotraj delovne organizacije, ki je usposobljena za trajno razširjeno reprodukcijo. Razen tega so iz celote zakonskih določil razvidne tudi povezave med izvajalci teh funkcij v delovni organizaciji, in sicer časovna zaporednost kot tudi usmerjenost. Ta zakonsko opredeljena funkcionalna struktura je grafično prikazana v prilogi 5. V prilogi 6 pa je funkcionalna shema TOZD, ki je seveda povezana s shemo delovne organizacije. Njena struktura izraža kompleksnost povezovanja TOZD z drugimi, kar je posledica njenega osrednjega položaja v upravljanju vseh oblik združevanja dela in sredstev ter samoupravnih družbe kot celote.

Ob tezah za organiziranost SOZD se je nujno treba seznaniti s prikazano funkcionalno strukturo samostojne delovne organizacije, da jo osvojimo kot izhodišče za pripravo kriterijev organiziranja raznih podsistemov, predvsem informacijskega, Le-ta bo moral biti v marsičem obnovljen in dopolnjen ob uveljavljanju zakonskih določil. Ta obnovitev se nanaša tako na TOZD kot na delovno organizacijo in SOZD.

Funkcionalna shema v prilogi 5 ne pomeni organizacije, se pravi, da ne prikazuje, katera skupina delavcev opravlja katero dejavnost.

Čeprav so delovne organizacije samostojne samoupravne organizacije, ki so suverene pri odločanju o svojem proizvodnem programu, razvoju ter poslovanju, pa njihova funkcionalna struktura vendarle mora odražati določen vpliv pripadnosti SOZD Iskra in se mora razlikovati od tiste v neintegrirani DO. To pa ne pomeni, da smo se v Iskri dogovarjali za točno določeno enotno organiziranost, temveč le za načela, katere funkcije morajo biti razvite na kateri ravni kot funkcije skupnega pomena oziroma do kakega obsega naj bodo razvite na neki ravni. Organiziranost pa je bila prepuščena konkretnim dogovorom med delavci izvajalci posameznih dejavnosti, ki so se organizirali v TOZD po svojem samostojnem preudarku.

V tem smislu je bilo v SOZD Iskra dogovorjeno, da je promet s proizvodi delovne organizacije dejavnost skupnega pomena v delovni organizaciji. Posamezni elementi te dejavnosti, kot so zunanja trgovina, maloprodaja, institu-

cionalna propaganda, predstavljanje in zastopanje ter vzdrževanje predstavniške mreže, pa naj bi bili dejavnost skupnega pomena v SOZD.

Na področju tehnično raziskovalne dejavnosti je bilo sprejeto načelo, da je spremljajoči razvoj, ki ohranja obstoječo tehnologijo in izboljšuje proizvode obstoječe proizvodnje, funkcija v sklopu temeljne organizacije. Dolgoročno pomembna raziskovalna dejavnost za delavce delovne organizacije kot celote, s katero se pripravljata materialna podlaga bodoče proizvodnje in podlaga za učinkovito nakupovanje tujega znanja pa naj bi bila dejavnost skupnega pomena v delovni organizaciji.

Fundamentalna raziskovalna dejavnost oziroma raziskave, ki so predpogoj inovacijskih raziskav v delovnih organizacijah, pa naj bi se zagotavljale preko sporazumov s specializiranimi raziskovalnimi organizacijami, kot so univerzni inštituti ter drugi samostojni raziskovalni inštituti izven SOZD Iskra. Z njimi naj bi sklepali sporazume neposredno in preko raziskovalne skupnosti Slovenije.

Kot dejavnosti skupnosti pomena v SOZD so bile dogovorjene še Indok dejavnost; priprava informacij z vidika sistema industrijske lastnine; pridobivanje, vzdrževanje ter obramba pravic industrijske lastnine; priprava tehničnih standardov identifikacijskih sistemov in sistema opisa predmetov dela, tehnologij in drugih sestavin proizvodnje; obračunavanje in izplačevanje štipendij, študij sistemov organizacije dela in njihovo uveljavljanje, izdelava načel povezovanja informacijskih sistemov TOZD in SOZD, informiranje javnosti o delu Iskre preko internega časopisa in počitniško rekreacijska dejavnost.

Z vidika določil zakona o združenem delu ni razlogov, da bi morali te dogovore ukinjati. Kazalo bi jih dopolniti tako, da bi se še bolj približali razporedu funkcij, ki se sklada s prikazom na shemi v prilogi 5. V dosedanji praksi se je izkazalo, da je baza samoupravnega informacijskega sistema, to je zajemanje in knjigovodska evidenca sredstev in virov sredstev ter njihovega gibanja v temeljnih organizacijah nezadostno razvita, da bi lahko izpolnila vse zahteve samoupravnega sistema tako glede planiranja, uveljavljanja plana in njegove kontrole ter uresničevanja dohodkovnih odnosov. Zaradi tega je nujno, da je knjigovodstvo in priprava informacij za upravljanje dejavnost skupnega pomena v delovni organizaciji. Organizirati pa se mora v delovni skupnosti, ki mora biti bolj specializirana in usposobljena za tovrstno dejavnost, kot je bilo to doslej. Po temeljnih organizacijah naj bi delovale le posamezne organizacijske enote delovne skupnosti za knjigovodsko evidenco in pripravo informacij.

Razen tega bi bilo smotno, da se dejavnost

izvedbe organizacijskih sprememb, ki se zanje odločijo temeljne organizacije, uveljavi kot dejavnost skupnega pomena v SOZD, v DO pa se kot dejavnost skupnega pomena izvaja organizacijska dejavnost za ohranjanje sistema na kvalitetni ravni, ki je bila postavljena ob konstituiranju proizvodnega sistema.

Po zakonu o združenem delu je lahko tudi izobraževalna dejavnost skupnega pomena v SOZD.

Izvajanje dejavnosti skupnega pomena običajno prevzemajo delavci, ki so pred tem v vsaki od organizacij opravljali to dejavnost. Dejavnosti skupnega pomena pa lahko prevzemajo tudi neke doslej samostojne DO, ki so se s samoupravnim sporazumom o združevanju ali po poslovnem sodelovanju trajno obvezale, da bodo v delitvi dela in zaradi specializacije prevzele dejavnost in jo izvajale za porabnike, ki so se ji zaradi tega dogovora trajno odrekle. S tem prevzema taka OZD enak položaj, kot ga imajo OZD skupnega pomena, ki so jih uporabniki neposredno ustanovili (čl. 403).

Organizacija izvajanja skupne dejavnosti mora biti taka, da se ohranjajo vse funkcionalne povezave s sistemom, iz katerega je bila dejavnost prenešana v organizacijo skupnega pomena. Če so namreč delavci TOZD ali DO združili neke dejavnosti v novi TOZD ali delovni skupnosti, morajo kljub samostojnosti pri upravljanju delavcev teh TOZD ohraniti vpliv na združeno dejavnost, kajti v nasprotnem primeru izgubijo možnost obvladovanja svojega delovnega in poslovnega procesa.

Taka narava povezanosti dejavnosti skupnega pomena s TOZD ali DO zahteva posebno urejanje upravljanja dejavnosti skupnega pomena ter posebne dogovore za vsklajevanje stališč med porabniki storitev ali proizvodov ter med njimi in izvajalci.

Ko obravnavamo konkretna izhodišča za dogovor o načinu ohranjanja povezave med dejavnostmi skupnega pomena in temeljnimi ter delovnimi organizacijami, moramo izhajati predvsem iz tega, da so v dogovarjanju o združevanju izvedbe neke dejavnosti in sporazumevanju o prevzemanju teh nalog delavci neke TOZD ali delovne skupnosti določajo cilje njihovega delovanja kot skupne dejavnosti, način uresničevanja tega cilja ter družbenoekonomski položaj delavcev izvajalcev. Opredeljevanje cilja dejavnosti mora vsebovati tudi obseg koristnikov za katere OZD skupnega pomena lahko deluje.

V praksi se včasih naleti na stališče, da se delavcem izvajalcem skupnih dejavnosti ne sme vsiljevati ciljev njihovega dela. Ta formulacija je napačna, če se spomnimo, da je način samoupravnega organiziranja sporazumevanje o povezovanju v sistem združenega dela. V tem postopku organiziranja so vsi delavci enako

pravni in nobeden ni dolžan, da se sporazume za medsebojne odnose, za katere smatra, da ga bodo pozneje v izvajanju dejavnosti postavljali v neenakopraven položaj. Če pa je v delitvi nekdo prevzel obveznosti izvedbe skupne dejavnosti, je s tem moral sprejeti tudi položaj, v katerem ima na razpolago samo dogovorjen način uresničevanja dejavnosti in tudi omejen obseg koristnikov svojih storitev ali proizvodov.

Cilje TOZD in način njihovega uresničevanja se v splošnem določa s planom. Iz tega sledi, da se ohranja medsebojni vpliv porabnikov in izvajalcev tako, da morajo uporabniki storitev dajati soglasja k razvojnim ciljem in planom temeljnih organizacij ali delovnih organizacij skupnega pomena. Da bi kljub združenju nekaterih svojih dejavnosti delavci delovnih organizacij v celoti obdržali obvladljivost delovnega procesa v svojih rokah, morajo imeti tudi možnost, da sodelujejo s TOZD ali DO skupnega pomena v fazah sprejemanja, uveljavljanja in kontrole izvrševanja plana. To se lahko organizacijsko uresniči tako, da se organizirajo iz predstavnikov delovnih organizacij porabnikov in delovne organizacije ali TOZD skupnega pomena skupni organi, ki sodelujejo tudi pri sprejemanju, uveljavljanju plana in kontroli izvedbe.

V celotni organizaciji znotraj SOZD obstaja nujnost medsebojnega upravljalškega sodelovanja med temeljnimi organizacijami neposredne proizvodnje in temeljnimi organizacijami ter delovnimi skupnostmi, ki opravljajo dejavnosti skupnega pomena in imajo položaj takoiimеноvanih družbenih dejavnosti znotraj delovne organizacije in SOZD. To pomeni, da morajo svoje delo in družbenoekonomski položaj urejati na odnosih svobodne menjave dela.

V svobodni menjavi dela pa so jasno ugotovljivi porabniki in izvajalci storitev skupnega pomena. Na podlagi tega se da ugotoviti, da se različne dejavnosti združujejo iz temeljnih oziroma delovnih organizacij v različnem obsegu, odvisno od interesa posameznih TOZD in skupnih interesov v DO. Doslej je bilo le majhno število dejavnosti, ki so jih združevale vse proizvodne delovne organizacije in ki so se dejansko skupno izvajale za vse v Iskri. Ni pa tako rekoč nobene dejavnosti skupnega pomena, ki bi jo lahko združile in skupno izvajale vse delovne organizacije v SOZD ne glede na to, ali so proizvodne delovne organizacije ali pa delovne organizacije, ki opravljajo skupne dejavnosti. Izjema je le institucionalna propaganda. V združevanju izvedbe dejavnosti prevladujejo primeri, ko se za skupno izvajanje odloča le omejeno število temeljnih organizacij ali delovnih organizacij. Četudi so bile nekatere dejavnosti doslej dogovorjene kot skupne dejavnosti vseh TOZD, se vedno znova pojavljajo konflikt-

ne situacije okoli temeljnih organizacij, ki menijo, da dejansko niso porabniki neke storitve, ki jo izvajajo OZD skupnega pomena in odklanjajo združevanje sredstev za naložbe v njih ali pa za finansiranje dejavnosti.

Tako stanje odnosov med temeljnimi organizacijami je treba sprejeti kot dejstvo, ki je posledica zaostrovanja pri razčiščevanju ekonomskega položaja temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, tako proizvodnih kot tistih skupnega pomena.

Izhod iz te konfliktna situacije je v tem, da se za vse dejavnosti skupnega pomena ponovno preveri vlogo porabnika in izvajalca in med temi točno določenimi subjekti v SOZD Iskra uredi vse medsebojne odnose. Vsaka taka skupina temeljnih organizacij izvajalcev in porabnikov mora določiti način medsebojnega vplivanja pri izvajanju delovnega procesa. To pomeni, da mora določiti skupen organ upravljanja, vsebino njegovega dela, način odločanja ter vsklajevanja stališč, itd.

Vsklajevanje z določili zakona o združenem delu v SOZD Iskra nas bo tedaj nujno pripeljalo do tega, da se bo izoblikovala cela vrsta skupin temeljnih organizacij, znotraj katerih se bodo medsebojno urejale zadeve na načelih svobodne menjave dela, pri tem pa večina teh ne bo taka, da bi odnosi v njej veljali poenoteno za vse TOZD ali delovne organizacije v SOZD Iskra.

Ta množica sistemov za urejanje medsebojnih interesov na podlagi konkretnih interesov točno določenih temeljnih organizacij predstavlja identiteto SOZD Iskra. Ves sistem menjave dela bo imel neko specifično strukturo, ki bo značilna samo za odnose znotraj Iskre in se praktično ne bo mogla ponoviti v nobeni drugi sestavljeni organizaciji.

Ko so se delavci delovnih organizacij odločili za integracijo v SOZD Iskra, so imeli interese, da se lahko znotraj SOZD Iskra hitreje in učinkoviteje dogovarjajo o vseh medsebojnih razmerjih, s katerimi izboljšujejo svoj ekonomski položaj. To pa pomeni, da je vsebina upravljanja v SOZD Iskra ravno v tem, da se delavci v delavskem svetu SOZD dogovarjajo in planirajo ter uresničujejo tista medsebojna razmerja, s katerimi bodo izboljšali pogoje gospodarjenja razmerja, s katerimi bodo izboljšali pogoje gospodarjenja temeljnih organizacij v integriranih delovnih organizacijah. Z upravljanjem teh razmerij na ravni SOZD trajno izboljšujejo pogoje svojega dela, povečujejo produktivnost in materialne pogoje uresničevanja svojih samoupravnih pravic in interesov.

Iz ugotovitev o upravljanju dejavnosti skupnega pomena in iz ugotovitve o vsebini upravljanja v SOZD izhajajo tudi zaključki o organizaciji upravljalnega sistema v SOZD. Očitno je treba razlikovati dve vrsti sistemov upravljanja.

Prva vrsta upravljalnih sistemov v SOZD so tisti organi upravljanja, ki urejujejo medsebojne odnose v posameznih sistemih svobodne menjava dela. Ti organi upravljanja so sestavljeni iz predstavnikov uporabnikov in izvajalcev dejavnosti skupnega pomena, ki v teh organih vsključujejo svoje medsebojne interese in delo. Takih organov imamo že danes nekaj, kot na primer svet upravljalcev združenih poslovnih stavb, svet upravljalcev v skupini temeljnih organizacij, ki menjavajo delo s CAOP, dalje določa zakon tak svet upravljalcev za banko. Glede na današnja stališča nekaterih temeljnih organizacij bo treba tudi izvajanje ostalih dejavnosti skupnega pomena prevesti na tak sistem urejanja medsebojnih odnosov. Kot primer vzemimo IC, ki opravlja skupne dejavnosti za vse proizvodne delovne organizacije, nikakor pa ne za vse druge delovne organizacije v SOZD. Torej je smiselno, da urejujejo menjavo dela in vse ostale medsebojne odnose preko posebnega organa upravljanja, v katerem bi bili delegati TOZD proizvodnih delovnih organizacij in Iskra Commerce. Danes se namreč v skupščini ZPI, kjer so zastopane vse temeljne organizacije s svojimi delegati, vedno obravnavajo zadeve, ki se nekaterih temeljnih organizacij ne tičejo. Vsled tega je tudi odločanje v taki skupščini, kjer nekatere delegacije nimajo interesa, da odločajo, vprašljivo.

Druga vrsta upravljalnega sistema se pojavlja samo enkrat. To je upravljalni sistem SOZD, v katerem pa sodelujejo vse temeljne organizacije iz vseh delovnih organizacij, ki imajo skupen interes, da bi se z drugimi v SOZD dogovorile za medsebojne c.dnose, v katerih bi izboljševale pogoje gospodarjenja. Delavci se sporazumevajo v delavskem svetu SOZD o tem, katere temeljne organizacije bodo združevale neko dejavnost, komu jo bodo poverile, sporazumejo se za konstitucijo izvedbenega sistema in ekonomske odnose itd. Na kratko rečeno, v delavskem svetu SOZD in v sistemu upravljanja SOZD delavci temeljnih organizacij planirajo razvoj svojih medsebojnih odnosov, uveljavljajo spremembe teh odnosov, kontrolirajo uveljavljene dogovorjenih akcij in določajo ukrepe za izpolnjevanje plana SOZD.

Kot primer vzemimo že sprejet dogovor o združevanju zunanjetrgovinske dejavnosti v IC – TOZD zunanja trgovina. Skupen organ upravljanja, sestavljen iz porabnikov in IC, bo obravnaval svojo specifično problematiko samostojno. Delavski svet SOZD pa mora skrbeti, da se dogovorjeni sistem konstituira in da deluje, da kontrolira, ali je bil dosežen ekonomski učinek ali ureničen kak drug skupen interes s tem, ko tak sistem deluje. Če ugotovi, da niso bili doseženi pričakovani učinki, je delavski svet SOZD dolžan, da sproži analizo vzrokov in da na podlagi tega predlaga izpopol-

nitev ali ukinitvev nekega sistema za izboljšanje pogojev gospodarjenja TOZD v integriranih DO. Ni pa naloga organov upravljanja SOZD, da se vmešavajo v delovanje takega sistema samega, temveč odločajo o njegovi ustanovitvi in spremembah, vendar z vidika medsebojne odvisnosti in povezanosti vseh TOZD v SOZD. Zaradi tega je nujno, da se vse sistemske izpopolnitve obravnavajo med vsemi temeljnimi organizacijami v delavskem svetu SOZD. V tem primeru načeloma ne more biti nobena delegacija nezainteresirana za sodelovanje.

V prilogi 7 je prikazan tak upravljalni proces v SOZD Iskra. Shema prikazuje funkcije sistema upravljanja in tudi izvedbeni sistem, ki sestoji iz organizacije skupnega pomena za organizacijski inženiring, ki bi naj konkretno realizirala organizacijske spremembe, za katere bi se delavci temeljnih organizacij dogovorili. Poleg tega se kot izvedbeni sistemi pojavljajo tudi koordinativni organi med delovnimi organizacijami in koordinativni organi po področjih delovanja. To so kolegij individualnih poslovnih organov oziroma predsednikov* poslovnih organov delovnih organizacij in področni kolegiji, ki so bili ustanovljeni že s sedaj veljavnim sporazumom o združevanju v SOZD.

V povzetku o spremembah, ki nas čakajo v upravljalnem sistemu v SOZD Iskra glede na določila zakona o združenem delu je treba strniti predvsem sledeče zaključke: Upravljalni sistem zahteva najbolj bistvene spremembe ob vsklajevanju z zakonom.

Vsebinska teh sprememb je v tem, da se ločeno konstituirajo sistemi upravljanja za posamezne vrste menjave dela. Poleg tega pa se spreminja vsebina upravljanja v SOZD tako, da je namenjena le upravljanju konstitucije medsebojnih odnosov.

Taka oblika upravljalnega sistema je značilna za velike sisteme, kjer prevladuje decentralizacija in direktna koordinacija med subjekti integracije, kar je eno osnovnih načel samoupravljanja.

Sedanja organiziranost delavcev v delovnih organizacijah, organiziranost dejavnosti skupnega pomena ter organiziranost sistema upravljanja v SOZD zahtevata z vidika predhodno nakazanih tendenc zakonskih določil nekatere spremembe, o katerih bodo morali prizadeti delavci zavzeti stališča in sprožiti razne postopke samoupravnega organiziranja.

Ob organiziranju temeljnih organizacij v DO so se delavci prometne dejavnosti organizirali kot delovna skupnost v proizvodnih delovnih organizacijah, ki bi naj opravljala promet blaga za vse proizvode delovne organizacije. Vendar pa to ni bilo dosledno uresničeno, ker so nekatere temeljne organizacije, ki so se združile v nove delovne organizacije iz prej samostojnih delovnih organizacij, v svojem sestavu obdržale

prometno dejavnost in tudi ostale dejavnosti, značilne za razvite delovne organizacije. V skladnjeje organiziranosti z ZZZ bo v takih razmerah zahtevalo predvsem, da se delavci prometne dejavnosti organizirajo v temeljnih organizacijah, kar imajo večinoma za to tudi pogoje. Temeljne organizacije pa, ki obsegajo celo vrsto različnih dejavnosti, bodo morale v skladu s členu 325, 410 in 411 ZZZ ugotoviti, katera je njihova glavna dejavnost, pomožne dejavnosti pa dejansko združiti tako, kot so se dogovorile v samoupravnih sporazumih o združevanju v delovno organizacijo v skladu z dogovori v SOZZ.

Raziskovalna dejavnost, ki je namenjena ohranjanju produktivnosti obstoječe proizvodne tehnologije in izboljševanju obstoječega proizvodnega programa, se je organizirala v razvojnih oddelkih in okviru vsake temeljne organizacije. Razvojna dejavnost, ki naj zagotavlja programsko transformacijo in ustrezne spremembe tehnologije za uresničevanje srednjeročnih razvojnih ciljev, se je organizirala v delovnih skupnostih in delovnih organizacijah ali v temeljnih organizacijah skupnega pomena v delovni organizaciji, če so bili podani pogoji, da se raziskovalci organizirajo kot temeljna organizacija.

Delavci raziskovalne dejavnosti v delovnih skupnostih in raziskovalnih oddelkih v TOZZ morajo ponovno preveriti svoje pogoje za organiziranje temeljnih organizacij, tiste raziskovalne temeljne organizacije, ki so skupnega pomena v delovni organizaciji, pa morajo preveriti skladnost svoje dejavnosti z določili členu 325, 410 in 411 ZZZ.

Povezovanje temeljnih organizacij in delovne organizacije je z vidika razvojnih ciljev v skladu z določili ZZZ. Kot izjema se kaže le delovna organizacija Industrija za telekomunikacije, ki ima v svoji sestavi nekaj TOZZ, ki ne izpolnjujejo zakonskih pogojev za povezovanje v to delovno organizacijo. Iz nje bi se lahko brez posledic za svojo ekonomsko trdnost in ekonomsko trdnost delovne organizacije izločile temeljne organizacije dveh proizvodnih programov, in sicer proizvodnja merilnih sistemov in proizvodnja električnih ročnih orodij.

Proizvodnja naprav merilne regulacijske tehnike predstavlja samostojno zaključeno dejavnost, od katere ostala proizvodnja na področju telekomunikacij ni odvisna niti kratkoročno niti nima z njo skupnih dejavnosti, ki jih zagotavljajo dolgoročno razširjeno reprodukcijo. Zaradi tega so v smislu zakona o združenem delu izpolnjeni pogoji, da se delavci te proizvodnje organizirajo kot samostojna delovna organizacija.

Temeljna organizacija za proizvodnjo električnih ročnih orodij bi se lahko priključila delovni organizaciji Industrija za široko potroš-

njo. Z njo ima skupne interese pri delu zaradi odvisnosti od temeljne organizacije, ki proizvaja elektromotorje in zaradi povezave s prodajno dejavnostjo, ki je specializirana za prodajo širokopotrošnih proizvodov.

V sestavi delovne organizacije Telekomunikacije so tudi vse Iskrine TOZZ, ki so finalisti za izdelke vojaške opreme. Zanje bo treba uveljaviti prej omenjene dodatne pogoje organiziranja namenske proizvodnje, kot jih bo določal zvezni zakon ali navodila SSNO.

Posamezni elementi prometne dejavnosti se izvajajo v Iskra Commerce kot združene dejavnosti s področja prometa blaga in storitev delovnih organizacij. Te združene dejavnosti se morajo funkcionalno povezovati s prometno dejavnostjo v delovni organizaciji, če so v delovnih organizacijah dosledno izpeljali združevanje in skupno izvajanje prometne dejavnosti.

Delavci, ki v IC opravljajo združene servisne dejavnosti marketinga (institucionalna in ekonomska propaganda, oblikovanje, tržne raziskave), so organizirani kot delovna skupnost v IC.

Ta položaj v nasprotju z določili členu 400 ZZZ, ki pravi, da so v delovnih skupnostih delovne organizacije združeni samo tisti delavci, ki opravljajo skupno dejavnost za TOZZ v sestavi te delovne organizacije. Če opravljajo skupne dejavnosti za več delovnih organizacij, so lahko v sestavi skupnosti SOZZ če pa imajo pogoje, da se organizirajo kot TOZZ, morajo biti vključeni v ustrezno delovno organizacijo skupnega pomena, ali pa organizirano kot samostojna delovna organizacija. Ker gre v tem primeru za skupne dejavnosti temeljnih organizacij večih delovnih organizacij, bi morali biti izvajalci te dejavnosti, če niso vključeni v TOZZ znotraj IC, organizirani kot delovna skupnost v SOZZ. Njihovo vključevanje v eno, od sedaj obstoječih temeljnih organizacij v IC ni najbolj logično, saj skoraj gotovo nastane položaj, ki ni v skladu s 410. in 411. členom ZZZ. Kaže torej temeljito pretehtati, ali ni smiselno, da se v IC organizira namesto obstoječih dveh več temeljnih organizacij, od katerih bi morala ena združiti delavce servisnih marketing dejavnosti.

Delavci v IC pa morajo oceniti sami položaj v sedanjih TOZZ in DS ter ugotoviti, ali niso tudi druge izpolnjeni pogoji, da se organizirajo še nove temeljne organizacije.

Z vidika ZZZ se odpira vprašanje statusa posameznih skupin delavcev v delovni skupnosti skupnih služb, ki so sedaj enotna delovna skupnost. Dejansko se je v delovni skupnosti izoblikovalo zaradi združevanja izvedbe specializiranih funkcij različnih področij in faz reprodukcije več samostojnih delovnih skupnosti, ki v delovnem procesu niso medsebojno povezane, ampak je vsaka skupina zase povezana s temeljnimi organizacijami ali skupnimi

službami delovnih organizacij na svoj specifičen način. Zakon predvideva za tako stanje in za take primere možnost, da se organizira več delovnih skupnosti v SOZD (čl. 400 ZZZD). Če bi se odločili za to varianto, bi imeli namesto sedanje delovne skupnosti skupnih služb v bodoče sledeče delovne skupnosti: delovno skupnost skupnih služb ter delovne skupnosti SIL, INDOK in KTD.

Odlikovanje samostojnih delovnih skupnosti je utemeljeno zaradi tega, ker ima vsaka od naštetih skupnosti popolnoma drugačen sporazum o menjavi dela s temeljnimi organizacijami. V dosednji praksi je prihajalo do negativnega prenašanja problematike ene delovne skupnosti na celotno delovno skupnost oziroma na druge skupine v tej delovni skupnosti, ki pa v svojem delu dejansko niso imele pereče problematike. Osamosvojitve obravnavanja problematike za vsako združeno dejavnost je nujna tako zaradi porabnikov kot tudi zaradi ugotavljanja družbenoekonomskega položaja posameznih skupin delavcev — izvajalcev dejavnosti skupnega pomena. Indok je na ravni SOZD združena izvedba pomožne dejavnosti TOZD, ki spada v funkcijo zbiranja informacij o okolju OZD. Pri tem pa se ta dejavnost dejansko organizira na treh mestih znotraj sedanje delovne skupnosti SS. Prvo mesto je v takimenovani Indok službi, ki zagotavlja tehnične in druge informacije, potrebne za tehnično raziskovalno dejavnost. Razen te organizacijske enote za Indok informacije pa sta oblikovani še dve organizacijsko ločeni veji Indok dejavnosti. To sta patentoteka v sklopu SIL in standardoteka v okviru službe za KTD. Nobenega razloga ni, da se ne bi patentoteka in standardoteka vključili v okvir sedanje Indok dejavnosti.

Sedanja Indok služba s knjižnico pa ima pogoje, da se organizira kot posebna delovna skupnost, zlasti še, ker danes dejansko tudi že tako deluje.

Služba za obračunavanje in izplačevanje štipendij je združena pomožna dejavnost temeljnih organizacij s področja kadrovske dejavnosti. Smoter njenega združevanja je bil v tem, da se zagotovi enak položaj vseh Iskrinih štipendistov in da se preko te službe na enem mestu zbira vsa problematika štipendistov v Iskri in doseže koordinacija kriterijev za izplačevanje štipendij in nagrajevanje. Razen tega je bilo predvideno, da se v okviru te službe pripravljajo tudi gradiva, potrebna za dogovarjanje TOZD Iskre in izobraževalnih institucij o ukrepih v izobraževalnih skupnostih glede programov izobraževanja.

V kolikor bi bilo težišče dela te skupine na obračunavanju in izplačevanju štipendij, potem gre za specializirano izvedbeno dejavnost, ki bi jo v bodoče prevzel Šolski center Iskre, ostale naloge pa bi se morale izvajati v tistem delu

delovne skupnosti skupnih služb, ki neposredno pripravlja strokovna gradiva za področje za kadre v SOZD Iskra.

Služba za industrijsko lastnino je organizacijska enota v sedanji delovni skupnosti, ki pa izvaja več združenih funkcij. Prva je dejavnost patentne zaščite, ki jo opravlja ta organizacijska enota za vse temeljne organizacije.

Druga dejavnost je zagotavljanje strokovnih informacij z vidika industrijske lastnine, ki so potrebne v raznih fazah poslovanja. Številne dejavnosti v reprodukciji, zlasti pa določanje tržnih ciljev in prognoziranja trga, raziskovalna dejavnost in prodajna politika imajo svojo problematiko z vidika pravic industrijske lastnine.

V dosedanjem sporazumu o združevanju v SOZD Iskra je bil izražen predvsem dogovor, da se ta dejavnost skupno izvaja v SOZD. Danes pa je treba to izpopolniti s predlogi organiziranja analognih služb v delovnih organizacijah ter sporazumom o medsebojnem koordiniranju in delitvi dela v pripravi informacij s tega področja, ter o načinih vključevanja teh informacij v poslovne procese in procese upravljanja.

Razen tega pa je potrebno vnesti v elemente standardizacije poslovanja v SOZD Iskra obveze o tem, da se v določenih fazah tržnih analiz, dogovarjanja s kupci in dobavitelji, priprav raziskovalnih projektov in njihovega vrednotenja ter priprav informacij za samoupravno odločanje obvezno vključuje informacije z vidika pravic industrijske lastnine, ker se na podlagi tega razčiščuje dohodkovne odnose na podlagi pravic iz gospodarjenja z minulim delom.

Služba za kompleksno tehnično dokumentacijo je združena dejavnost za pripravo elementov sistema tehnične standardizacije. Tekom časa se je obseg dela nekoliko širil s tem, da se je skušalo pripravljati tudi standarde drugih področij poslovanja in ne samo tehničnih standardov. Ta služba je razvijala tudi koncepte standardov in konkretno izdelovala sisteme komuniciranja v informacijskih sistemih.

Ker ta dejavnost ni bila povezana s celotnim upravljalnim sistemom, da bi se preko samoupravnih odločitev v SOZD vpeljevali elementi standardizacije v proizvodnjo in poslovanje, so se začeli v raznih delovnih organizacijah oblikovati samostojni sistemi tehnične standardizacije, ki niso v vseh TOZD združljivi s sistemom, ki ga je pripravljala skupna služba. Uveljavljanje standardizacije mimo upravljalnega sistema je imelo za posledico, da se tehnični standardi niso dejansko uveljavljali in da sploh niso bili sprejeti kot sestavina poslovanja. Današnje stanje zahteva temeljito preverjanje organiziranja skupne dejavnosti na področju priprave tehničnih standardov. Glede na stališča temeljnih organizacij ob sprejemanju letne-

ga plana za leto 1977 bo morala biti konkretno izdelana varianta sprememb združevanja dejavnosti na tem področju še pred osvojitvijo dokončnega sporazuma o združevanju v SOZD. Zaradi tega se ta problematika obravnava tudi vzporedno s temi gradivi, dogovori pa bodo postali poznejše sestavni del tega gradiva.

V delovni skupnosti skupnih služb naj bi ostali ti isti strokovni delavci, ki sodelujejo v pripravi informacij in zbiranju podatkov za pripravo predlogov samoupravnih odločitev v SOZD, člani poslovodnega kolegija SOZD Iskra, profesionalni funkcionarji družbenopolitičnih organizacij v SOZD, izvajalci servisnih dejavnosti za vse delovne skupnosti na ravni SOZD ter delavci, ki opravljajo strokovna dela za samoupravne organe SOZD.

TOZD v Iskri predvidevajo v svojem srednjeročnem planskem obdobju programske in tudi tehnološke izpopolnitve. Realizacija take razvojne smeri do zahtevala številne spremembe v organizacijski strukturi posameznih temeljnih organizacij, prekvalifikacije delavcev in tudi ponovno organiziranje temeljnih in delovnih organizacij na spremenjenih tehnoloških osnovah medsebojnega povezovanja pri delu (člen 326 ZZZ).

Ekonomsko smotno je, da se v Iskri oblikuje specializirana delovna organizacija za organizacijski inženiring, ki bi bila kot skupna izvedbena dejavnost organiziranja orientirna predvsem na Iskro. Namenjena bi bila izvedbi sprememb znotraj temeljnih in delovnih organizacij, ki bi se zanje delavci odločili bodisi v sanacijskih ali normalnih razširitevnih načrtih, obenem pa bi uveljavljala tudi vse organizacijske spremembe, za katere bi se podpisnice sporazuma o združevanju v Iskro dogovorile v SOZD. Na ta način bi dobili delavci v TOZD skupni izvedbeni sistem svojih upravljalških odločitev, ki se nanašajo na njihovo organiziranost in urejanje medsebojnih razmerij, to je na konstitucijo sistema SOZD Iskra.

Dejavnost skupnega pomena organizacijski inženiring bi lahko po sporazumu s TOZD v Iskri prevzela v izvajanje obstoječa temeljna organizacija BII in delovna organizacija CAOP, ki bi v tej dejavnosti lahko pričela združevati delo. S tem bi pridobile delovno podlago za povezovanje v novo delovno organizacijo skupnega pomena za organizacijski inženiring, pri tem pa bi vsaka zase lahko ohranili svoj položaj in povezavo s TOZD v Iskri za tiste dejavnosti, ki jih opravljajo že sedaj vsaka zase in samostojno.

TOZD biro za industrijski inženiring je trenutno v sestavi delovne organizacije skupnega pomena skupaj s temeljno organizacijo Inštitut za kakovost in metrologijo. Dejansko pa obe temeljni organizaciji nista povezani na tak način pri zagotavljanju proizvoda delovne orga-

nizacije, da bi izpolnjevali zakonsko predvidene pogoje, da sta integrirani v eni delovni organizaciji. Ob vsklajevanju sporazuma o njunem združevanju z zakonom bo verjetno moral biti sprožen postopek razcepitve sedanje delovne organizacije skupnega pomena Inštituta za produktivnost dela in metrologijo. Če bi se v SOZD Iskra dogovorili o predlaganem združevanju izvedb organiziranja, bi s tem ustvarili pogoje za združevanje dela CAOP in BII, ki bi se lahko povezala v eno delovno organizacijo, IKM pa bi se konstituiral kot samostojna delovna organizacija. Delavci CAOP in BII morajo preveriti dejanske možnosti združevanja dela in se sporazumeti za ustanovitev delovne organizacije. V nasprotnem primeru se bo tudi BII organiziral kot samostojna delovna organizacija skupnega pomena.

V skladu z zakonom (čl. 382 ZZZ) se lahko v sestavljeni organizaciji skupno opravlja tudi izobraževalna dejavnost. Ker je Iskra ustanovitelj šolskega centra, ki je namenjen predvsem dopolnilnemu izobraževanju ob delu, je treba ta center v novem sporazumu vključiti kot delovno organizacijo skupnega pomena v SOZD Iskra.

S sporazumom o združevanju v SOZD Iskra bi morale temeljne organizacije doseči sporazum s Šolskim centrom o ciljih njegovega delovanja znotraj SOZD Iskra in urediti z njim vse zadeve tako, kot je to potrebno za OZD skupnega pomena.

Naloge šolskega centra izhajajo iz zakonske koncepcije o izobraževanju kot trajni sestavini delovnega procesa, ki je naravna posledica moralnega zastarevanja znanja zaradi tehničnega napredka. Zaradi nujnosti tekočega obnavljanja znanja bodo morali delavci temeljnih organizacij to dejavnost trajno organizirati v specializirani delovni organizaciji, program izobraževanja pa bi se določal s sporazumom o temeljnih plana glede na razvojne cilje SOZD Iskra. Šolski center bi naj v delitvi dela v Iskri prevzel trajno šolanje na ravni srednje tehnične šole za elektrotehnično stroko. Razen tega pa bi moral Šolski center prevzeti naloge v zvezi z izvedbo izobraževalnih tečajev po temeljnih organizacijah v skladu s programi njihovega dopolnilnega izobraževanja, zagotavljati predavatelje in prostore ter ustrezne učbenike, organizirati preizkušanje znanja, doseženega pri dopolnilnem izobraževanju, obračunavati in izplačevati štipendije ter organizirati delo v klubu štipendistov.

Počitniška skupnost ni sestavni del proizvodnje, temveč instrument zagotavljanja boljšega družbenega standarda delavcev na podlagi sredstev skupne porabe, ki so sredstva delavcev in se na njih ne morejo organizirati temeljne organizacije. Kazalo bi razširiti dejavnost te skupnosti na organiziranje splošne rekreacijske

dejavnosti in ne ostajati samo na organiziranju letovanja.

Glede na obseg denarnih sredstev, ki se pretakajo skozi temeljne organizacije v Iskri in glede na obsežne razvojne programe Iskre, obstaja interes temeljnih organizacij, da se v okviru SOZD Iskra organizira razvita bančna organizacija. Po določilih zakona o temeljnih kreditnega in bančnega sistema je povezovanje temeljnih organizacij v temeljno banko kot Iskrino bančno organizacijo edina zadovoljliva rešitev prej omenjenih zahtev, ki pa bi jo morala kazalo postopno uresničiti (v prvi fazi — interna banka).

Zakon o kreditnem in bančnem sistemu zahteva, da ima vsaka DO vsaj posebno finančno službo, če nima pogojev za organiziranje interne banke, (Člen 62 zakona o temeljnih kreditnega in bančnega sistema). Izhajajoč iz današnje stopnje razvitosti finančnih služb v delovnih organizacijah, je pričakovati, da bodo temeljne organizacije znotraj delovnih organizacij organizirale posebne finančne službe, neposredno pa bi se povezale v prvi fazi v interno banko SOZD Iskra. Ko bi se le-ta dovolj razvila, bi z ustreznimi sporazumi transformirali njen status temeljno banko.

Organizacijo prej nakazanih sprememb upravljalnega sistema v SOZD bi kazalo realizirati tako, da se naloge koordinacije in urejanje medsebojnih odnosov vsakega podsistema menjave dela poveri posameznemu izvršilnemu organu delavskega sveta SOZD Iskra. Delavski svet bi moral pooblastiti delegate v izvršilnih organih, da sprejemajo operativne odločitve o delovanju nekega sistema menjave dela. Ne morejo pa odločati o konstituiranju in organizacijski spremembi sistema menjave, za katerega delujejo. Namesto sedanjih izvršilnih odborov bi imeli na primer sledeče odbore: odbor za blagovni promet, odbor za inovacije, odbor za standardizacijo, odbor za organizacijo in informatiko, odbor za SLO, odbor za kadre in izobraževanje, odbor za finance, odbor za ekonomiko, odbor za poslovne stavbe, odbor za AOP, odbor za IL itd.

Vsaki skupini menjave dela v SOZD bi bilo treba prirediti ustrezen izvršilni odbor, sestavljen iz delegatov delegacij temeljnih organizacij, ki v nekem sistemu sodelujejo. S tem se iz operativnega odločanja o medsebojnem vplivanju pri delu izločijo tisti delegati, ki pri tem nimajo interesa za sodelovanje.

Taka organizacija predstavlja najbolj neposredno povezavo med obema vrstama upravljalnih sistemov in preprečuje, da bi se kakršnokoli medsebojna razmerja med TOZD v SOZD, zaradi katerih obstajajo skupni interesi vseh, vzpostavljala mimo delavskega sveta SOZD. Današnje stanje, ko obstoječa sveta upravljalcev za AOP in upravljanje skupnih poslovnih

prostorov ne delujeta v sklopu delavskega sveta SOZD, se izgublja pregled nad medsebojno povezanostjo posameznih odločitev. Na ta način nastajajo protislovne odločitve v zvezi z raznimi vprašanji. Kot primer lahko navedemo odločanje o ukrepih za uresničevanje srednjeročnega načrta, ko so delavci preko zbora upravljalcev poslovnih stavb določili najemino za poslovne prostore, istočasno pa pri sporazumevanju o stroških delovne skupnosti niso hoteli priznati take višine najemnine za poslovne prostore.

V predlaganem upravljalnem sistemu je tudi odnos med poslovodnimi organi jasno postavljen. Poslovodni organ SOZD koordinira poslovodne organe proizvodnih delovnih organizacij in organizacij skupnega pomena in temeljnih organizacij, kadar gre za vprašanja uveljavljanja dogovorjenih medsebojnih odnosov.

Pri operativnem delu pri uresničevanju ciljev OZD skupnega pomena pa poslovodni organ SOZD ne sodeluje, ker je v teh aktivnostih poslovodni organ delovne organizacije skupnega pomena samostojen, odgovoren pa samo delavskemu svetu svoje delovne organizacije. Če delovna organizacija skupnega pomena kot celota ne zadovoljuje potreb, ali če neuspešno izpolnjuje naložene naloge, se intervencija izvede preko delavskega sveta SOZD, ki ima pooblastilo, da odloča o konstituciji take delovne organizacije v skladu s sporazumom o ustanovitvi te delovne organizacije ali v skladu s sporazumom o združevanju te delovne organizacije v SOZD.

Na trgu postaja vedno bolj izrazito povpraševanje po kompleksnih sistemih za točno določen namen kupca. Delovne organizacije materialne proizvodnje v SOZD Iskra se morajo usposobiti za to, da iz svojih proizvodov lahko čim hitreje izdelajo take sisteme. Usposobiti se morajo za hitre spremembe v proizvodnem programu delovnih organizacij, ne da bi pri tem vedno znova spreminjale svojo strukturo materialne proizvodnje.

To prilagodljivost se zagotavlja z uvajanjem inženiring dejavnosti v sestav delovne organizacije in tudi v sestav SOZD, ki se ustanavlja kot dejavnost skupnega pomena v DO ali SOZD.

Inženiring se organizacijsko vključuje v proizvodnjo na dva načina, odvisno od pojmovanja njegove vloge. Včasih se pojmuje inženiring kot prodaja skupine proizvodov delovne organizacije na tak način, da se jih povezuje na podlagi nekega znanja v več različnih vrst sistemov za posebne kupce. Tako pojmovanje vključuje inženiring v prodajno dejavnost kot način prodaje.

Pogosteje se inženiring pojmuje kot samostojna dejavnost, ki jo ustanovljajo TOZD in DO materialne proizvodnje kot dejavnost skupnega pomena, ki je usposobljena za projekti-

ranje in organiziranje izvedbe projektov, v kate-
tere se vključujejo pretežno proizvodni OZD
materialne proizvodnje, ki so to dejavnost usta-
novile. Ta pogled na inženiring dejavnost pod-
črtuje njeno sistemsko razvojno komponento
oziroma podlago dela v znanju kot minulemu
delu.

V razpravi o organiziranosti v SOZD Iskra
ne bi bilo smotno, da obravnavamo samo eno
vrsto vključevanja inženiringa v organizacijski
sistem, temveč je treba položaj posameznih
inženiring skupin, ki imajo večinoma pogoje,
da se organizirajo kot TOZD, prilagoditi njihovi
dejanski povezanosti s proizvodnjo znotraj
posameznih delovnih organizacij oziroma s pro-
izvodnjo DO v SOZD Iskra. Na splošno pa je
treba osvojiti prepričanje, da je inženiring de-
javnost kot sredstvo kvalitetnejšega nastopa na
trgu nujna sestavina poslovanja v vseh delovnih
organizacijah. Kot izjemo bi lahko imeli delov-
ni organizaciji Široka potrošnja, in IEZE, kjer
prevladuje širokopotrošni individualni porab-
nik in velikoserijska proizvodnja.

V postopku preverjanja vsklajenosti organi-
zacije z zakonskimi določili bo torej treba
predvsem identificirati tiste skupine delavcev,
ki se z inženiringom dejansko ukvarjajo, nato
pa ugotoviti, ali je bolj izrazit njihov samo-
stojni proizvodni položaj in komercialna prevze-
ma kvečjemu akvizicijo za inženiringne usluge,
ali pa je večja zraščenoost inženiringov s komer-
cialno dejavnostjo in se delavci inženiringov
organizirajo z delavci prometne dejavnosti v eni
temeljni organizaciji. Bistveno pri vsem je, da
se ohrani tak ekonomski položaj inženiring
dejavnosti, da je udeležena v skupnem prihodu
sorazmerno vložnemu delu, to je predvsem
sorazmerno vložnemu projektantskemu in
sistemsko razvojnemu delu.

Inženiringi so po svoji naravi programsko
fleksibilne organizacije. V naporih za tržnim
uvabljanjem proizvodov delovnih organizacij,
v katerih delujejo, zelo lahko pride do prekri-
vanja pri ponujanju sistemov na trgu in se še
danes pojavlja konkurenca med inženiringi po-
sameznih delovnih organizacij. Zrardi tega je
nujno, da se v sporazumu o zdruzevanju v
SOZD opredelijo stališča o načinu in mestu
koordinacije inženiringne ponudbe na trgu.

S sporazumom o zdruzevanju v SOZD bi
moralo urediti še vprašanje koordinacije med
izvajalci posameznih proizvodnih nalog za inže-
niringe, ki obsegajo proizvode večih delovnih
organizacij. Ker bi bilo smiselno, da za take
inženiringe, kjer se povezuje več delovnih orga-
nizacij iz SOZD Iskra, nastopa SOZD kot ce-
lota kot izvajalec, bi bilo treba izvesti koordi-
nacijsko v organih upravljanja SOZD.

Temeljne in delovne organizacije se lahko
sporazumejo, da se že v dogovorjeni organizi-
ranosti določene zadeve izvajajo na nek dogo-

vorjen način in se jih zato standardizira. Krite-
rij pri izboru standardov je vpliv poenotenja
neke sestavine poslovanja ali proizvodnje na
sumarni dohodek temeljnih organizacij, ki pri
uvabljanju ukrepa poenotenja sodelujejo.

V dosedanjih sporazumih je bilo sprejeto
stališče, da se kot sredstvo povečevanja dohod-
ka zaradi zmanjševanja stroškov uporablja
predvsem tehnična standardizacija. Vendar pa
bi kazalo, da se z novim sporazumom o združe-
vanju v SOZD razširi dogovor o standardizaciji
na vse sestavine oziroma dejavnosti v delovnih
organizacijah v SOZD. Poleg tehničnih standar-
dov bi se naj uvedli tudi na primer standardi
informacijskega sistema, standardi izvedbenih
postopkov kot so inovacijski proces, sklepanje
določenih vrst pogodb, postopki vrednotenja
investicijskih načrtov, postopki priprave infor-
macij za samoupravno odločanje, stroškovni
standardi, itd.

V dosedajni praksi smo gledali na tehnično
standardizacijo kot na osamosvojeno, z eko-
nomiko temeljnih organizacij nepovezano de-
javnost. Glede tega je treba naše samoupravne
akte izpopolniti in vključiti dejavnost splošne
standardizacije v proces samoupravljanja SOZD
kot vzvod, preko katerega delavci uresničujejo
svoje interese po zmanjševanju stroškov poslo-
vanja in proizvodnje. V določila o obveznostih
poslovnih organov TOZD, DO in SOZD bi
bilo treba dodati obveznosti le-teh, da trajno
sremijo k odkrivanju načinov zmanjševanja
stroškov tudi s standardizacijo in da so inicia-
torji standardizacijskih predlogov. Ker je stan-
dardizacija tem bolj učinkovita, čim širši je
obseg temeljnih organizacij, ki jo uveljavljajo,
iz tega neposredno izhaja, da je odgovornost za
standardizacijske učinke največja na ravni
SOZD. Upravljalni sistem SOZD bi moral po-
stati glavni iniciator tovrstnih dogovorov.

Številne dejavnosti temeljnih in delovnih
organizacij pa nima smisla posiljevati s po-
enotenjem, ostaja pa smotno, da se v njihovem
izvajanju vendarle upoštevajo stališča drugih,
saj lahko način izvajanja posredno vpliva na
dohodek drugih temeljnih organizacij. Samo-
upravni akti o zdruzevanju bi morali vsebovati
tudi opredelitev področij, kjer se uveljavlja vsaj
dogovorjanje o različnih načinih izvajanja po-
sameznih poslovnih in proizvodnih dejav-
nosti.

O vsklajevanju cele vrste dejavnosti je bil že
sprejet dogovor v samoupravnem sporazumu o
temeljnih plana SOZD, kjer je bilo treba te do-
govore vpeljati kot instrument uresničevanja
ciljev razvoja SOZD Iskra. Sporazum o temeljnih
plana je bil uporabljen kot dokument opredel-
itve zato, ker v času njegovega sprejemanja
sporazum o zdruzevanju v SOZD Iskra ni vse-
boval takih določil. Pri vsklajevanju spora-
zumov o zdruzevanju z ZSD pa je treba dolo-

čila iz samoupravnega sporazuma o temeljih plana SOZD, ki opredeljujejo organizacijske elemente SOZD, prenesti v nov sporazum o združevanju.

URESNIČEVANJE SAMOUPRAVNIH PRAVIC IN DOLŽNOSTI

Delavci uresničujejo svoj samoupravni položaj glede skupnih interesov v SOZD Iskra s tem, da odločajo o skupnih zadevah in kontrolirajo izpolnjevanje svojih odločitev.

Delavski svet SOZD Iskra (DSI) je skupni organ upravljanja delavcev združenih delovnih organizacij, preko katerega upravljajo delavci, organizirani v temeljnih organizacijah, medsebojne odnose v združenem delu tako, da z njimi uresničujejo cilje integracije.

Doslej uporabljeno ime, to je Skupščina ZP Iskra, se po določilih zakona o združenem delu ne more več uporabljati v Iskri, ker se uporablja za organe upravljanja SIS in družbenopolitičnih skupnosti.

Zakon o združenem delu dovoljuje, da se DSI sestavi iz delegatov, ki zastopajo večje število temeljnih organizacij iz posamezne delovne organizacije. Prav tako zakon ne zahteva, da mora biti število delegatov sorazmerno številu delavcev temeljnih organizacij.

Zaradi tega lahko kot kriterij za sestavo DSI vzamemo po eni strani izkušnje o učinkovitosti dela številčno velikih teles, po drugi strani pa potrebe po čim bolj učinkoviti informacijski povezavi med delegati in delegatsko bazo. Ob upoštevanju obeh kriterijev je smotno, da se v vsaki DO določi v skladu s sporazumom o združevanju v delovno organizacijo skupna delegacija, iz katere se za vsako zasedanje DSI imenujejo pooblašteni delegati, odvisno od vsebine obravnavane problematike. To pomeni, da lahko pri vsaki točki dnevnega reda dela DSI sodelujejo drugi delegati ene delovne organizacije.

Vsaka delovna organizacija naj bi imela v DSI na vsakih 1000 (tisoč) delavcev po eno delegatsko mesto, najmanj pa dve delegatski mesti. Delovne skupnosti SOZD Iskra naj bi imele po eno delegatsko mesto v DSI.

Kadar se v DSI ugotavlja soglasnost odločitev o zadevah, ki se o njih delavci osebno izjavljajo, ali pa o zadevah, ko morajo biti stališča vseh delavskih svetov TOZD soglasna, morajo delegacije predhodno vskladiti stališča znotraj delovne organizacije. To pomeni, da v primeru, ko znotraj delovne organizacije ena temeljna organizacija ne soglaša s predlogom, tudi delegacija delovne organizacije kot predstavnik temeljnih organizacij te delovne organizacije ne more odločati v DSI.

Kadar pa odločajo delavci temeljnih organi-

zacij preko svojih delegatov v DSI o zadevah, za katere se odločitve sprejemajo z večinskimi glasovanjem delegatov, ima posamezna delovna organizacija toliko glasov, kolikor delegatov ima v DSI.

Zakon predpisuje, katere zadeve je treba sprejemati z osebnim izjavljanjem, bodisi z referendumom, na zboru ali s podpisovanjem. Obseg zadev, ki jih zakon predpisuje, da se sprejmajo na ta način, zadošča potrebam upravljanja v SOZD Iskra, vsled česar ne kaže, da bi s samoupravnim sporazumom o združevanju širili osebno izjavljanje še na druge aktivnosti v upravljalnem procesu.

DSI sprejema sklepe v soglasju z odločitvami delavcev vseh temeljnih organizacij v SOZD Iskra, kjer so svoje odločitve sprejeli z referendumom, kadar odloča o:

- samoupravnem sporazumu o združevanju v SOZD Iskra in njegovih spremembah
- statutu SOZD in njegovih spremembah
- združevanju SOZD Iskra v poslovne skupnosti in druge integracije
- elementih za sklepanje družbenih dogovorov o temeljnih planov družbenopolitičnih skupnosti, republik in federacije
- elementih za samoupravni sporazum o temeljih plana SOZD Iskra
- o vsklajevanju osnov in meril za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo
- odpovedi pravic do povračila naloženih združenih sredstev oziroma do nadomestila za gospodarjenje z združenimi sredstvi
- o načelih standardizacije proizvodov, tehnologije, organizacije in poslovanja
- spremembi elementov za samoupravni sporazum o temeljih plana SOZD.

Predloge sklepov DSI, ki jih delavci sprejemajo z referendumom, oblikuje DSI na predlog kolegijskega poslovodnega organa ali DPO.

O teh predlogih sklepov DSI zavzamejo pred referendumom svoja stališča tudi delavski sveti DO in TOZD. Delavski sveti TOZD posredujejo predloge sklepov DSI delavcem temeljne organizacije, da se o njih odločijo. Poslovodni organ TOZD pripravi ob sodelovanju s poslovodnim organom delovne organizacije predlog vprašanj, o katerih se opravi poprejšnja obravnava na zboru in zagotovi obrazložitev predloga DSI.

DSI sprejema sklepe v soglasju z odločitvami delavcev vseh TOZD, kjer so svojo odločitev sprejeli s pismenim izjavljanjem, kadar odloča o:

- samoupravnem sporazumu o načelih urejanja medsebojnih razmerij v združenem delu v okviru SOZD Iskra
- ostalih samoupravnih sporazumih, o urejanju medsebojnih odnosov v SOZD Iskra, predvidenih s tem sporazumom, ali drugih samoupravnih sporazumov, s katerimi se

konstituirajo sistemi uresničevanja ciljev integracije v SOZD Iskra.

DSI sprejema sklepe s soglasjem vseh delegacij, ki so svoje stališče do predloga sklepa oblikovale po predhodno vsklajenih smernicah zborov delavcev oziroma delavskih svetov TOZD v delovnih organizacijah, kadar odloča o:

- samoupravnem sporazumu o temeljih plana SOZD Iskra
- dolgoročnem, srednjeročnem in letnem planu SOZD Iskra
- predlogu sklepa za sklenitev kreditne pogodbe za skupna investicijska vlaganja
- nastajanju materialnih obveznosti za TOZD, ki se nanašajo na uresničevanje zastavljenih razvojnih ciljev TOZD v integriranih delovnih organizacijah
- skladnosti splošnih aktov delovnih skupnosti SOZD in delovnih organizacij skupnega pomena s cilji in namenom njihove ustanovitve.

Delegati v DSI lahko oblikujejo svoja stališča tudi na osnovi samostojne presoje okoliščin na podlagi poznavanja razvojnih ciljev in poslovne politike delovnih organizacij.

Delavski svet pa mora odločati tudi o celi vrsti proceduralnih zadev, ki se nanašajo neposredno na njegovo delovanje, ne pa na vsebino odločitev. O teh zadevah odločajo delegati samostojno, upoštevaje pri tem smernice, razvojne cilje in poslovno politiko delovnih organizacij. Kadar glasujejo o teh zadevah, naj bi imela vsaka delovna organizacija toliko glasov, kolikor ima delegatov. Odločitve se v tem primerih sprejemajo z večino glasov.

Delegati naj bi odločali z navadno večino, kadar:

a) sprejemajo:

- analizo razvojnih možnosti SOZD Iskra
- poslovniški organov upravljanja in drugih organov SOZD Iskra
- zaključni račun SOZD Iskra
- smernice in navodila izvršilnim in poslovnim organom SOZD
- informacije o izpolnjevanju plana SOZD in analizo vzrokov neizpolnjevanja plana

b) sklepajo:

- o ugovorih proti odločitvam in postopkom izvršilnih organov in poslovnega kolegija
- o nadzoru in ukrepih v primeru neizpolnjevanja zakonskih in samoupravnih predpisov, sklepov in drugih sprejetih obveznostih, kadar je to v pristojnosti DSI
- o razpisu volitev delegacij za DSI

c) dajejo soglasje:

- k splošnim aktom delovne skupnosti skupnih služb SOZD Iskra, kadar je to predpisano z zakonom

d) volijo in razrešujejo:

- predsednika in namestnika predsednika DSI ter izvršilnih organov SOZD Iskra
- delegate SOZD Iskra v samoupravne interesne skupnosti ter organe upravljanja OZD posebnega družbenega pomena

e) imenuje in razrešuje

- kolegijski poslovodni organ
- sekretarja DSI
- komisije in druga delovna telesa DSI
- člane arbitraže, kadar je v sporu SOZD Iskra
- člane razpisne komisije za razpis kolegijskega poslovodnega organa SOZD Iskra in organizacij združenega dela skupnega pomena.

Delegati naj bi odločali z dvotretjinsko večino o:

- predlogih vseh aktov in sklepov, o katerih odločajo delavci z osebnim izjavljanjem oziroma po delegatih v delavskem svetu TOZD
- ukrepih za izvajanje plana SOZD, kadar ne gre za prevzemanje materialnih obvez temeljnih organizacij
- sporih med poslovodnimi organi delovnih organizacij ali spori med poslovodnim kolegijem ZP ter poslovodnimi organi DO ali TOZD, kadar gre za zadeve, ki se nanašajo na odnose v SOZD.

V sedaj veljavnem sporazumu o združevanju v SOZD Iskra je bilo v okviru Skupščine ZPI organizirano predsedstvo, ki je imelo določene usklajevalne pristojnosti. V njegovo delo so se vključevali tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij Iskre.

Zakon o združenem delu ne predvideva znotraj delavskega sveta poleg predsednika delavskega sveta nobenega posebnega organa. V bodoči organizaciji organov upravljanja torej ne bo več predsedstva delavskega sveta SOZD Iskra.

Sodelovanje med samoupravnimi organi in družbenopolitičnimi organizacijami pa je treba ohraniti. Njihova povezava mora biti izvedena kot povezava v informacijskem sistemu. Za informiranje družbenopolitičnih organizacij o upravljalnih zadevah mora biti organizirano ustrezno mesto. Svoj vpliv na odločitve v organih upravljanja pa uresničujejo DPO preko svojega delovanja v temeljnih organizacijah, kjer morajo uveljavljati določena politična stališča in doseči, da delavci v skladu z njimi odločajo, in z iniciativnimi predlogi na DSI.

Namesto predsedstva DSI se tedaj lahko organizira kot stalna delovna oblika posebno telo za medsebojno informiranje predsednika DSI in vodstev DPO o delu svojih organizacij ter za vsklajevanje akcij DPO s postopki odločanja o skupnih zadevah v SOZD Iskra.

Ta organ ni organ upravljanja, temveč spada po ZZD med ostale organe OZD, ki se organi-

zirajo za opravljanje določenih funkcij.

Temu organizacijskemu telesu bi glede na vsebino nalog ustrezalo ime: Koordinacijsko informativni aktiv SOZD Iskra. Člani tega aktiva bi morali biti predsedniki družbenopolitičnih organizacij, predsednik DSI in njegov namestnik ter predsednik poslovnega kolegija SOZD. Način delovanja tega organa naj podrobneje ureja statut SOZD ali poseben poslovnik.

Določila o predsedniku delavskega sveta Iskre se glede na dosežani sporazum ustrezno spremenijo na tistih mestih, ki opisujejo njegove pristojnosti in odgovornosti v zvezi z delom predsedstva in izpopolnijo z nalogami v koordinacijsko informativnem aktivu.

Delovna področja posameznih izvršilnih odborov je treba ponovno določiti.

Dosežani izvršilni odbori s svojimi področji pristojnosti ne ustrezajo v celoti stanju, ki se je ustvarilo v času od podpisa sedaj veljavnega sporazuma.

Skladno s konceptom organiziranja upravljalnega sistema, ki je bil obdelan v poglavju o organizaciji SOZD, bi bilo treba razširiti sedanje izvršilne odbore z novimi in jim ustrezno prerazporediti pristojnosti.

Predvsem pa se je treba s samoupravnim sporazumom dogovoriti, da lahko DSI imenuje izvršilni odbor skupaj z odločitvami o ustanavljanju novih sistemov uresničevanja ciljev integracije v SOZD, ali pa lahko nove vsklajevalne naloge za zagotavljanje skladnega delovanja TOZD poveri že obstoječemu izvršilnemu odboru.

S samoupravnim sporazumom o združevanju v SOZD Iskra pa lahko določimo tiste odbore, ki bodo trajna sestavina upravljalnega sistema, kot na primer:

- odbor za tržništvo
- odbor za razvojno in programsko politiko
- odbor za zunanjo trgovino
- odbor za standardizacijo
- odbor za organizacijo in informatiko
- odbor za kadre in izobraževanje
- odbor za gospodarjenje in dohodkovne odnose
- odbor za kvaliteto.

Sestava, delovno področje in ostala določila o izvršilnih odborih se podrobneje urejajo s statutom SOZD Iskra.

Po določenih zakona o ljudski obrambi in družbeni samozaščiti čl. 26, in Zakona o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah, čl. 2, mora biti v SOZD ustanovljen Odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito.

Ta odbor se ustanovi s posebnim sporazumom.

Odbor sestavljajo:

- predsedniki odborov za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito vseh delovnih organizacij v SOZD Iskra

- delegirani predstavniki družbenopolitičnih organizacij, ki delujejo na ravni SOZD Iskra
- predsednik DSI
- predsednik samoupravne delavske kontrole
- predsednik poslovnega organa SOZD Iskra, ki je po svojem položaju tudi predsednik tega odbora.

Samoupravna delavska kontrola kot poseben organ v SOZD Iskra je lahko v novem sporazumu opredeljen na enak način, kot je to bilo dogovorjeno doslej.

V dosežanjem delu poslovnega kolegija se je izkazalo kot potrebno, da ima predsednik poslovnega kolegija in član kolegija, ki je odgovoren za področje marketinga, zunanje-trgovinsko registracijo. Zaradi tega se naj razpisne pogoje o kvalifikaciji članov poslovnega kolegija dopolni s to zahtevo.

Razen tega pa je Skupščina s sklepi že razširila poslovodni kolegij s področjem za kadre in področjem za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. Te spremembe je treba vključiti v dosežanja določila o poslovodnem organu SOZD Iskra.

Planiranju je v samoupravljanju dodeljena posebna vloga, ki jo do podrobnosti ureja zakon o sistemu družbenega planiranja. Sedaj veljavni sporazum je treba izpopolniti z nekaterimi določili, ki urejajo medsebojne odnose med TOZD pri oblikovanju planov. Med drugim je treba določiti ekonometrično podlago prikazovanja planskih podatkov kot tudi vrste ekonomske analitičnih kazalcev za spremljanje ekonomskega položaja delavcev v integriranih delovnih organizacijah ter stopnjo podrobnosti dolgoročnega, srednjeročnega in letnega plana SOZD Iskra.

V sporazumu o združevanju je treba tudi podrobneje razčleniti postopke v primerih, ko samoupravno odločanje v delavskem svetu Iskre ne pripelje do sklepov, na podlagi katerih bi lahko poslovanje potekalo kontinuirano.

Postopek odločanja je treba izpopolniti z možnostmi za vsklajevanje stališč delegatov med zasedanjem DSI.

Za sporne zadeve je treba predvideti notranjo arbitražo in se dogovoriti, da le-ta deluje po načelih pravnega postopka. Edini razlog za prenašanje pravnega postopka v notranjo arbitražo je v tem, da je to že izdelan postopek. Ni pa izključeno, da se izkažejo za primernejše drugačni postopki, ki bi jih morali predlagati na podlagi izkušenj v dosežanjem delu samoupravnih organov.

V pripravah predlogov in gradiv za delo DSI včasih prihaja do nasprotujočih si stališč med poslovodnimi organi temeljnih, delovnih in sestavljenih organizacije. Zakon o združenem delu predvideva v 516. členu za take primere ustanovitev tričlanskega skupnega telesa za posredovanje pri usklajevanju delovnega pro-

cesa. Članov tega telesa ni mogoče vnaprej določiti. V sporazumu pa bi morali sprejeti stališče, da daje iniciativo za ustanovitev tega telesa poslovodni organ v sporu ali poslovodni organ tistega sistema, katerega delo je ovirano s sporom med poslovodnimi organi.

V primerih spora je poslovodni organ dolžan obvestiti o tem delavski svet, ki mu je odgovoren (čl. 516), in delavski svet, ki mu je odgovoren poslovodni organ, s katerim je v sporu.

Zaradi tega je primerno, da se v sporazumu o združevanju določi prizadete delavske svete kot predlagatelje svojega predstavnika v usklajevalnem telesu in kot predlagatelje tretjega člana, t. j. predsednika tega telesa, o katerem se prizadeta delavska sveta sporazumeta preko predsednikov delavskih svetov.

Priloga 1

DOLOČILA ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU O VSEBINI SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O ZDRUŽEVANJU V SOZD

A – ZADEVE, KI JIH JE TREBA OBVEZNO UREDITI

člen 38/ odstavek 2 – odgovornost za obveznosti OZD drugih organizacij, ki so z njo združene – pogoji in način za odgovornosti

- 63 – merila za blagovni promet med TOZD v okviru SOZD
- 66 – osnove in merila za delež pri skupaj ustvarjenem dohodku, ki izhaja iz združevanja dela in sredstev
- 111/2 – osnove in merila za ugotavljanje dohodka, ki je rezultat izjemnih okoliščin
- 148/1 – merila za sestavo izjemne in konsolidarne bilance
- 154/2 – sanacija mora potekati v skladu z določili SS o združevanju v SOZD
- 177/4 – razporeditev delavca iz ene TOZD v drugo TOZD v okviru SOZD
- 254/2 – kdo je odgovoren za obveznosti SOZD
- 382/5 – se lahko delovna organizacija združi v drugo SOZD
- 382/6 – pogoji in način povezovanja, razmerja med DO, združenimi v SOZD
- 384 – vsebina samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD!!!
- 406 – pravice, obveznosti in odgovornosti delovnih skupnosti SOZD, do drugih v pravnem prometu

410/4 – dejavnosti SOZD

Firmske določbe, določbe o sedežu (pri obeh je izrecno določeno, da mora SS o združevanju v SOZD obravnavati tudi spremembo firme – 435. člen oziroma sedeža SOZD – člen 419, člen 417/2 Firma SOZD v imenu TOZD oziroma firme DO)

- 472 – način odločanja po delegatih v SOZD
- 477/2 – način odločanja DS SOZD, če se odloča o vprašanju, o katerih se delavci osebno izjavljajo v TOZD
- 481 – način in roki obveščanja DS in delavcev TOZD o delu delegatov in DS SOZD, druge pravice in dolžnosti delegatov in njihova odgovornost (nekaž tega tudi v statutu)
- 516/1 – medsebojna razmerja med poslovodnimi organi TOZD oz. DO in SOZD (516/2,3,4 in 517)
- 524/1 – sestava DS SOZD, način in postopek volitev v DS SOZD
- 527 – delokrog DS SOZD
- 528/1 – način odločanja DS SOZD, kadar sprejema sklepe, o katerih se delavci v TOZD osebno izjavljajo
- 528/4 – kdaj je potrebna navadna, kdaj kvalificirana večina pri odločanju DS SOZD
- 534 – pooblastila poslovodnega organa SOZD za koordiniranje dela poslovojnih organov DO in TOZD
- 544/3 – pooblastila in dolžnosti za posamezne delavce oz. službe
- 557 – način oblikovanja samoupravne delavske kontrole v SOZD (glej zvezo s čl. 558/2)
- 565 – roki in način, na katere samoupravna delavska kontrola obvešča delavce
- 566 – obveznosti (DS, sam. del. kontr., direktorja, izvrš. organov – članov,) za opravljanje samoupravljaljskih funkcij v SOZD, odgovornost za kršitev teh obveznosti in postopek za ugotovitev odgovornosti v oklepaju navedenih organov

B – ZADEVE, KI SE UREJAJO FAKULTATIVNO

- 47/2 – osnove in merila za razporejanje dohodka in čistega dohodka ter za delitev sredstev za osebne dohodke in za skupno porabo
- 71 –
- 180/2 – enotne osnove in merila pri delovnih razmerjih v SOZD
- 244/2 – razpolaganje SOZD z delovnimi sredstvi, s katerimi upravljajo delavci v TOZD
- 333/1 točka 7 – osnova za razporeditev sredstev skupne porabe med TOZD

- 440/1 — katere listine in podatki se štejejo za poslovno tajnost
- 469 — rok za ponovno predlaganje predloga akta, o katerem se delavci odločajo na referendumu pa se z njim ne strinjajo
- 551/2 — način izvrševanja samoupravne delavske kontrole
- 555/2 — način odločanja delavcev v primeru nesoglasja med DS in sam. del. kontrolo (lahko tudi s statutom)
- 578 — arbitraža

Priloga 2

PREGLED DOSEDANJIH DOLOČIL O CILJIH ZDRUŽEVANJA V ZP ISKRA

Zaradi kontinuitete razvoja Iskrine integracije in da bi si olajšali delo na definiranju ciljev je prav, da si osvežimo spomin s cilji, ki smo jih določili v posameznih ključnih fazah razvoja Iskre, čeprav posamezne definicije ne ustrezajo več povsem niti terminološko niti vsebinsko.

Začeli bi z letom 1965, ko je Iskra prebrodila interno krizo odnosov in se reorganizirala v združeno podjetje. Tedaj so bili cilji združevanja definirani takole:

- povezovanje proizvajalcev elektronskih in mehanskih sestavnih delov za njih standardizacijo, racionalno proizvodnjo in delitev dela, da bi se mogli lotiti proizvodnje elementov za avtomatizacijo in uvajanje le-te v industrijo in druge gospodarske panoge
  - da bi skupno razvijali sistem avtomatizacije in njihovih komponent, da bi skupno proizvajali določene izdelke, namenjene uvajanju avtomatizacije
  - da bi usklajevali proizvodne programe in raziskovalne naloge na področju avtomatizacije, nakup in uporaba licenc, nabava surovin in materiala, opravljanje projektivnih, montažnih in remontnih del
  - sodelovanje pri ukrepih za zniževanje stroškov proizvodnje in proizvodnega procesa
  - izkoriščanje doseženega napredka proizvodnje
  - koordinacija investiranja za razvoj in proizvodnjo sredstev za avtomatizacijo
  - organizacija skupne reklame in propagande na področju avtomatizacije
  - nastop na sejmih in razstavah s področja avtomatizacije
  - skupno zbiranje in izkoriščanje podatkov ter analiza o stanju tržišča.
- V samoupravni sporazum o združevanju v

ZP Iskra iz leta 1973 smo zapisali, da je cilj združevanja vzpostaviti:

- tako organizacijo dela in upravljanja, ki omogoča čimbolj neposredno vsem zaposlenim delavcem odločati o temeljni politiki podjetja in rezultatih svojega dela ter razvijati oblike združevanja sredstev in dela ter razne oblike medsebojnega sodelovanja za dosego čim boljših poslovnih rezultatov
  - taka razmerja, samoupravna in poslovna, ki omogočajo vsklajevati interese delavcev s skupnimi interesi združenega podjetja kot celote ter na teh osnovah razvijati takšne medsebojne odnose, ki zagotavljajo večjo poslovno in socialno varnost delavcev v združenem delu
  - možnost enakopravnega vključevanja v mednarodno delitev dela z uporabo novega znanja in dosežkov lastne ustvarjalne misli, ki mora predvsem sloneti na rezultatih lastnega inovacijskega procesa pri nastajanju industrijskih izdelkov, s katerimi se dopolnjuje, zamenjuje in širi proizvodni asortiment združenega podjetja
  - možnost nenehne gospodarske rasti delovne skupnosti Iskra, osebne in družbenega standarda vseh delavcev, združenih v tej delovni skupnosti.
- Vrzeli tako posplošeno definiranih ciljev (glej uvodno kritiko) smo poskušali delno popraviti ob sprejemanju samoupravnega sporazuma o temeljnih srednjeročnega plana, ko smo zapisali, da so naši skupni cilji:
- dolgoročna stabilna rast dohodka vseh delovnih organizacij v SOZD ZP Iskra na podlagi povečevanja produktivnosti živega in minulega dela z nenehnim razvijanjem tehnologije, prilagajanjem tržnim zahtevam, dopolnilnim izobraževanjem, delitvijo dela v smeri specializacije, izboljševanjem delovnih pogojev in nagrajevanjem po delu
  - izpolnjevanje sistema samoupravljanja na načelih medsebojne odvisnosti, odgovornosti in solidarnosti
  - socialna varnost delavcev
  - izenačevanje pogojev pridobivanja dohodka
  - uveljavljanje dohodkovnih odnosov kot ekonomske motivacije za združevanje dela in sredstev TOZD.

Priloga 3

PREGLED DOLOČIL SEDANJEGA SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O ZDRUŽEVANJU IN TEMELJIH PLANA SOZD

1. ZDRUŽENE DEJAVNOSTI
- 1.1. NABAVA

1. 1. 1. UVOZ

Iskra Commerce opravlja naslednje dejavnosti:

- uvoz izdelkov, polizdelkov, rezervnih delov, opreme in surovin (SS SOZD čl. 35)

1. 1. 2. ZASTOPSTVA

- opravljanje zastopniških poslov, posredovanje v zunanjetrgovinskem prometu, skladiščenje blaga ter opravljanje carinskih in špediterskih poslov (SS SOZD čl. 35)

1. 1. 3. NABAVA REPRODUCIJSKEGA MATERIALA

- skupne nabave reprodukcijskega materiala na domačem trgu (SS SOZD čl. 35)

1. 2. PRODAJA

1. 2. 1. IZVOZ

- izvoz izdelkov, polizdelkov, rezervnih delov, opreme in surovin (SS SOZD čl. 35)

1. 2. 2. MALOPRODAJA IN SERVISI

- organiziranje Iskrine servisne mreže in mreže industrijskih prodajal (SS SOZD čl. 32)

1. 2. 3. PROPAGANDA

- izvajanje institucionalne propagande (IC) (SS SOZD čl. 32)

1. 2. 4. TRŽNE RAZISKAVE

- organiziranje raziskave tržišča in izvajanje raziskav skupnega pomena (IC) (SS SOZD čl. 32)

1. 2. 5. DESIGN

- razvoj Iskrinega stila industrijskega oblikovanja (IC) (SS SOZD čl. 32)

1. 3. FINANCE

1. 3. 1. DEVIZNE FINANCE

Ugotovljeno stanje:

- evidentiranje deviznih prilivov in odlivov in spremljanje porabe retencije
- organizacija finansiranja inozemskih firm ZPI
- knjigovodsko spremljanje finančnega poslovanja inozemskih firm ZPI
- organizacija finansiranja uvoza investicijske opreme
- organizacija finansiranja izvoznih kreditov.

1. 3. 2. ISKRA – BANKA

Ustanovljena bo z namenom, da se spremlja združevanje dela in sredstev, racionalnega poslovanja, pospešenega obračanja sredstev, gi-

banja sredstev in dohodka TOZD, zavarovanja likvidnosti TOZD, DO in SOZD (SS TP čl. 65)

Banka opravlja naslednje funkcije:

- gotovinski in negotovinski plačilni promet po nalogu ustanoviteljic,
- vodi devizne račune ustanoviteljic,
- organizira in vodi hranilno kreditno službo za delavce v združenem podjetju,
- organizira zbiranje namenskih sredstev,
- združuje sredstva za skupne naložbe,
- po pooblastilu nastopa kot garant do finančnih institucij in v medsebojnih odnosih ustanoviteljic,
- najema in posreduje kredite,
- po pooblastilu ustanoviteljic najema in posoja kredite,
- opravlja po naročilu ustanoviteljic strokovne storitve, in sicer: Kontrolo koriščenja kreditov, bonitetno službo, interno finančno kontrolo, sodeluje pri določanju pogojev za realizacijo skupnih naložb med združenim podjetjem in domačimi ter tujimi partnerji (SS SOZD čl. 58).

Banka Iskra v imenu ustanoviteljic opravlja promet:

- z združenimi sredstvi,
- s sredstvi, ki so v obliki kreditov pridobljena s strani zunanjih kreditorjev,
- s sredstvi, ki so zbrana na podlagi internih posojil ali hranilnih vlog,
- z drugimi sredstvi, ki jih zbira pri svojem poslovanju (SS SOZD čl. 59).

1. 4. PROIZVODNJA

1. 4. 1. KVALITETA

IPM:

- zasledovanje in ugotavljanje kvalitete proizvodov podpisnic,
- izdajanje atestov za izdelke podpisnic in za izdelke drugih firm (SS SOZD čl. 28).

Inštitut za kakovost in metrologijo (IKM):

- preizkušanje izdelkov redne proizvodnje
- ugotavljanje zanesljivosti izdelkov
- razvoj in organiziranje postopkov za ugotavljanje kvalitete in zanesljivosti izdelkov
- vzdrževanje banke podatkov o kakovosti in zanesljivosti izdelkov
- atestiranje izdelkov, atestiranje izdelkov, atestiranje merilnih naprav in pripomočkov
- metrološki nadzor in verificiranje merilnih naprav
- izdajanje odobritev za uporabo elementov v izdelkih Iskri
- sodelovanje z domačimi in tujimi inštitucijami v imenu ZP.

Za te dejavnosti mora biti izdelan vsakoletni program, ki ga sprejme skupščina ZP po predhodnem soglasju podpisnic (SS SOZD čl. 29).

1. 5. KADRI

1. 5. 1. EVIDENCA IN IZPLAČILO ŠTIPENDIJ

Služba štipendiranja izvaja:

Podpisnice poverjajo tej službi administrativno tehnična opravila v zvezi s podeljevanjem in obračunavanjem štipendij v okviru enotne štipendijske politike ZP (SS SOZD čl. 48)

1. 5. 2. IZOBRAŽEVANJE

Podpisnice so s ustanoviteji Šolskega centra združenega podjetja, ki je samostojna delovna organizacija izven združenega podjetja in opravlja izobraževalno dejavnost za potrebe Iskrine skupnosti (SS SOZD čl. 78).

1. 5. 3. POČITNIŠKA DEJAVNOST

Počitniška skupnost izvaja:

- organizira in nudi gostinske-počitniške storitve v lastnih in tujih počitniških domovih, kampih in drugih turističnih centrih,
- organizira izlete, ekskurzije in druge rekreativne prireditve (SS SOZD čl. 73)

1. 6. INFORMATIKA

1. 6. 1. AVTOMATSKA OBDELAVA PODATKOV

CAOP:

Podpisnice, ki so se odločile, da bodo avtomatsko obdelavo podatkov opravljale skupno, so ustanovile v ta namen organizacijo – Center za avtomatsko obdelavo podatkov (SS SOZD čl. 40).

SOPIS:

Podpisnice poverjajo službi za organizacijo in poslovni informacijski sistem:

- analizo in sintezo organizacijskega sistema ZP, delovnih organizacij in TOZD,
- uveljavljanje organizacijskih sprememb ZP,
- razvoj metod oblikovanja informacij za odločanje pri planiranju, uresničevanju in kontroli planov,
- razvoj in aplikacije statističnih metod poslovnega odločanja, operacijskih raziskav, mrežnega planiranja, grafičnega in matematičnega modeliranja, linearnega programiranja,
- računalniško programiranje za avtomatizacijo poslovnih procesov in izobraževanje programerskega kadra,
- konstrukcije in vzdrževanje informacijskega sistema ZP za zagotavljanje tistih informacij za odločanje v delovnih organizacijah in TOZD, ki izhajajo iz stanja celotnega ZP,
- tekoče obdelave podatkov in priprava infor-

macij za planiranje v ZP in kontrolo izvajanja plana (SS SOZD čl. 44)

1. 6. 2. INFORMIRANJE DELAVCEV

Zaradi zagotavljanja informiranosti delavcev ZP o vseh zadevah skupnega pomena in o bistvenih zadevah poslovanja ZP, ustanovijo podpisnice delovno skupnost Glasilo Iskra, ki skrbi za redno izdajanje časopisa Iskra, glasila delovnih kolektivov ter drugih občasnih publikacij ZP (SS SOZD čl. 50)

1. 6. 3. VZDRŽEVANJE, POSREDOVANJE SKUPNE TEHNIČNE DOKUMENTACIJE (INDOK)

Podpisnice poverijo tej službi: vzdrževanje, posredovanje in razvijanje skupne tehnično informativne dokumentacije kot predlog za spremljanje tehnološkega in ekonomskega razvoja v svetu in hitrejšega prenosa inovacij v proizvodnjo (SS SOZD čl. 47).

1. 6. 4. ZAGOTAVLJANJE SKUPNIH TEHNIČNIH STANDARDOV (KTD)

Podpisnice poverjajo tej službi: skrb za zagotovitev skupnega sistema tehničnih standardov, industrijske dokumentacije, klasifikacije in oštevilčenja, s ciljem zmanjševanja stroškov proizvodnje in poslovanja ter izboljšanje kvalitete (SS SOZD čl. 45).

1. 6. 5. STIKI Z JAVNOSTJO

V področju za stike z javnostjo: zagotavljanje javnosti dela in poslovanja združenega podjetja ter usmerjanje institucionalne propagande in protokol (SS SOZD čl. 43 tč. 6).

1. 7. ORGANIZACIJA

1. 7. 1. INDUSTRIJSKI INŽENIRING

Biro za industrijski inženiring:

razvoj sistemov študija dela
proučevanje organizacije dela in uvajanje sodobnih metod organizacije dela
študije in priprava sistemov za vrednotenje dela (SS SOZD čl. 29)

1. 8. INOVACIJE – TEHNIČNI RAZVOJ

1. 8. 1. INDUSTRIJSKA LASTNINA

Podpisnice poverjajo službi industrijske lastnine skrb za pridobitev in obrambo pravice industrijske lastnine ter pospeševanje inventivne dejavnosti v ZP (SS SOZD čl. 46)

1. 8. 2. INOVACIJE

Področje za inovacije v skupnih službah ZP združuje naslednje dejavnosti: SIL, INDOK, KTD.

1. 9. POSLOVNI OBJEKTI

1. 9. 1. VZDRŽEVANJE, USLUGE

Predmet poslovanja Iskra — Poslovne stavbe je:

- investicijsko vzdrževanje poverjenih poslovnih stavb,
- izvajanje investicijskih del na skupnih poslovnih stavbah,
- tekoče vzdrževanje poslovnih stavb, s pripadajočimi instalacijami, napravami in inventarjem v dogovorjenem obsegu,
- zagotavljanje gostinskih, transportnih, poštinih in drugih servisnih storitev v dogovorjenem obsegu (SS SOZD čl. 71)

2. KONVENCIJE O ENOTNEM UREJANJU ZADEV

2. 1. NABAVA

2. 1. 1. DOSEGANJE OPTIMALNIH NABAVNIH POGOJEV

Podpisnice so sporazumne, da je zaradi vođenja enotne nabavne politike pri nabavi večjih količin surovin, dosega optimalnih nabavnih pogojev ter graditve dohodkovnih odnosov z dobavitelji, smiselno, da se ta dejavnost opravlja preko skupne organizacije, v tem primeru Iskra Commerce (SS TP čl. 40)

2. 2. PRODAJA

2. 2. 1. LASTNA PRODAJNA MREŽA

Podpisnice ugotavljajo, da predstavlja lastna maloprodajna mreža eno izmed najracionalnejših oblik prodaje, ki jo bodo v naslednjem petletnem obdobju še posebej pospeševale (SS TP čl. 39).

2. 2. 2. TRŽNE RAZISKAVE

Podpisnice so sporazumne, da so servisne službe marketinga v okviru IC sestavni del celotne Iskrine tržne dejavnosti in s tem tudi del celotnega reprodukcijskega procesa ZP Iskra (SS TP čl. 41).

2. 2. 3. DESIGN

Podpisnice se obvezujejo, da bodo pri izdelkih, zgradbah, lokalih, opremi, reklamah, publikacijah, razstavah in povsod tam, kjer nastopa element zunanje estetike, uporabljale značilen stil združenega podjetja (SS SOZD čl. 9).

2. 3. FINANCE IN INVESTICIJE

2. 3. 1. INVESTIRANJE

Podpisnice se sporazumejo, da bodo izdelale enotne kriterije za investicijske naložbe in s tem zagotovile selektivno investicijsko politiko za celotno Iskro (SS TP čl. 57).

Podpisnice se sporazumejo, da bodo investicijska vlaganja predložile v strokovno presojo eni ali več skupinam strokovnjakov v okviru celotnega združenega podjetja predvsem glede njihove skladnosti z dogovorjeno programsko usmeritvijo. Sestavni del investicijskega elaborata mora biti tudi časovni mrežni plan izvedbe (SS TP čl. 58).

2. 4. PROIZVODNJA

2. 4. 1. PROIZVODNI PROGRAM IN RAST PROIZVODNJE

Podpisnice se sporazumejo, da bodo sporazumno odpravljale obstoječa programska prekrivanja in ne dopuščala novih (SS TP čl. 9).

Podpisnice se sporazumejo, da bo rast proizvodnje zagotovljena v posameznih TOZD in DO v skladu s strateškimi razvojnimi usmeritvami v ZP Iskra (SS TP čl. 26).

2. 4. 2. KVALITETA

Podpisnice bodo vso problematiko s tega področja urejale s posebnim samoupravnim sporazumom o zagotavljanju kakovosti izdelkov in storitev organizacij Iskre (SS TP čl. 24).

2. 5. KADRI

2. 5. 1. ZAPOSLOVANJE

Podpisnice se sporazumejo, da bodo v svrhu skladnega načrtovanja in izvajanja politike zaposlovanja in stroškov, ki jih zaposlovanje povzroča znotraj OZD oziroma delovnih skupnosti, v krajevni skupnosti, družbenopolitičnih skupnostih in regiji, s svojimi internimi splošnimi akti uredile:

- pogoje za reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev v skladu s krajevnimi razmerami,
- pogoje, ki zagotavljajo prehrano delavcev,
- pogoje, ki omogočajo vključevanje delavcev v kulturne in druge aktivnosti ter uporabljanja storitev vzgojno-varstvenih, vzgojno-izobraževalnih in zdravstvenih ter drugih organizacij,
- pogoje, ki zagotavljajo delavcem družbeno dogovorjeno raven osebne in skupne porabe, ki je opredeljena v družbenih dogovorih o razporejanju dohodka in o delitvi sredstev za osebne dohodke,
- rekreacijo (S TP čl. 29).

2. 5. 2. IZOBRAŽEVANJE

Podpisnice bodo svoje interne splošne akte dopolnile z ustreznim sistemom dopolnilnega izobraževanja in v svojih letnih planih za te

namene predvidele ustrezna finančna sredstva.

Podpisnice se sporazumejo za tak sistem dopolnilnega izobraževanja, ki bo zavezoval vse delavce z neustrezno usposobljenostjo glede na delovno mesto, da si z dopolnilnim izobraževanjem pridobijo zahtevano usposobljenost (SS TP čl. 32).

2. 6. INFORMATIKA

2. 6. 1. IZPOPOLNJEVANJE INFORMACIJSKEGA SISTEMA

Podpisnice soglašajo, da se vse elemente informacijskega sistema, ki bodo morali biti enotno urejeni v ZP Iskra, določi s splošnimi akti skupščine ZP Iskra (SS TP čl. 68).

Podpisnice se sporazumejo, da bodo do konca leta 1976 organizirale v temeljnih in delovnih organizacijah osnovne organizacijske enote informacijskega sistema.

Naloga osnovnih informacijskih enot je organiziranje priprave podatkov ter oblikovanje in posredovanje informacij za potrebe upravljanja in za koordinacijo delovnega procesa (SS TP čl. 69).

2. 6. 2. (PERIODIČNE) POSLOVNE ANALIZE

Podpisnice bodo svojo periodično poslovno analizo opravljale najmanj z enakim obsegom spremenljivk, kot bodo določene za prikazovanje srednjeročnega plana.

Plane vsakoletnih ukrepov za uresničevanje srednjeročnega plana bodo podpisnice prikazovale najmanj v enakem obsegu, kot srednjeročni plan (SS TP čl. 74).

Podpisnice se sporazumejo, da bodo ob vsakem pričakovanem odstopanju od njega obveščale vse druge temeljne organizacije, ki je njihov dohodek od tega odvisen ali pa lahko sodelujejo pri odstranjevanju težav, ter poslovodne organe integracij, v katere so vključene. V ta namen bodo pripravljale poročilo o poslovnem položaju, ki mora vsebovati:

1. Opredelitev področja odstopanja od plana
2. Zaključke analize o vzrokih odstopanja oziroma pričakovanega odstopanja od plana ali prognoze razvoja okolja
3. Predloge ukrepov za odstranitev vzrokov ali predlog spremembe plana
4. Vrednostno analizo poslovne situacije (SS TP čl. 75).

Podpisnice se sporazumejo, da bodo za potrebe upravljanja v ZP Iskra prikazovale svoje plane s podatki, ki jih bo na podlagi ciljev tega sporazuma določila skupščina ZP Iskra s splošnim aktom ob sprejemu tega sporazuma (SS TP čl. 73).

2. 7. ORGANIZACIJA

2. 7. 1. IZPOPOLNJEVANJE ORGANIZACIJE

Podpisnice se obvezujejo, da bodo izpopolnile zlasti organizirano informacijskega, finančnega in kadrovskega dela organizacije, postopke vpeljave novih proizvodenj, kontrole kvalitete, standardizacijo ter sprejemanje odločitev (SS TP 64).

2. 7. 2. RAZVIJANJE POSLOVNIH FUNKCIJ

Podpisnice se sporazumejo, da bodo v delovnih organizacijah razvijale vse poslovne funkcije vzporedno in po dogovorjenih enotnih organizacijskih standardih (SS TP čl. 66).

Zaradi izpopolnjevanja sistema koordinacije delovanja poslovnih organov temeljnih organizacij bodo podpisnice ustanovile poleg obstoječih področnih kolegijev v ZP Iskra enake področne organe tudi v delovnih organizacijah (SS TP čl. 67).

2. 8. INOVACIJE – TEHNIČNI RAZVOJ

2. 8. 1. INOVACIJSKA DEJAVNOST

Inovacijska dejavnost bo trajni sestavni del procesa reprodukcije v vseh OZD Iskre, ki so jo dolžne planirati, skrbeti za njeno izvajanje ter za realizacijo njenih rezultatov v proizvodnji (SS TP čl. 10).

Podpisnice se sporazumejo, da bodo k tej dejavnosti vzpodbujale vse delavce in v ta namen na podlagi posebnega samoupravnega sporazuma predvidele zagotovitev moralnih in materialnih pravic avtorjem izumov, tehničnih izboljšav in koristnih predlogov ter jih uveljavile kot trajno prakso (SS TP čl. 22).

2. 8. 2. ODNOSI Z ZUNANJIMI RR INSTITUCIJAMI

Podpisnice se sporazumejo, da bodo z namenom, da poglobijo svojo RR dejavnost in si zagotovijo dolgoročni programski in kadrovski razvoj, vzpostavile in razvijale dolgoročne odnose z zunanjimi raziskovalnimi in izobraževalnimi institucijami na dohodkovnih načelih. Podpisnice bodo v ta namen sklenile ustrezne samoupravne sporazume s temi institucijami, pri čemer bodo uveljavljale enotna načela in kriterije, kar bo koordiniral poslovodni organ ZP Iskra (SS TP čl. 17).

2. 8. 3. RAZISKOVALNO—RAZVOJNA DEJAVNOST

Podpisnice se sporazumejo, da bodo svoje konkretne programe RR del vskladile s cilji srednjeročne programske usmeritve Iskre. V ta namen se zavezujejo zastavljati in izvajati nove RR naloge po nekaterih enotno dogovorjenih metodah (tržna analiza, pregled literature, pa-

tentna situacija, mrežni plan izvedbe, skladnost s standardi, tipsko preskušanje itd.), prav tako pa dostavljati področju za inovacije informacije, potrebne za planiranje, vrednotenje in koordiniranje inovacijske dejavnosti na nivoju ZP (SS TP čl. 19)

2. 8. 4. NAKUP LICENC

Podpisnice se sporazumejo, da bodo v politiki nakupa licenc, know-how in drugih oblik transfera inovacij uveljavljale načelo, da morajo licence biti predvsem dopolnilo lastni RR dejavnosti (SS TP čl. 20).

Podpisnice se sporazumejo, da vsako nameravano pridobitev tujega znanja v raznih oblikah (licence, know-how, kooperacija) podvržejo predhodni strokovno-tehnični in poslovno-pravni oceni ustreznih služb ZP in drugih OZD v Iskri, ki so za nameravano pridobitev znanja posredno ali neposredno zainteresirane (SS TP čl. 20).

3. Konvencije o vsklajevanju zadev
  3. 1. Nabava
    3. 1. 1. Določanje tržnih ciljev (na nabavnem trgu) in načinov njihovega uresničevanja (SS TP čl. 3)
    3. 1. 2. Trajni poslovni stiki (SS TP čl. 3)
    3. 1. 3. Nabava pri stalnih dobaviteljih (SS TP čl. 3)
  3. 2. Prodaja
    3. 2. 1. Določanje tržnih (prodajnih) ciljev in načinov njihovega uresničevanja (SS TP čl. 3)
    3. 2. 2. Trajni poslovni stiki (SS TP čl. 3)
    3. 2. 3. Celotna podoba Iskre (SS TP čl. 3)
  3. 3. Finance — investiranje
    3. 3. 1. Investiranje (SS TP čl. 3)
    3. 3. 2. Združevanje sredstev (SS TP čl. 3)
    3. 3. 3. Najemanje kreditov (SS TP čl. 3)
  3. 4. Proizvodnja
    3. 4. 1. Proizvodni programi (SS TP čl. 3)
    3. 4. 2. Delitev dela med TOZD (SS TP čl. 3)
    3. 4. 3. Združevanje dela in tehnologija proizvodnje (SS TP čl. 3)
    3. 4. 4. Kvaliteta proizvodov (SS TP čl. 3)
    3. 4. 5. Trajni poslovni stiki (SS TP čl. 3)
    3. 4. 6. Prevzemanje obveznosti do JNA (SS TP čl. 3)
  3. 5. Kadri
    3. 5. 1. Štipendiranje (SS TP čl. 3)
    3. 5. 2. Kadrovanje (SS TP čl. 3)
    3. 5. 3. Dopolnilno izobraževanje (SS TP čl. 3)
  3. 6. Informatika
    3. 6. 1. Informacijski sistem (SS TP čl. 3)

3. 6. 2. Informiranje širše javnosti o delovanju Iskre (SS TP čl. 3)
3. 6. 3. Celotna podoba Iskre
3. 7. Organizacija
  3. 7. 1. Združevanje izvedbe poslovnih funkcij (SS TP čl. 3)
3. 8. Inovacije — tehnični razvoj
  3. 8. 1. Nakup licenc (SS TP čl. 3)
  3. 8. 2. Trajni poslovni stiki (SS TP čl. 3)
  3. 8. 3. Raziskovalni in razvojni programi (SS TP čl. 3)
  3. 8. 4. Prevzemanje obveznosti do JNA (SS TP čl. 3)
3. 9. Poslovni objekti
  3. 9. 1. Zasedba skupnih delovnih prostorov (SS TP čl. 3)
3. 10. Ekonomski odnosi
  3. 10. 1. Merila delitve osebnega dohodka po delu (SS TP čl. 3)

Priloga 4

MEDSEBOJNI EKONOMSKI ODNOSI

Skupen prihodek

Člen

Podpisnice so sporazumne, da bodo v medsebojnem prometu uveljavljale dogovorjene cene izdelkov in storitev, ki bodo temeljile na trajnejših odnosih v gibanju cen in drugih tržnih pogojev. Podpisnice s tem samoupravnim sporazumom določajo osnove in merila za oblikovanje dogovorjenih cen, kakor tudi način poračuna.

Člen

Podpisnice se sporazumejo, da bodo dogovorjene cene oblikovale na naslednjih osnovah in merilih: dogovorjena cena izdelkov in storitev v medsebojnem prometu med proizvodnimi temeljnimi organizacijami združevanja dela je enaka najnižji doseženi ceni na domačem trgu. Kadar pa je izdelek ali storitev namenjena izvozu, se podpisnice lahko dogovorijo, da velja najnižja dosežena cena na zunanem trgu, vendar pod pogojem, da se sorazmerno delijo dosežene izvozne ugodnosti za finalni izdelek ali storitev.

Člen

Podpisnice se sporazumejo, da je interna cena posameznih inženiring storitev enaka do-

govorjenim stroškom inženiringa, povečanim za povprečno akumulacijsko stopnjo delovne organizacije.

Člen

Podpisnice so sporazumne, da je dogovorjena cena storitev v svobodni menjavi dela med proizvodnimi TOZD in OZD skupnega pomena enaka dogovorjenim stroškom vsake od omenjenih dejavnosti, povečanim za povprečno stopnjo akumulacije SOZD ISKRA v preteklem letu, kadar gre za OZD skupnega pomena na ravni SOZD oziroma povprečno akumulacijsko stopnjo delovne organizacije, kadar gre za OZD skupnega pomena v sestavi DO.

Člen

Podpisnice so sporazumne, da dogovorjeni stroški iz predhodnih členov obsegajo materialne stroške po vsakokrat dogovorjenih normativih, minimalno amortizacijo ter samoupravno dogovorjeno višino osebnih dohodkov in skupne porabe.

Člen

Podpisnice so sporazumne, da so vse dogovorjene cene osnova za skupno določanje prodajne cene posameznih izdelkov ali skupin izdelkov ter storitev in osnova za sorazmerno

delitev skupno ustvarjenega prihodka preko dosežene prodajne cene na trgu oziroma osnova za poračun.

Člen

Podpisnice so sporazumne, da bodo dosežen skupen prihodek v primeru, da je dosežena oziroma presežena skupno dogovorjena prodajna cena, delile med seboj v sorazmerju z deleži, ki se izračunajo na temelju dogovorjenih cen, upoštevaje tudi sporazumno dogovorjeno različno stopnjo odgovornosti za rizik.

Člen

Podpisnice so sporazumne, da bodo v primeru, ko je bila dosežena nižja prodajna cena od dogovorjene prodajne cene, ravnale na naslednji način:

- a) v primeru, da je nižja cena bila dosežena zaradi objektivnih zunanjih okoliščin (spremenjeni tržni ali tehnološki pogoji in podobno) se delež vseh udeleženihih podpisnic v skupno ustvarjenem prihodku sorazmerno zmanjša;
- b) v primeru, da je nižja cena bila dosežena zaradi subjektivnih okoliščin, bodo podpisnice pokrenile postopek ugotavljanja odgovornosti in uveljavljanja regresne pravice po postopku, določenem s tem sporazumom.

Obsežne srednjeročne naloge

Realizacija SR plana za obdobje 1976-1980 v letu 1977, bo terjala od nas velike napore. Planske naloge so visoko zastavljene in predstavljajo za 50 % večji obseg poslovanja kot v letu 1976. To zlasti velja za fizični obseg proizvodnje, medtem ko so druge kategorije, kot so celotni dohodek, dohodek in skladi, plasirane z nižjo rastjo.

Visok fizični obseg proizvodnje in

povečanje dohodka za 26 % nam ne omogočata ustvarjanje visokih skladov. Vzrok je predvsem v tem, da je dohodek premočno obremenjen z različnimi prispevki, pogodbami in zakonskimi obveznostmi in sredstvi združenj za DS skupnih služb. Drugi vzrok sorazmerno nizko začrtanih skladov, je v notranjih težavah, ki se v končni fazi odražajo v prevelikem strošku na enotnost proizvoda.

Plan fizičnega obsega proizvodnje in celotnega dohodka

	Proizv. po SPC	IND		Celotni dohodek		IND DOH.	
		P. 77 R. 76	P. 77 R. 76	P. 77 R. 76	P. 77 R. 76		
IEZE	637.153	149	585.531	124	126		
ELKO	27.348	147	41.274	167	165		
ERITI	40.000	126	55.500	144	143		
KEKO	73.786	144	66.216	156	203		
KERAMIKA	17.620	163	22.565	131	137		
MAGNETI	14.752	113	22.291	115	110		
ORODJARNA	9.500	111	9.500	111	127		
POLPREVODNIKI	106.706	120	97.611	106	115		
SEM	48.939	134	49.000	127	114		
UPORI	298.502	159	199.550	121	115		
SKUPNE SLUŽBE	-	-	22.024	90	105		

Prikazana tabela daje vpogled v naloge vseh delavcev v DO. Realizacija teh bo zahtevala veliko naporov, posebno še zaradi nespremenjenega števila zaposlenih.

Podatki za prve tri mesece tega leta še ne morejo služiti za oceno poslovanja za leto 1977. So pa podlaga za sprejetje dodatnih ukrepov in nalog, če rezultati niso v predvidenih okvirih.

Rezultati v prvih treh mesecih 1977 so ugodni, če jih primerjamo na realizacijo v enakem obdobju leta 1976. Fizični obseg je večji za 39 %.

Realizacija proizv. celotnega dohodka, dohodka in kadrov

	Fiz. obs. proizv. po SPC	IND		Celotni dohodek	IND		IND DOHOD.	
		R-77 R-76	R-77 R-76		R-77 R-76	P-77 R-76		
IEZE	144.167	139	23	134.531	7	23	-	19
ELEKTROLITI	5.454	118	20	9.678	144	23	167	23
FERITI	9.954	129	25	13.683	150	25	191	27
KEKO	16.390	134	22	11.936	109	18	130	16
KERAMIKA	4.642	142	26	5.384	163	24	227	23
MAGNETI	3.931	108	27	4.169	74	19	67	16
ORODJARNA	2.014	-	21	1.987	124	20	161	20
POLPREVODNIKI	22.262	110	21	23.682	134	24	70	10
SEM	11.762	140	24	11.429	126	23	114	27
UPORI	67.753	158	23	46.287	132	23	128	19

Visoki indeksi rasti v T-2 ne pomenijo v celoti za prikazan odstotek fizično povečanje rezultatov. Če bi to veljalo, bi bil ostanek dohodka za sklade nadvse ugoden, vendar temu ni tako. Na tak izračun so vplivale tudi spremembe v obračunu in izkazovanju realizacije v letu 1976.

Ob prikazanih dobrih rezultatih in ob 39 % večji produktivnosti, z poslovanjem v celoti ne moremo biti zadovoljni, glede na realiziran ostanek dohodka (sklade). To je tudi vzrok, da bodo vsi samoupravni organi in DPO zavzeli stališče do realizacije plana z ukrepi za boljše poslovanje oz. odpravo pomanjkljivosti.

ZORN

30 LET RADIOAMATERSTVA V KRANJU

(Nadaljevanje s 6. strani)

delovna skupina, ki bo začeto delo nadaljevala.

Tudi tekmovanjem na kratkih valovih bo klub posvetil precej pozornosti, saj je bilo v preteklih letih precej uspehov, zlasti v sekciji kluba v Resnici. Želja kluba je, da se ustvari pogoji za močno tekmovalno skupino z ustrežno opremo.

Klub želi pridobiti čim več članov, ki so na razpotju glede poklica. Današnja sestava kluba: 80 % je študentov in dijakov elektrotehnične smeri, ostali so zaposleni tehniki, inženirji.

Dejavnosti oddajno-sprejemne sekcije so pomembne pri izpolnjevanju koncepta splošnega ljudskega odpora, saj vemo, da je vzgoja tehničnih kadrov tudi v JLA zelo draga. Od članov je 40 % radiotelegrafistov oziroma operaterjev. Potrebno je le minimalno dodatno izobraževanje za prevzgojo naših radiotelegrafistov v vojaške operaterje.

Praznovanje

1. maja

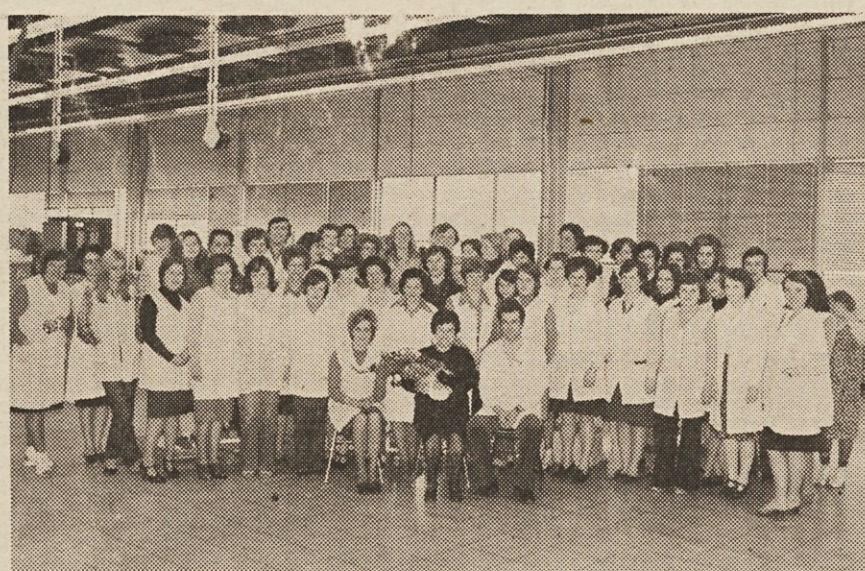
V počastitev našega največjega praznika 1. maja so pripravili mladinci in mladinke novogoriške Iskre prirske in svečano proslavo, obeleženo z letošnjimi jubileji - 40 let tovariša Tita na čelu Komunistične partije in 40 let KPS.

Na dvorišču Avtoelektrike so se zbrali vsi zaposleni ter poslušali govor mladince Kogoj Slavka, v katerem je poudaril, da je prav 1. maj najlepša priložnost za pregled uspehov in problemov v lanskem in letošnjem letu. V letu 1976 je bila sprejeta vrsta sistemskih in gospodarskih ukrepov za ureditev gospodarske stabilizacije. Ti ukrepi in drugi pogoji gospodarjenja v tem letu so povzročili marsikje hude pretrese in tudi v Avtoelektriki ni bilo brez težav. Vendar so te težave uspešno prebrodili znotraj temeljnih organizacij združenega dela in s solidarnostjo v okviru delovne organizacije, česar marsikje niso uspeli storiti.

Zaostreni pogoji gospodarjenja v letu 1976 ter njihova uspešna prebroditev pa je bila hkrati dobra osnova za doseg letošnjih uspehov. Podatki za I. tromesečje letošnjega leta to nesporno dokazujejo, saj je proizvodnja v primerjavi s I. tromesečjem v lanskem letu večja za 13 %, močno se je povečala produktivnost dela, prodaja pa je v tem obdobju večja celo za 60 %. Obračun celotnega dohodka in dohodka v I. tromesečju prav tako kaže, da se je rentabilnost poslovanja v letošnjem letu bistveno izboljšala. Ti veliki uspehi dajejo sigurno osnovo, da bodo v Avtoelektriki letošnja planska predvidevanja izvršili, če ne celo presegli, hkrati pa omogočajo, da bodo v okviru izboljšanja rentabilnosti poslovanja lahko reševali odprte probleme, ki jim v lanskem letu niso bili kos.

To lepo proslavo je popestril mešani pevski zbor delavk in delavcev, zaposlenih v tej delovni organizaciji pod vodstvom Joška Ušaja. Za zaključek pa so mladinci in mladinke izredno ubrano izvedli recital o praznovanju 1. maja nekoč in danes. Ob vsem tem ne moremo mimo pohvale mladim v Avtoelektriki, saj so s to izredno uspešno proslavo dali našemu delavskemu prazniku posebno obeležje in ustvarili „podlago“ za veselo in sproščeno praznovanje 1. maja.

Marko Rakušček

V TOZD ATC je bila pred kratkim upokojena Etelka Mrak, ki je 21 let delala na liniji vtičnih enot.

S slavnostne skupščine radiokluba Iskre v Kranju.

Proslavi delavskega praznika je prisostvoval celotni delovni kolektiv Avtoelektrike v Novi Gorici.

Predsedstvo OOS Avtoelektrike v Tolminu

V petek, 6. maja, so se zbrali v TOZD Avtoelektriko v Tolminu predsedniki OO Sindikata Iskre - Avtoelektrike in predstavniki družbenopolitičnih organizacij na skupni razšir-

dvomno kažejo, da bodo zastavljeni cilji tega 2700-članskega kolektiva dosegeni, oziroma celo preseženi.

V nadaljevanju seje so obravnavali samoupravni sporazum o delitvi sredstev sklada skupne porabe, ga predela-

Predsedstvo konference OO sindikata Iskre-Avtoelektrike na skupni seji v Tolminu.

jeni seji predsedstva konference OO Sindikata. Seji je prisostvoval tudi glavni direktor Jože Eržen, ki je zbranim podal oceno zaključnega računa za leto 1976 in rezultate poslovanja v I. kvartalu letošnjega leta. V svojem poročilu je glavni direktor poudaril, da je bilo lansko leto eno najtežjih, vendar so ga kljub temu uspešno zaključili. Za tako stanje je bilo več objektivnih vzrokov, tako v zvezi s tržiščem, kot ukrepi ekonomske politike, ki je hotela doseči stvarno stabilizacijo. Rezultati v I. tromesečju letošnjega leta so veliko ugodnejši v primerjavi z lanskimi, saj je celotni dohodek narasel na 250 milijonov, medtem ko je bil v I. polletju lanskega leta le 310 milijonov. Ti rezultati ne-

li in dopolnili, ter takega predložili v javno razpravo. Obravnavali so tudi poročilo o inventivni dejavnosti, poročilo o stanju varstva pri delu v zadnjih dveh letih in informacijo o počitniški dejavnosti. Prav tej točki dnevnega reda so dali velik poudarek, saj je skrb za rekreacijo zaposlenih med najvažnejšimi nalogami v okviru delovanja sindikalne organizacije. Dogovorili so se, da bodo že letos pričeli z adaptacijo stavbe, namenjene za počitniški dom v Bovcu, ter za razširitev prostorov v planinski koči na Stadoru nad Tolminom, ki je last tovarne AET. Sklenili so tudi, da bodo nakupili poleg sedmih še tri avto-camp prikolice.

Marko Rakušček

Končano prvenstvo

4. maja je bilo končano prvenstvo Elektromehanike v kegljanju. Ženske so igrale 2 x 100 lučajev. Po pričakovanju je prvo mesto zasedla Marjana Zore, ki je podrla 800 kegljev. Presenečenje prvenstva je bila Nada Pavič, ki je osvojila drugo mesto. Premagala je dve igralki prve ekipe kranjskega Triglava Anico Šparovec in Mileno Ivanetič. Rezultati ženske: 1. Zore Marjana Instrumenti 800, 2. Pavič Nada Restavracija 785, 3. Šparovec Anica Mehanizma 779, 4. Ivanetič Milena TEA 724, 5. Cej Marija TEA 716, 6. Majstorovič Danica Instrumenti 700 kegljev.

Moški pa so igrali 2 x 100 lučajev in 1 x 200 lučajev. Po disciplini 2 x 100 lučajev je prepričljivo vodil Sajevec Franc, ki je imel 901 podrtih kegljev. Na drugem mestu je bil Bregar Stane z 885 podrtimi keglji, na tretjem pa Zalokar Cveto 789 kegljev. Ostalih 5 finalistov pa je nekoliko zastajalo za vodilno trojko. Na 200 lučajev je z odlično igro zmagal Bregar Stane, ki je podrl 870 kegljev. Drugi je bil Šemerl Tone z 843, tretji pa Sajovic Franc z 835 podrtimi keglji. Rezultati moški: 1. Bregar Stane SP 1755, 2. Sajevec Franc Stevec 1736, 3. Zalokar Cveto Skupne službe 1710, 4. Šemerl Tone, Skupne

službe 1999, 5. Oman Franc, Orodjar na 1672, 6. Planinc Marjan, ATC 1670, 7. Zevnik Joža TEA 1666, 8. Hiti Janez komerciala, 1651 podrtih kegljev. P. M.

PRVO ŠPORTNO SREČANJE SAVE, TEKSTILINDUSA IN ISKRE

Komisija za šport in rekreacijo pri sindikalni konferenci Elektromehanike bo v soboto, 21. maja pripravila prvo športno srečanje delovnih organizacij SAVA, TEKSTILINDUS in ISKRA Elektromehanika, Pokroviateljstvo srečanja so prevzele družbenopolitične organizacije Iskre-Elektromehanike.

Otvoritev tekmovanj bo ob 8,45. uri na košarkarskem igrišču KK SAVA v Stražišču. Tekmovali bodo samo člani omenjenih kolektivov. Pomerili se bodo v sedmih športnih disciplinah. Kegljali bodo na kegljišču KK Triglav, odbojko bodo igrali v mladinskem domu tovarne Sava, kjer bodo tudi balinali. Košarkaši se bodo srečali na košarkarskem igrišču KK Sava. Namizni tenis bodo igrali v domu TVD Partizan v Stražišču. Strelci bodo tekmovali v strelski dvorani tovarne Tekstilindus. Nogometne teme pa bodo na igrišču NK Sava.

Zaključek z uradno razglasitvijo rezultatov bo ob 14. uri v dvorani tovarne Telekomunikacij na Laborah.

A. B.

TOZD ANTENE

Dobro delajo

„Najhuje je, da nimamo dovolj strokovnjakov“, so nam povedali v Antenah na Vrhniki. Tromesečje so dobro zaključili in v proizvodnji vse teče po planu, prodaja tudi, tako da upajo v uspešno poslovno leto.

Večkrat je v tozidih težko priti do podatkov, na Vrhniki pa mi jih je rade volje računovodja nasul toliko, kolikor sem jih želel. Poglejmo:

Proizvodni program so dosegli v prvem tromesečju letos po obsegu 97 %, vrednostno pa napram lanski letu 131 %.

Višina osebnih dohodkov je za 34 % večja od lani v istem času ostanek dohodka kar za 129 %. Stroški pa so se povečali od lani, ko jih je bilo na sto din za 36 din – letos 39 na sto dinarjev. Žal pa predvidevajo, da bodo stroški še vedno naraščali, saj se je podražila surovina, ki jo največ uporabljajo: aluminij. Upajo pa, da bodo uspeli dvigniti cene končnim izdelkom, imajo že vlogo na Zavodu za cene.

Zaloge so močno padle, saj so

prodali večino zalog iz lanskega leta in sedaj jim celo manjka nekaterih izdelkov za trg. Poleg tega velja omeniti, da števila zaposlenih niso dvignili, čeprav v letnem načrtu to predvidevajo, tako da je letošnji indeks zaposlovanja le 97.

Že letos upajo, da jim bo uspelo delno rekonstruirati proizvodne prostore in investirati precej v novo strojno opremo, ki bo predvsem služila izboljšanju tehnologije dela. Marketing že dela tržno raziskavo za področje anten in z njenimi rezultati oziroma njihovo analizo bodo uskladili tempo proizvodnje in širili kapacitete. Obenem s to rekonstrukcijo bodo rešili prostorsko stisko in pridobili prostor za jedilnico in uredili delitev toplega obroka, ki ga še zdaj nimajo.

Verjetno pa bo letos največja pridobitev dvoje stanovanj za dva strokovna sodelavca, ki se bosta na novo zaposlila. Težko ju že pričakujejo, saj ju nujno potrebujejo.

Ker so lani in letos dobro gospodarili, jim ne manjka sredstev za lastno udeležbo pri financiranju načrtovanih rešitev in nabavi nove strojne opreme.

F. Kotar

TOZD SPREJEMNIKI SEŽANA

Uspehi in problemi

Če se peljete iz ljubljanske smeri proti Sežani, greste šest kilometrov pred Sezano skozi vas Štorje. Tu je v Kulturnem domu poslovna enota sezanske Iskre – ojačevalne naprave. Imajo serijsko proizvodnjo ojačevalcev od moči 30 W do 200 W in izdelujejo ojačevalne naprave po željah posameznih naročnikov, prilagojene poznejši rabi in namenu.

Simpatični vodja obrata Bojan Grmek mi je razkazal proizvodnjo in povedal, kako poslovna enota dela. Pred kratkim so naredili temeljito reorganizacijo delovnih mest, uredili so jih mnogo bolj funkcionalno in v skladu z varstvenimi predpisi. Omogočili so tudi boljši notranji transport, ki ga pravzaprav prej, razen ročnega, skoro ni bilo. Prostori so tesni, saj dela enaindvajset ljudi v dvorani za prireditve, skladišče in „vodstvo“ pa je na odru, kakor se spodobi.

Proizvodnja je zahtevna, zlasti „individualne“ naprave, kakor jih imenujejo v Sežani, zahtevajo mnogo strokovnega dela, ker jih ni mogoče vključiti v serijsko proizvodnjo. To so različne zvočne in druge priprave za šole, kulturne domove, konferenčne sobe in prostore, kjer izmenoma govori več ljudi. Zato imajo med 21 delavci štiri kvalificirane ljudi. Izdelujejo pa tudi druge zvočne elemente: zvočne omarice in zvočne stebre. Vse to delajo za trgovino, kot končni izdelek za široko potrošnjo in za vgradnjo v Iskrine izdelke.

V malem kolektivu so večinoma delavci iz vasi in bližnje okolice. Tako so lahko naredili zelo dobro vzdušje,

in kombi jim jo pripelje med odmorom v Štorje.

Ubadajo pa se tudi s težavami. Ker imajo zelo specifično pobarvano pro-

Vodja montaže Bojan Grmek

izvodnjo – vedno prilagojeno željam naročnikov in kupcev – morajo po željah vgrajevati tudi specifične elemente zahtevane kvalitete. Te pa večinoma uvažajo in tu se rado zatakne pri papirnati vojski in posledica so zamude pri dobavi naročniku. Naročil pa imajo dovolj, celo preveč.

Poslovil sem se od prijaznih Iskrašev v tem „mini“ kolektivu. Po kraških gmajnah sem imel na pretek časa

Montažni trak ojačevalnih naprav

kar pozitivno vpliva tudi na proizvodnjo.

Kar zgledno za tako majhen kolektiv imajo urejeno toplo malico. Hrano pripravijo v tovarniški menzi v Sežani

za razmišljanje. Letos mineva trideset let od priključitve tega dela k Jugoslaviji. Nismo držali rok križem in tudi sadovi industrializacije so vidni. Tudi Kraševac je našel blizu doma pošten kos kruha, katerega mu je nekoč tako skopo rezala suha kraška zemlja in tujec. Veselo sem ugotovil, da vsekakor ni Iskra zadnja pri tem velikem podvigu.

FY

Prvomajsko praznovanje

V vseh TOZD so letošnji Praznik dela proslavili zelo slovesno, ponekod v tovarni, ponekod pa „na terenu“ kjer so ljudje doma. V Železnikih – TOZD Elektromotorji so me povabili na svojo proslavo, oziroma proslavo, ki so bile obenem posvečene 40 letnici KPS in petinosemdesetletnici predsednika Tita.

Prva proslava je bila na Bukovici. Posrečen spored in prava revija mladosti je bila za to kulturniško visoko aktivno vas pravo doživetje. Prireditelji, po večini Iskraši, so odlično ujeli duha publike. Tako so se vrstile pesmi domačega zbora, plesi folklorne skupine, pozdrav in počastitev športnikov – smučarskih skakalcev in tekačev – domačinov in Iskrašev Norčiča, Jelenca in drugih. Vse točke pa so povezovali priložnostni teksti, ki sta jih brala napovedovalca in igralec Jože Zupan.

Se mogočnejša in obsežnejša proslava pa je bila v Kinu Železniki. Sindikalne organizacije vsega kraja so organizirale in sofinansirale skupno

Potrkana polka na Bukovici

prireditve. Najprej je bila ubrana proslava v dvorani, kjer so najzaslužnejši člani sindikata prejeli Srebrne znake občinskega sindikalnega sveta Darko Leben iz Škofje Loke. Na prireditvi je govoril občinski sekretar ZK Janez Jemc. Po tem oficialnem delu so zunaj

kurili pet kresov in pripravili pravcat ognjemet z raketami. Praznovanje je spontano trajalo dolgo v noč. Višek prvomajskih praznikov pa je bil obisk tovariša Tita v Dražgošah, o katerem pišemo v tej številki. Predsednika je prišla pozdravit vsa Selška dolina, mlado in staro. KF

INDUSTRIJA ZA AVTOMATIKO, LJUBLJANA

Obisk predstavnikov ASEA

ASEA je najstarejša in največja tovarna elektrotehniških strojev in naprav na Švedskem, saj segajo njeni začetki približno 80 let v zgodovino. Ima matične tovarne na Švedskem, v Evropi in drugod po svetu. Celoten koncern zaposluje okrog 44.000 delavcev.

Tehnični kontakti so se na pobudo takratnega vodje razvoja dr. Antona Ogorelca pričeli že leta 1965 in to z eno njihovih tovarn za relejno in zaščitno tehniko. Tovarna ima približno 700 zaposlenih. 1968. leta pa je prišlo do pogodbe o dolgoročnem sodelovanju med takratno Tovarno električnih aparatov in relejev – TELA in ASEA. V TOZD TELA so pričeli s proizvodnjo zaščitnih relejev. ASEA pa je odstopila določen del proizvodnje elektromehanskih protokovnih relejev in od prodaje licence nudila dva statična releja in to: diferencialni rele za zaščito transformatorjev in protokovni rele.

Do tega leta je TELA samostojno razvijala svoj sistem zaščite brez kakršnegakoli sodelovanja z drugimi firmami. Hiter napredek razvoja tehnike pa je zahteval, da osvojijo komplet asortiman najmodernejših elektronskih zaščitnih naprav, za kar pa ni imela potrebnih kapacitet tako v kadru kot pri opremlitvi. Prav to pa je lahko dobila v sodelovanju z ASEA, ki ima na tem področju izredno dolgo tradicijo in sodi med pet vodilnih svetovnih proizvajalcev.

Proizvodnja relejev, ki se je pričela 1968. leta, se še danes uspešno nadaljuje. Te releje dobavljamo za celotne potrebe ASEA. Z licenčno proizvodnjo omenjenih relejev smo bili prvi v Jugoslaviji, ki smo nudili našemu elektrogospodarstvu prve statične zaščitne releje.

Posledica tega je bil tudi uspeh, ko smo leta 1974 uspeli na mednarodni licitaciji, da dobavimo statično zašči-

to za celotno jugoslovansko 380 kV omrežje. Skupna vrednost dobav je bila ca 60 milijonov din.

V tem času so se obojestranski odnosi še poglobili. Prišlo je do več srečanj, organiziranih je bilo tudi šest strokovnih seminarjev; štirje pri nas, dva na Švedskem, katerih so se udeležili tudi drugi elektro strokovnjaki iz naše države. Seminarji so bili organizirani predvsem zato, da smo izmenjali obojestranske dosežke na področju elektrotehnike.

Tudi to zadnje srečanje, do katerega je prišlo pretekli mesec, je naše sodelovanje na tehničnem in poslovnem področju še poglobilo. Morda bo dovolj zgovoren podatek, da je sodelovanje, ki poteka že osmo leto, privedlo do tega, da si delimo celo razvojno delo, kar pomeni eno od najvišjih oblik sodelovanja na mednarodni ravni. In kaj obsega program izmenjave?

- od ASEA kupujemo določene komplete zaščitnih naprav, katere se nam zaradi premajhnih količin ne izplača proizvajati
- ASEA pa dobavljamo elektromehanske protokovne releje tipa RRIC, pomožne releje RP 41-59 in časovne releje CRT-50.
- v tem letu pa nameravamo odposlati tudi prve količine frekvenčnih relejev TFF-60.

Zadnji pogovori so zajemali tudi pripravo za drugo fazo izgradnje jugoslovanskega 380 kV omrežja, kjer nameravamo skupno konkurirati na razpisu. Obseg dela je skoraj enak kot v prvi fazi, kjer smo ta dela izvedli. Za konec še to, da je ASEA edina svetovna firma, ki ima na kooperacijski osnovi zagotovljeno sodelovanje z jugoslovansko firmo, kar daje pri skupnih bodočih poslih nedvomno prednost.

Š. D.

Odlikovanja v TOZD TELA

V letošnjem letu, ko slavimo pomembne jubileje KP Slovenije in tovariša Tita, se tako v Sloveniji kot po vsej naši državi vrstijo številne proslave. Marsikje so te proslave, ki odražajo dosežke naših delovnih ljudi združili s praznovanjem 1. maja, praznikom, ki ga praznujejo delavci vsega sveta.

Tako so tudi v TOZD TELA izkoristili to priložnost in podelili 16 odlikovanj reda dela s srebrnim vencem in osem medalj dela. Članom kolektiva je odlikovanja kot znak priznanja za njihov trud in doprinos pri delu in razvoju samoupravljanja podelil predsednik skupščine občine Ljubljana-Bežigrad Janez Rigler.

Odlikovanja so dobili:

Red dela s srebrnim vencem:

Anton Brulc, Bojan Cerar, Božo Čehak, Alojz Dolinar, Terezija Dovan-Bolta, Jelka Grdadolnik, Stanko Gregorc, Marjan Koncilja, Vasko Korunovski, Polde Lovše, Lado Luznar, Slavko Munda, Jože Radošević, Stevan Stepanović, Marjan Vodnik, Janez Zupan.

Medalje dela:

Jožica Adamič-Koman, Darinka Dolinšek, Ana Klajder, Janez Mavsar, Anica Mihelj-Miklič, Fani Šarin, Milka Velepec-Zabukovec in Branka Zupan-Marolt.

Š. D.

POROČILO O SEMINARJU
ZA ČLANE
SAMOUPRAVNIH
ORGANOV

Strokovna služba v TOZD TELA je od 7.-9. aprila organizirala seminar za člane samoupravnih organov. Na seminar so bili vabljeni poleg delegatov tudi predstavniki družbeno-političnih organizacij TOZD TELA. Na tridnevem seminarju so delavci lahko

prisluhli predavanjem iz naslednjih področij:

- delavec in združeno delo
- osnove ekonomike in delovne organizacije
- osnove organiziranja OZD
- komuniciranje in vodenje sestankov

Predavatelj Nace Pavlin, dipl. pravnik je prvi dan obdelal področje delavca in združeno delo in sicer v okviru tem:

- družbeno-ekonomski odnosi delavcev v združenem delu
- samoupravno organiziranje združenega dela
- uresničevanje samoupravljanja v združenem delu

Ker je tov. Pavlin tudi sam zaposlen v ISKRI (Elektromehanika – Kranj), je svoje predavanje popestril s konkretnimi primeri iz svoje prakse. Pristen kontakt, ki ga je s svojim načinom podajanja vzpostavil z udeleženci, se je odražal tudi v živahni razpravi, tako da se je ta dan seminar zaključil šele ob 19.30.

V petek je področje Ekonomika delovne organizacije obdelal dipl. ekonomist Franc Bohinc, sicer profesor na visoki šoli za organizacijo dela v Kranju. Zahtevna in manj poznana tematika je zahtevala od udeležencev veliko koncentracijo. Predavatelj se je lepo približal udeležencem in je izčrpno in razumljivo odgovarjal na dokaj pogosta vprašanja. Pri tem je predvsem pozitivno to, da so bili pojasnjeni določeni ekonomski pojmi, ki jih je nujno treba poznati, če naj kot samoupravljalci odločamo tudi o ekonomskih problemih v TOZD.

V popoldanskem času pa nam je tov. Franc Aljaž, prav tako profesor na Visoki šoli za organizacijo dela v Kranju, predaval o organizaciji in organiziranju v TOZD. Opredelil je osnovne pojme, seznanil nas je z organizacijskimi oblikami, seznanili smo se tudi z organizacijo poslovanja. Postavljena vprašanja so dokazovala, da je to področje še vedno premalo poznano našemu delavcu samoupravljalcu in da bo potrebno še veliko truda, da ga bomo približali v takšni meri kot si to želimo.

Seminar smo zaključili v soboto, ko nam je tov. Ivan Kejzar predaval o komuniciranju, o pomenu dobrega komuniciranja in vplivih na njegov potek.

V drugem delu pa smo poslušali predavanje o vodenju sestankov in na koncu za primer uprizorili sestanek delavskega sveta.

Pivk Neva

DOPISUJTE
V ISKRO

Sklepi 5. zasedanja skupščine ZP

(19. aprila 1977)

Skupščina ZP ISKRA potrjuje sklepe 4. zasedanja Skupščine z dne 27. 12. 1976 in ugotavlja, da so vsi sklepi realizirani.

Skupščina ZP ISKRA sprejema „Poročilo o poslovanju SOZD ZP ISKRA za leto 1976“. Skupščina ugotavlja:

da je poslovanje organizacij ZP ISKRA v letu 1976 potekalo v celoti vzeto pozitivno in da so doseženi rezultati realni odraz prilik in pogojev poslovanja. Organizacije združenega podjetja so se prilagodile novim prilikam poslovanja in izvajale potrebne ukrepe;

da so konkretni zaključki za odpravo neskladnosti v poslovanju vsebovani v „Smernicah in nalogah za izvajanje plana družbeno-gospodarskega razvoja ZP ISKRA za obdobje 1976–1980 v letu 1977“;

sprejema stališča odbora za gospodarsko-financične zadeve Skupščine ZP ISKRA

Skupščina sprejema informacijo direktorja področja za finance o stanju in o načinu združevanja sredstev rezerv ZP ISKRA ter informacijo o postopku kritja izgub tistih TOZD, ki so poslovno leto 1976 končale z izgubo ter na predlog poslovodnega odbora ZP sprejme naslednje sklepe:

a) da se delovna organizacija EMO oprosti združevanja sredstev rezerv za leto 1975 N din 810.515
leto 1976 N din 440.212

b) da se TOZD Keramični kondenzatorji Žužemberk v DO IEZE dodeli iz združenih sredstev rezerv sanacijski kredit v višini N din 2.000.000 za dobo 5 let in obrestno mero 6%. Za podpis kreditne pogodbe s TOZD Keramični kondenzatorji Skupščina pooblašča generalnega direktorja ZP ISKRA tov. Hujs Jožeta in finančnega direktorja ZP tov. Bukinis Antona.

c) da se posojila iz združenih sredstev rezerv, v kolikor ni za posamezen primer drugače sklenjeno, obrestujejo po obrestni meri 6%. V taki višini se obrestujejo tudi združena vračljiva sredstva, v kolikor ni za posamezno združevanje drugače določeno.

Obrestna mera velja tudi za že dodeljena sredstva iz združenih sredstev rezerv, v kolikor s posameznim sklepom ali pogodbo ni bilo drugače določeno.

Pogodbe iz tega naslova naj bodo izdelane in sklenjene v roku 30 dni, o čemer je potrebno podati na naslednjem zasedanju Skupščine poročilo.

Skupščina na osnovi uvodne obrazložitve direktorja področja za ekonomiko ZP, stališč kolegijskih izvršilnih organov ter diskusije delegatov na seji sami, sprejme z večino glasov (6 proti) „Plan družbeno-ekonomskega razvoja ZP ISKRA za obdobje od leta 1976–1980.“

Skupščina hkrati ugotavlja, da je plan v skladu s „Samoupravnim sporazumom o osnovah plana SOZD ZP ISKRA za srednjeročno obdobje 1976 do 1980.“

Skupščina po opravljeni občirni razpravi o predlogu „Smernic in nalog za izvajanje plana družbeno-ekonomskega razvoja ZP ISKRA za obdobje 1976–1980 v letu 1977“ ugotavlja, da so bile tik pred zasedanjem ter na zasedanju samem posredovane nekatere pripombe, oz. drugačne rešitve od predlaganih v predlogu „smernic“ ter da večje število prisotnih delegatov (22) oz. po pooblastilu še za manjka Jože delegate iz svojih DO (28) nima stališča svojega organa upravljanje oz. delegacije, da bi lahko sklepal o predlogu.

Na osnovi te ugotovitve ter na predlog predsedujočega namestnika predsednika Skupščine, delegati Skupščine soglasno sprejmejo naslednji sklep:

Skupščina zadoljuje poslovodni odbor, da v roku 15 dni opravi strokovno oceno in uskladitev dostavljenih predlogov in pripomb iz posameznih organizacij združenega dela v ZP ISKRA;

Skupščina pooblašča odbor za gospodarsko-financične zadeve, da po predhodnem strokovnem usklajevanju, opravi z delegati predlagateljev pripomb, usklajevanje ter pripravi tako usklajen predlog „smernic“ za odločanje na naslednjem zasedanju Skupščine, ki mora biti sklicano v roku 30 dni.

Skupščina potrjuje sklepe delovnega sestanka zunanjetrgovinskih de-

lavcev ZP ISKRA, ki je bil v Postojni v času od 12. – 14. I. 1977, kot izhodišča za nadaljnje delo zunanjetrgovinske dejavnosti ZP ISKRA.

Skupščina na predlog predsednika sindikata ZP soglasno sprejme spremembo 9. člena „Pravilnika o podeljevanju nagrad in priznanj ISKRE“, tako, da glasi: „Komisijo za oblikovanje predloga za podelitev nagrad in priznanj ISKRE sestavljajo: – predsednik Skupščine ZP – predsedniki družbeno-političnih organizacij ZP – vsi predsedniki DS DO.“

Tako spremenjeni predlog „Pravilnika o podeljevanju nagrad in priznanj ISKRE“ Skupščina soglasno sprejme ter hkrati imenuje komisijo za oblikovanje predloga kandidatov za dodelitev nagrad in priznanj ISKRE v naslednji sestavi:

Klavs Vladimir, predsednik Skupščine,
– Čebela Jože, predsednik sindikata ZPI,
– Preskar Stane, predsednik OOKZ ZPI,
– Pavlica Miloš, predsednik mladinske organizacije ZPI,
– Križnar Franc, predsednik ZB ZPI,
– Zaletel Jože, predsednik DS, Elektromehanika, Kranj
– Rozina Ignac, predsednik DS, IEZE, Ljubljana
– Pahor Albin, predsednik DS, Široka potrošnja, Škofja Loka
– Pahor Ivo, predsednik DS, Avtoelektrika, Nova Gorica
– Bezek Viktor, predsednik DS, Avtomatika, Ljubljana
– Bizjak Pavla, predsednik DS, EMO, Celje
– Simonič Peter, predsednik DS, Kondenzatorji Semič
– Kranjac Zdenko, predsednik DS, Zmaj, Ljubljana
– Franc Borko, predsednik DS, Iskra-Commerce, Ljubljana
– Kobe Marjana, predsednik DS, Inštitut za produktivnost dela in metrologijo Ljubljana
– Miloš Velikanje, predsednik DS, CAOP, Ljubljana
– Henrik Marolt, predsednik DS, ISE

Skupščina na osnovi uvodne obrazložitve daje v razpravo in postopek sprejemanja predlog „Samoupravnega sporazuma o ljudski obrambi in družbeni samozasčiti v SOZD ZP ISKRA“ ter s tem pričinja razpravo o predlogu. Rok za dostavo eventualnih pripomb na predlog sporazuma je 20. 5.

Istovčasno Skupščina pooblašča Odbor za splošni ljudski odpor in Odbor za družbeno samozasčito, da eventualne pripombe uskladi ter oblikuje končno besedilo predloga ter prične s sprejemom sporazuma.

Skupščina je na osnovi sporočila o statusni spremembi ZMAJ Ljubljana, podane informacije direktorja področja za organizacijo o stališču poslovodnega odbora, stališča sindikalne organizacije ter na predlog delegata ELEKTROMECHANIKE Kranj, sprejela naslednji sklep: V ZP ISKRA se združujejo le tiste organizacije, ki so organizirane v skladu s predlagano samoupravno organiziranostjo ZP ISKRA.

ZMAJ naj do 30. 6. poda k temu predlogu svoje stališče in odločitev; v nasprotnem primeru naj se prične postopek za izstop iz združenega podjetja.

Skupščina naroča poslovodnemu odboru ZP, da na osnovi predloga IO KOOS ZP glede sistema delitve osebnih dohodkov izdela strokovni predlog ukrepov ter ga predloži Skupščini v obravnavo.

Skupščina sprejema „Program usklajevanja samoupravnih odnosov v ZP ISKRA z Zakonom o združenem delu“, s tem, da se v t. 2) omenjenega programa podaljša rok na 15. 5. 1977. Program služi kot izhodišče za sočasno izvedbo usklajevanja v vseh OZD z ZSD.

Skupščina na predlog razpisne komisije za imenovanje in razreševanje vodilnih delavcev ZP ISKRA imenuje: – za direktorja področja za kadre tov. Preskar Staneta, dipl. ing., – za direktorja področja za varnost, ljudsko obrambo in družbeno samozasčito tov. Mužič Borisa, dipl. polit.

Skupščina na predlog razpisne komisije za izbor ravnatelja tehniške šole Šolskega centra ZP ISKRA soglasno imenuje: – tov. Lebar Franca, dipl. ing., za ravnatelja Tehniške šole Šolskega centra ZP ISKRA Kranj

Skupščina imenuje na predlog IO KOOS ZP ISKRA tov. Mežek Milana,

dipl. ing. v ELEKTROMECHANIKI Kranj v Odbor za inovacije Skupščine ZP Iskra, namesto dosedanjega predstavnika ELEKTROMECHANIKE tov. Jožeta Škufca.

Skupščina na predlog IO KOOS ZP imenuje odbor za pripravo proslave dneva ISKRE, dne 2. 7. 1977 v Novi Gorici, v naslednji sestavi:

– Klavs Vladimir – predsednik
– Hujs Jože – član
– Preskar Stane – član
– Pavlica Miloš – član
– Križnar Franc – član
– Čebela Jože – član
– Barborič Boštjan – član
– Mirtič Franček – član
– Šilc Janez – član
– Eržen Jože – član
– Vodopivec Jože – član
– Kokalj Živko – član
– Milavec Maks – član
– Kokalj Vincenc – član

Skupščina na predlog IO KOOS ZP imenuje nov časopisni svet in uredniški odbor glasila ISKRA, v naslednji sestavi:

– Časopisni svet
– Nace Pavlin
ELEKTROMECHANIKA Kranj
– Franček Mirtič
ISKRA COMMERCE Ljubljana
– Albin Kurnik
AVTOMATIKA Ljubljana
– Miro Stegnar
ISE Ljubljana
– Miodrag Stuparski
CAOP Ljubljana
– Premec Jožko
AVTOELEKTRIKA Nova Gorica
– Beravs Tone
Široka potrošnja, TOZD Avtomatika
– Grom Franc
ELEKTRONIKA Horjul
– Pavlica Miloš
sindikata ZP ISKRA
– Čiuha Avguštin
ZSM ZP
– Smolič Franc
ZMAJ
– Pogačnik Jože
ZB ZP ISKRA
– Marentič Anton
Kondenzatorji Semič
– Našič Dragica, IEZE
IEZE Ljubljana

– Uredniški odbor:
– Mohor Bogdan
glavni urednik
– Željznov Dušan
odgovorni urednik
– Ovsenič Mara
– Drobež Lado
– Boc Alojzij
Elektromehanika Kranj
– Dittrich Špela
Avtomatika Ljubljana
– Budkovič Viktorija
– Kotar Franc
Široka potrošnja, Škofja Loka
– Rakušček Marko
Avtoelektrika Nova Gorica
– Colnar Janko
– Kočvar Jože, ml. Kondenzatorji
član iz IEZE bo določen pozneje.

Skupščina soglasno s sklepom časopisnega sveta, da se dosledno izvaja samoupravni sporazum o združevanju v ZP ISKRA, ki določa, da se zagotovi vsakemu delavcu v ZP ISKRA prejemanje glasila ISKRA, kot osrednji vir informacij za sodelovanje pri sprejemanju odločitev.

Skupščina na predlog IO KOOS ZP imenuje tov.:

– Zajc Eda
vodja kadrovske službe TOZD Avtomatika Pržan
– Komel Marijo
vodja kadrovske-spolnega odd., TOZD elektr. instrum. Horjul,
za delegata ZP Iskra v svet Izobraževalnega centra Litostroja.

Skupščina naroča sekretariatu, da na osnovi podatkov evidence o prisotnosti delegatov na tem zasedanju objavi imena tistih TOZD, katerih delegati niso bili prisotni na Skupščini in to z namenom, da njihove družbeno-politične organizacije podvzamejo ukrepe, da se odpravijo vzroki za takšno neodgovornost; hkrati naroča sekretariatu, da obvesti odbore za samoupravni nadzor tistih TOZD, katerih delegati na seji niso imeli stališča oz. pooblastila za usklajevanje predlogov pri odločanju oz. sprejetju „Smernic in nalog za izvajanje plana družbeno-ekonomskega razvoja ZP ISKRA za obdobje 1976–1980.“

Iz evidence o udeležbi delegatov na 5. zasedanju Skupščine ZP ISKRA dne 19. 4. 1977: na seji Skupščine niso sodelovali delegati naslednjih TOZD:

Priznanja sindikata prejema Franc Dolenc, Mira Cerne in Franc Dežman iz Elektromehanike, na letošnjem prvomajskem praznovanju na Joštu.

Sindikavno prvenstvo

Šahistom tretjega moštva do sedaj še ni uspelo odigrati zaostale tekme iz sedmega kola, ker nasprotnik – ekipa SZDL II nima časa za dvboj. Zato bo verjetno kar registrirana z rezultatom 4:0 v našo korist. Iz dveh zadnjih dvbojev z ekipama RTV in Ljubljansko banko je Iskra III iztržila samo eno točko, ki jo je osvojil Spasoje Kosorič. Trenutno ima ekipa 12 točk in je na sedmem mestu.

Iskra II je v zadnjih dveh dvbojih osvojila 6,5 točk in zaključila tekmovalje. Premagali so Gramex z 2,5:1,5 in Kolinsko tovarno z rezultatom 4:0. Obe točki je dobil Bogdan Brezigar, eno in pol Anton Ribič, po eno pa: Dane Cerne, Jože Špende in Stane Zemljarič. Tako je ekipa skupno zbrala 23,5 točk in se po nepopolnem zadnjem kolu nahaja na prvem mestu, ki ga bo pa težko obdržala.

V tretji tekmovalni skupini se tekmovalje odvija v škodo naših ekip tako, da ne bo nobena tretja. Iskra IV je v zadnjih dveh kolih osvojila samo

dve točki v dvboju z ekipo Unis-Rog in doživela popoln polom z ekipo Kliničnih bolnic. Točki sta dobila Jernej Derčar in Metod Bolte. Tako je ekipa Iskra IV zaključila tekmovalje s 15 točkami.

Šahisti Iskra V so odigrali do časa poročanja samo dvboj z ekipo Lek in izgubili z rezultatom 1,5 : 2,5. Zmagal je Marjan Štrtak in remiziral Igor Dubrovski. Do sedaj so zbrali 15,5 točk in imajo samo teoretične možnosti za osvojitve tretjega mesta, ker bi morali moštvo Litostroja premagati z visokim rezultatom.

Ekipa Godbe Milice se je naši prvi ekipi predala brez borbe. V osmem kolu so igrali z ekipo Slovenijales in v zadnjem z ekipo SPIZ ter izpustili s slednjim samo eno točko. Po dve točki sta osvojila: Jože Kerec in Janez Kumše, eno in pol Vito Šoukal, eno Živorad Andrejič in pol točke Pavle Sešek. Iskra I je v četrti skupini z 29 točkami osvojila prvo mesto.

Iskra VI še ni uspela vzpostaviti stika z ekipo Dom JLA II, da bi odigrala zadnji dvboj. Tako ima ekipa še vedno osem točk in je na osmem mestu v peti skupini.

Moštvo Iskra VII je z dvema porazoma zaključilo tekmovalje. Izgubilo je s SDK z rezultatom 1:3 in v zadnjem kolu z ekipo Klinične bolnice III z 1,5:2,5. Po eno točko sta dobila: Boris Freljih in Lado Anžur, remiziral pa je Stane Cimerman. Ekipa ima 13 točk in je na devetem mestu.

B. B.

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi
mojega dragega moža
ANTONA SOMRACA

se iskreno zahvaljujem njegovim bivšim sodelavcem v Iskri Elektromehaniki, sindikalni organizaciji in aktivu ZB Elektromehanike ter svojim sodelavcem in sindikatu Iskra Commerce, TOZD Zunanji trg, za darovane vence, izrečena sožalja in spremstvo na njegovi zadnji poti. Posebej se zahvaljujem Grilovim za vsestransko pomoč. Vsem še enkrat iskrena hvala

žena Štefka in sin
Marjan z družino.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi
mojega dragega očeta
JOŽETA MIKLAVČIČA

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem in sodelavkam Iskra–Termoplasti za izraze sožalja, darovani venec, pomoč in spremstvo na njegovi zadnji poti

hčerka Marija

ISKRA
Industrija za telekomunikacije
elektroniko in elektromehaniko
KRANJ, o. sol. o.

objavlja

prosta delovna mesta v TOZD AVTOMATSKE TELEFONSKE CENTRALE

1. PROGRAMER I.
2. SAMOSTOJNI PROGRAMER II.
3. SAMOSTOJNI PROGRAMER I.

POGOJI:

Končna gimnazija, 4-letna elektro, strojna ali kemijska srednja tehniška šola; uspešno opravljen psihološki test.

NUDIMO:

– zanimivo delo na najzahtevnejšem projektu sprotnega računalništva (true real time) v državi;
– izdatno strokovno pomoč, tako v času uvajanja v delo, kot pri delu samem, kar omogoča hitro in nenehno strokovno rast;
– nagrajevanje po delu – ustrezno strokovnosti in rezultatom dela;
Zaželeno je kakršnokoli predznanje o računalništvu, programiranju ali telekomunikacijah in vsaj pasivno znanje angleškega jezika.

Pismene prijave pošljite v roku 15 dni na naslov: ISKRA ELEKTROMECHANIKA KRANJ, Kadrovskega področja, 64000 KRANJ, Savska loka 4.

Jemčeva razstava v Iskri

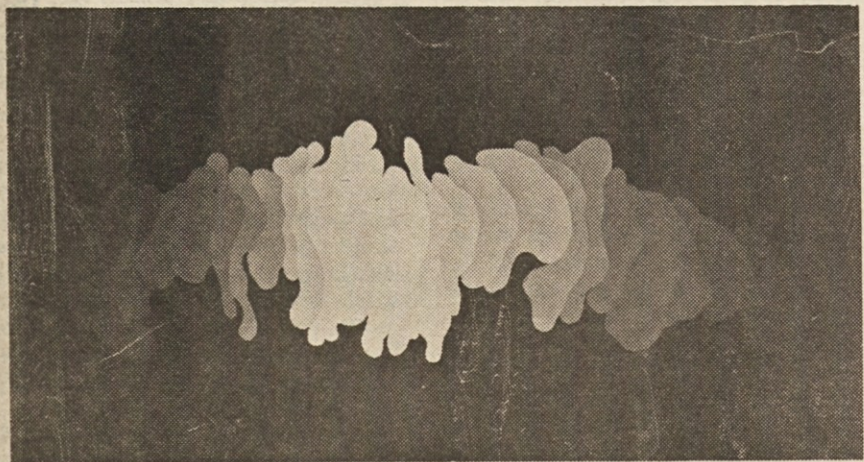
Tik pred prvomajskimi prazniki so v predverju Iskrine stolpnice odprli razstavo grafik akademskega slikarja Andreja Jemca. Ob tej priložnosti je razstavljalca predstavil njegov kolega, akademski slikar in profesor Marjan Tršar. V svoji uvodni besedi je dejal:

Ob razstavljenih grafičnih listih slikarja Andreja Jemca se srečujemo z umetnostjo, ki ji je zgodovina našega stoletja, ko se je pojavila, nadela ime abstraktna. Ime torej, ki je želelo poudariti, da gre za likovna dela, ki so drugačna kot dotedanja, katera so prikazovala zunanji videz stvari in reči in ki so jih prav zato nazvali za konkretne. Vendar so se ravno abstraktni umetniki uprli imenu abstraktnega slikarstva in trdili, da je v resnici njihovo slikarstvo najbolj „konkretno“. Ker so te nejasnosti razmerij med abstrakcijo in konkretnostjo še danes prisotne, vzbujajo včasih nerazumevanje pa celo odpor do novega načina izražanja mi dovolite, da ob Jemčevih delih nekoliko spregovorim o prav takšnih, še danes aktualnih dilemah.

Na nobeni od razstavljenih Jemčevih grafik ne bomo našli oblik, ki bi iz

ji, pa tudi se bo ena barva lepo prilegla dani obliki, druga pa sploh ne.

In prav v smeri takih iskanj je šel Jemčev razvoj od tistih let, ko je prenehal s svojo enobarvno jedkanico in akvatinto, ter se lotil barvastih serigrafij. Delal je variacije na isto temo, prizkušal je, kako vlti določeni obliki tako barvo, da bo najbolj izrazno zaživela v njej. Pa zaobrjneno, kako določene barvne odtenke orisati s tako obliko, da bo njihov učinek na naše oko najbolj sugestivni. In še več, ali obstoje morebiti take univerzalne oblike, da se bodo vsaj pobotale z vsako barvo, ali da je vsaj ne bodo motile? To iskanje odnosov med barvo in obliko, to določanje njihovih interferenc, kakor pravijo likovni teoretiki, je dolga leta in še danes v središču Jemčevih likovno problem-skih raziskav.

njih razločili določen znan vsakdanji predmet. Pravimo, da se slikar izraža z nepomenskimi oblikami, z oblikami, ki torej ne pomenijo, ne predstavljajo stvari in reči. Vse, kar bomo morebiti zasledili v teh njegovih barvnih kompozicijah, bo tu pa tam kak oddaljen spomin, denimo, na čudno členjeno človeško figuro ali na kakšne organske detajle. Ni naključje, da je to fazo Jemčeve grafike neki kritik primerjal z „jedvičnimi oblikami“, zakaj res so organsko okrogli, mehki oblik, ki se zdaj tanjšajo, zdaj debelijo, zdaj spletajo, zdaj razkrivajo. Kaj je potem takem tisto, kar naj najdemo in gledamo v takih slikah? Katere so tiste njihove sestavine, ki v nas vzbujajo umetniška podozivetja?

Samo po sebi je razumljivo, da v njih ne smemo iskati podobnosti s predmeti za vsako ceno, čeravno to počne in je počelo občinstvo vse do naših dni. Vendar tudi v vsakdanjem življenju ne občudujemo stvari samo zavoljo tega, kar nam predstavljajo. Pravimo: ta obraz je lepši od onega, čeravno imata oba vse značilnosti, po katerih vemo, da predstavljata obraz. Razlike med njima torej niso pomenske, ampak likovno estetske. En obraz premore pravilnejše razmerje posameznih delov, do celote in med seboj, ali je skladnejši v oblikah, nenavadnejši v barvi kože, ipd. Se pravi, razlike so v čistih likovnih vrednotah, ki učinkujejo na naše doživetje in so — če bi povrtali za njihovim prazvorom — v skladu z zakonitostmi, ki vladajo vsej materiji, organskemu in anorganskemu svetu, mikro in makrokozmosu. Esteti jim učeno po latinsko pravi „qualia“, ker ne pripovedujejo, kaj določena oblika je, ampak le kakšna je.

In prav s temi estetskimi zakonitostmi našega psihofiziološkega doživljanja vidnih pojavov se izraža abstraktno slikarstvo, te odločajo o uspelem ali zgrešenem abstraktnem delu. Zakaj, če nas za razliko pomenske oblike kdaj pritegne tudi s tistim, kar uganemo, da predstavlja, denimo, obliko jabolka, kiobuka, očesa, ipd., pa lahko te nepomenske oblike učinkujejo na naše oči edino s svojimi čistimi likovnimi vrednotami, kot so lik, barva, ritem, ton, struktura.

Tako je tudi pri razstavljenih Jemčevih grafikah. Njegove oblike so lepe, še več, so izrazne, nas pritegnejo in čustveno prizadenejo zato, ker so ujele skladnost z najglobljimi zakonitostmi narave in naše doživljajske podstat. Ni namreč vsaka krivina uspele organske oblike taka, da se bo nam zdelala lepa; ni vsaka velikost različnih barvnih ploskev pravišnja, taka, da nas bo prevzela, sozvenela z našimi občut-

ISKRA POJE 1977

Na svidenje prihodnje leto

Uspeh Nevenke Šfiligoj in Staneta Marna

V Dvorani Delavskega doma v Kranju se je 25. aprila končal drugi zabavnoglasbeni festival Iskre pod naslovom „Iskra poje 1977“. Organizirala ga je osnovna organizacija ZSMS TEA, ki je bila tudi lani pobudnik in organizator festivala.

Čeprav so si organizatorji že lani želeli, da bi se število pevcev na letošnji prireditvi „Iskra poje 1977“ povečalo in da bi se le-ta razširila na območje celotnega ZP Iskra v obliki festivala Iskrinih pevcev amaterjev, so žal ostale to le sanje. Tako smo bili tudi letos le priča nastopom pevcev amaterjev iz Industrije za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko. Vzrok za to so finančni problemi, saj je vse stroške prireditve morala kriti sama mladinska organizacija. Pri tem pa naj takoj zapišemo, da je za te vrste prireditev med delavci precejšnje zanimanje. Hkrati pa te prireditve vzbujajo interes za kulturno udejstvovanje tudi v tistih sredinah, ki so bile prej le pasivni odjemalci kulturnih dobrin. Gre za širšo obliko. To pa pomeni, da bodo morale mladim priskočiti na pomoč tudi druge družbenopolitične organizacije. Predvsem pa bo moral biti festival v interesu celotne Iskre.

In kakšen je bil letošnji festival? Vsebinsko je bil tak kot lanskoletni, tehnično pa mnogo slabši. Tehnične napake so se vrstile kar ena za drugo. Prvo, kar je obiskovalce tudi najbolj motilo, je bilo ozvočenje, ki sploh ni bilo pripravljeno. Vendar pa za to ne smemo kriviti le ansambel, ki je navsezadnje pevce še kar dobro „lovil“, ampak moramo enako mero kritičnosti pripisati tudi organizatorjem, ki niso ob pravem času poskrbeli za nemoten potek prireditve.

Letošnji festival je bil sestavljen iz dveh delov: iz prvega tekmovalnega in drugega zabavnega. V prvem delu se je občinstvu predstavilo enajst pevcev in en duet in sicer: Bernarda Bencek, Lojzka Toplišek, Marjana Rešetič, Stane Marn, Rada Knežević, Vesna Vidmar, Damjana Brejc, Janez Jankovič, Nevenka Šfiligoj, Milena Ožinger, Miro Krč ter duet Marjana in Lojzka. Vse pevce je ocenjevala žirija občinstva, ki so jo sestavljali vsi obiskovalci v dvorani in pa strokovna žirija, ki jo je sestavljalo uredništvo revije ANTE-

Vesna Vidmar je zapela „Voljela sam oči zelene“.

NA: glavni in odgovorni urednik Aleksander Lucu, glasbeni urednik Peter Hudobivnik in literarni urednik Peter Kuhar.

Žirija občinstva je s 127 glasovi prvo mesto prisodila Stanetu Marnu, ki je zapel popevko ansambla Prah „Sezona senc“. Stane je med Iskraši med najbolj znanimi pevci in je že pravi popevkarski veteran. Čeprav sam pravi, da kakšnih posebnih popevkarskih želja nima, pa vendarle ne mine dan, da ne bi slišali o njegovih novih uspehih.

Druga je bila s 67 glasovi Vesna Vidmar, ki je zapela narodno zabavno popevko „Voljela sam oči zelene“, kljub zahtevnosti brez napake. Bila je fenomen festivala, saj je s svojo popevko najbolj navdušila občinstvo. S tem si je seveda pridobila najdaljši aplavz na festivalu. Vesna stanuje v Kranju, doma pa je iz Idrije. Pela je že na mnogih popevkarskih festivalih po Gorenjski. Slišali pa smo jo že tudi preko valov radia Ljubljana. Nič ne bo napak, če zapišemo, da je pevka, ki lahko z močno voljo in trdim delom doseže lep uspeh v jugoslovanski zabavni glasbi. Upajmo, da sedaj komaj

Stane Marn se je predstavil s pesmijo „Sezona“.

18-letni Vesni ne bo zmanjkalo poguma.

Tretja, po ocenah žirije občinstva, je bila Nevenka Šfiligoj s 35 glasovi. Zapela je Avenikovo pesem „Cvetoče tulpe“. Za Nevenko je bil lanskoletni festival „Iskra poje 1976“ prvi aplavz. Spomnimo se tudi tega, da je na tem festivalu dobila prvo nagrado žirije občinstva, kakor tudi prvo nagrado

Nevenka Šfiligoj je zapela pesem „Cvetoče tulpe“.

posebne izbrane žirije.

Zanimivo je to, da je strokovna žirija bila podobnega mnenja kakor žirija občinstva. Nagrade je podelila istim pevcom, samo v drugačnem vrstnem redu. Prvo mesto je zasedla Nevenka Šfiligoj, drugo Stane Marn in tretje Vesna Vidmar.

V drugem delu festivala se je občinstvu približe predstavil ansambel Color iz Kranja, ki je v prvem delu spremljal tudi vse nastopajoče pevce. Ansambel je bil ustanovljen pred letom dni. Čeprav so fantje igrali že na vseh koncertih Slovenije in Hrvaške, jim je bila Iskra poje prvi koncertni nastop. Zato jim zlahka lahko oprostimo manjše napake. Le preglasni so bili včasih in so pevce potiskali v ozadje. Sicer pa je temu bilo krivo tudi ozvočenje. Da pa so fantje uigrani, smo lahko slišali v drugem delu, ko so se predstavili s svojimi skladbami, ki jih je napisal vodja ansambla Franc Deržič. Kakšne večje ocene o ansamblu pa ne moremo dati, saj ansambel, ki spremlja pevce amaterje, res ne moremo ocenjevati.

V drugem delu festivala je občinstvo navdušil mladi pevec, ki je prišel na prireditev iz Brezic. To je bil Andrej Pinterič. Andrej je pevec pri Ansamblu „Brezliški vezirji“ in je na „Iskra poje“ sodeloval kot gost.

Letošnji festival Iskre je tako končan. Pustil je nekaj grenkega priokus pri organizaciji in tehnični izpeljavi prireditve. Vzroke smo že navedli. Na koncu naj zapišemo le še to, da so se našli tudi nekateri, ki so nasprotovali organizaciji te prireditve, češ, naj se mladina več ukvarja s političnim delom. Vse lepo in prav, vendar je tudi to delo mladinske organizacije. In še to: Iskraši smo lahko ponosni na svoj tovarniški festival, saj smo prvi v Sloveniji, ki smo ga organizirali. Pa navzvenje drugo leto. Miro Erzič

Prebrali smo za vas

V počastitev 85-letnice predsednika SFRJ Josipa Broza Tita in ob 40-letnici njegovega prihoda na čelo jugoslovanske komunistične partije je Državna založba Slovenije izdala jubilejno knjigo pod naslovom „Tito: 1892–1937–1977“.

Urednik knjige Ivan Bratko je v knjigo uvrstil politične eseje in razprave naših uglednih politikov in pisateljev: Na prvem mestu je objavljena politična razprava Edvarda Kardelja pod naslovom „Tito in Komunistična partija Jugoslavije“, ki je v bistvu Kardeljev govor na slavnostni seji CK ZKJ 28. decembra 1967. leta. V tej politični razpravi, v kateri je Kardelj za izhodiščno mesto postavil misel, da „družbe ne morejo spremeniti nobeni objektivni pogoji sami po sebi, če ne postaneta človeška misel in spoznanje zavestna ustvarjalca in uresničevalca sprememb“, je orisana Titova vloga in njegov lik v vsem burnem razvoju in rasti naše partije pred vojno, med njo in po njej. Sledi morda najboljši literarnopolitični esej, napisan pri nas, in sicer esej Miroslava Krleža „Titova vrnitev 1937“, ki je prvič izšel 1952. leta in to pot prvič tudi v slovenskem prevodu. Josip Vidmar je zastopan v knjigi z dvema prispevkoma, s svojim, danes že zgodovinskim političnim člankom „Lik maršala Tita“, ki je izšel med vojno 1943. leta, in z „Govorom o Titu“, ki ga je imel na letošnjem Sterijinem pozorju.

Knjigo o Titu zaključuje daljša razprava Edvarda Kardelja pod naslovom Politična in vojaška strategija narodnoosvobodilne vstaje in socialistične revolucije v Jugoslaviji in Titova ustvarjalna vloga v njenem koncipiranju in realiziranju, za katero je dobil Kardelj vzpodbudo letos ob podelitvi naslova doktorja vojaških znanosti tovarišu Titu.

Iako nam knjiga, katere načelo je bilo izbrati izmed domačih avtorjev vse, kar je bilo najboljšega napisano v političnem smislu o Titu, daje pregnanten, domišljen in strnjen pogled na Titovo osebnost in vlogo na njegovi življenjski poti. Kljub temu, da so prispevki v knjigi po svojem pristopu različni, tvorijo vendar celoto, ki nam izredno plastično, zgodovinsko razgledano in tudi analitično prikazuje celotno štiridesetletno obdobje, ki se je začelo v mračnem in temačnem vzdušju pred drugo svetovno vojno, se nadaljevalo v vsej veličini in heroičnosti med narodnoosvobodilnim bojem in revolucijo in se uspešno, kljub vsem težavam in zaprekam, nadaljuje v povojnem obdobju, v obdobju graditve naše socialistične graditve in uveljavljanja našega samoupravnega socialističnega družbenega sistema.

Knjiga nam torej s peresi zares kompetentnih avtorjev osvetljuje pot in lik tovariša Tita v posamičnih obdobjih zadnjih štirih desetletij in tako predstavlja tehten prispevek k njegovemu letošnjemu partijskemu in življenjskemu jubileju.

D. Ž.

Spominski pohod v Dražgoše

V soboto, 28. maja, bodo organizirale družbenopolitične organizacije Iskre Elektromehanike za člane kolektiva partizanski pohod v Dražgoše. Zbor vseh udeležencev bo ob 6. uri v Stražišču pri opekarni. Pohodniki bodo ob 6.30 uri odšli peš do Dražgoš. Na Čepuljah je predviden krajši postanek, zatem sledi odhod do Mohorja, kjer bodo obudili spomine na borbe bataljona Prešernove brigade. Ustavili se bodo tudi v Lajšah ob grobu Janje Sinkovec. Udeleženci se bodo lahko seznanili s pomembnimi dogodki, ki so se na tem območju dogajali v času NOB. Mimo Bičkove skale bodo odšli v Dražgoše.

Ob veličastnem spomeniku v Dražgošah bo izveden kulturni program. Prebrali bodo tudi pripoved pisatelja — borca Iva Jana o dogodkih med NOB. Vojaki bodo poskrbeli za dober pasulj in čaj. Povratek iz Dražgoš bo po 14. uri organiziran z avtobusi. V primeru slabega vremena bo pohod v nedeljo, 5. junija. Vabljeni! A. B.

LOŠKA PLANINSKA POT

Planinska sekcija ISKRA Elektromehanika Kranj bo priredila v nedeljo, 15. maja 1977 planinski izlet po delu „Loške planinske poti“ od Suhega do la mimo Smrečja čez Vrh nad Rovtami in Goropeke do Žirov. Pot je za začetek hribolazniške sezone primerna za vse planince.

Odhod izpred kranjskega kina Center bo ob 6. uri zjutraj, cena prevoza je 20 din.

Prijave in vplačila sprejema Olga Pajk iz tajništva ERO, tel. 2822.

Vabljeni!

RAZPIS ŠTIPENDIJ ZA ŠTUDENTE IN UČENCE VISOKIH, VIŠJIH, SREDNJIH IN POKLICNIH ŠOL V ŠOLSLEM LETU 1977/78

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO

- 1 štipendija — šibki tok
- 1 štipendija — šibki tok za Dobropole
- 1 štipendija — šibki tok za Štatenberg
- 1 štipendija — jaki tok

ISKRA ZDRUŽENO PODJETJE ELEKTROKOVINSKE INDUSTRIJE
LJUBLJANA, o. sub. o. Ljubljana

RAZPISUJE

za študente in učence visokih, višjih, srednjih in poklicnih šol v šolskem letu 1977/78 623 štipendij.

ISKRA — INDUSTRIJA ZA TELEKOMUNIKACIJE, ELEKTRONIKO IN ELEKTROMEHANIKO, KRANJ

TOZD Tovarna števcev, stikal, ATC, TEA, ERO, SP, mehanizmi, TEL, obrat orodjarna, obrat vzdrževanja, merilne naprave, VEGA

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
10 štipendij — računalništvo in informatika
15 štipendij — telekomunikacije
10 štipendij — merilno regulacijska

FAKULTETA ZA STROJNIŠTVO
10 štipendij — tehnološka smer

FAKULTETA ZA NARAVOSLOVJE IN TEHNOLOGIJO

5 štipendij — tehnična fizika, tehnična matematika

EKONOMSKA FAKULTETA
5 štipendij — fin. načrt. analitska smer

VISOKA ŠOLA ZA ORGANIZACIJO DELA
10 štipendij — računalništvo

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
15 štipendij — šibki tok

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — STROJNA
10 štipendij

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
5 štipendij

UPRAVNO ADMINISTRATIVNA ŠOLA
5 štipendij

POKLICNA ŠOLA
15 štipendij — orodjar
15 štipendij — finomehanik
10 štipendij — rezkalec
10 štipendij — strugar
5 štipendij — strojni mehanik
15 štipendij — elektromehaničar
20 štipendij — TK mehanik

TOZD Tovarna elektronskih naprav, Ljubljana

POKLICNA ŠOLA
1 štipendija — orodjar
1 štipendija — rezkalec
1 štipendija — strugar
1 štipendija — strojni mehanik
1 štipendija — TK mehanik

TOZD Tovarna elektronskih instrumentov Horjul

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
2 štipendiji — telekomunikacije

FAKULTETA ZA STROJNIŠTVO
1 štipendija — tehnološka smer

EKONOMSKA FAKULTETA
1 štipendija — poslovna smer
1 štipendija — finančna smer

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
3 štipendije — šibki tok

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — STROJNA
1 štipendija

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — METALURGIJA
1 štipendija

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
3 štipendije

UPRAVNO ADMINISTRATIVNA ŠOLA
2 štipendiji

POKLICNA ŠOLA
1 štipendija — orodjar
1 štipendija — rezkalec
1 štipendija — brusilec
1 štipendija — ljčar
1 štipendija — klepar

TOZD Inštitut za prenosno tehniko, Ljubljana

5 štipendij — šibki tok
4 štipendije — jaki tok

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — STROJNA

3 štipendije

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
2 štipendiji

TOZD Izdelovanje orodij in vzdrževanje, Ljubljana

POKLICNA ŠOLA

- 1 štipendija — orodjar
- 1 štipendija — rezkalec
- 1 štipendija — strugar

TOZD Izdelovanje specialnih elementov in materialov, Ljubljana

POKLICNA ŠOLA

2 štipendiji — elektromehaničar

TOZD Tovarna uporov in potencio- metrov, Šentjernež

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
4 štipendije — industrijska elektronika

FAKULTETA ZA STROJNIŠTVO
5 štipendij — konstruktorska smer

PRAVNA FAKULTETA
2 štipendiji — gospodarsko pravna smer

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
5 štipendij — šibki tok za Krško

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — STROJNA
1 štipendija za Krško

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — KEMIJA
3 štipendije

POKLICNA ŠOLA
1 štipendija — strugar
1 štipendija — električar
1 štipendija — brusilec
5 štipendij — orodjar za Novo mesto
3 štipendije strojni ključavničar za Novo mesto

TOZD Tovarna baterij Zmaj, Ljubljana

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — STROJNA
1 štipendija

POKLICNA ŠOLA
1 štipendija — orodjar
1 štipendija — rezkalec
1 štipendija — strugar
1 štipendija — ključavničar

Delovna skupnost skupnih služb

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
1 štipendija — telekomunikacije
2 štipendiji — industrijska elektronika

FAKULTETA ZA STROJNIŠTVO
1 štipendija — tehnološka smer
1 štipendija — konstruktorska smer

PRAVNA FAKULTETA
1 štipendija — gospodarsko pravna smer

EKONOMSKA FAKULTETA
1 štipendija — poslovna smer
1 štipendija — načrtovalno analitska smer

VISOKA EKONOMSKO KOMERCIJALNA ŠOLA
1 štipendija — tehnično ekonomska smer

VISOKA ŠOLA ZA ORGANIZACIJO DELA
1 štipendija — poslovna smer

ISKRA — INDUSTRIJA AVTOELEKTRIČNIH IZDELKOV, NOVA GORICA

TOZD Tovarna velikih zaganjalnikov, Nova Gorica

POKLICNA ŠOLA
5 štipendij — kovinar
2 štipendiji — elektromehaničar

TOZD Tovarna električnih aparatov in relejev, Ljubljana

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
2 štipendiji — industrijska elektrotehnika

FAKULTETA ZA STROJNIŠTVO
1 štipendija — konstruktorska smer

PRAVNA FAKULTETA
1 štipendija — gospodarsko pravna smer

VISOKA ŠOLA ZA ORGANIZACIJO DELA
1 štipendija — kadrovska organizacijska smer
1 štipendija — proizvodna smer

TOZD Inštitut za prenosno tehniko, Ljubljana

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
1 štipendija

FAKULTETA ZA STROJNIŠTVO
1 štipendija

VIŠJA UPRAVNA ŠOLA
1 štipendija

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA-ELEKTRO
2 štipendiji — šibki tok

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA-STROJNA
1 štipendija

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA-KEMIJA
1 štipendija

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
1 štipendija

ADMINISTRATIVNA ŠOLA
1 štipendija

POKLICNA ŠOLA
5 štipendij — kovinar

TOZD Tovarna žarnic, Ljubljana

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
1 štipendija

POKLICNA ŠOLA
1 štipendija — strojni ključavničar

TOZD Tovarna avtoelektro in elektro izdelkov ter visokokvalitetne keramike, Tolmin

FAKULTETA ZA STROJNIŠTVO
1 štipendija, tehnološka smer
1 štipendija, konstrukcijska smer

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — STROJNA
3 štipendije

POKLICNA ŠOLA
2 štipendiji — orodjar
2 štipendiji — brusilec
2 štipendiji — strugar
1 štipendija — rezkalec

TOZD Tovarna delovnih sredstev, Nova Gorica

FAKULTETA ZA STROJNIŠTVO
1 štipendija — konstruktorska smer, višješolski študij

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — STROJNA
1 štipendija

POKLICNA ŠOLA
9 štipendij — kovinar

Delovna skupnost skupnih služb, Nova Gorica

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
1 štipendija — industrijska elektronika, višješolski študij

FAKULTETA ZA STROJNIŠTVO
1 štipendija — konstruktorska smer, višješolski študij

FAKULTETA ZA NARAVOSLOVJE IN TEHNOLOGIJO
1 štipendija — fizika, matematika

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
2 štipendiji — šibki tok
1 štipendija — jaki tok

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — STROJNA
2 štipendiji

POKLICNA ŠOLA
2 štipendiji — kovinar
1 štipendija — elektromehaničar

ISKRA — INDUSTRIJA ZA AVTOMATIČNO LUBRIKACIJO

TOZD Tovarna električnih aparatov in relejev, Ljubljana

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
2 štipendiji — industrijska elektrotehnika

FAKULTETA ZA STROJNIŠTVO
1 štipendija — konstruktorska smer

PRAVNA FAKULTETA
1 štipendija — gospodarsko pravna smer

VISOKA ŠOLA ZA ORGANIZACIJO DELA
1 štipendija — kadrovska organizacijska smer
1 štipendija — proizvodna smer

TOZD Inštitut za prenosno tehniko, Ljubljana

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
1 štipendija

FAKULTETA ZA STROJNIŠTVO
1 štipendija — konstruktorska smer

PRAVNA FAKULTETA
1 štipendija — gospodarsko pravna smer

VISOKA ŠOLA ZA ORGANIZACIJO DELA
1 štipendija — kadrovska organizacijska smer
1 štipendija — proizvodna smer

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — STROJNA

2 štipendiji
1 štipendija za Štatenberg

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
2 štipendiji

POKLICNA ŠOLA
3 štipendije — orodjar
1 štipendija — strugar
1 štipendija — strojni ključavničar
3 štipendije — elektromehaničar
2 štipendiji — elektromehaničar za Štatenberg

TOZD Inštitut za procesno tehniko, Ljubljana

POKLICNA ŠOLA
1 štipendija — TT mehanik
1 štipendija — RT mehanik

TOZD Avtomatske in varilne naprave, Ljubljana

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
2 štipendiji — industrijska elektronika
1 štipendija — industrijski elektrotehnik

FAKULTETA ZA STROJNIŠTVO
1 štipendija — konstruktorska smer

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
1 štipendija — šibki tok
1 štipendija — jaki tok

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
2 štipendiji

POKLICNA ŠOLA
2 štipendiji — orodjar
1 štipendija — rezkalec
1 štipendija — strugar
2 štipendiji — strojni ključavničar
2 štipendiji — elektromehaničar

TOZD Napajalne naprave, Novo mesto

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
2 štipendiji — industrijska elektronika

FAKULTETA ZA STROJNIŠTVO
1 štipendija

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
2 štipendiji — šibki tok
1 štipendija — jaki tok

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
2 štipendiji

POKLICNA ŠOLA
1 štipendija — orodjar
1 štipendija — strugar

TOZD Inženiringi, Ljubljana

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
1 štipendija — računalništvo in informatika
1 štipendija — telekomunikacije
1 štipendija — industrijska elektronika
1 štipendija — avtomatika

FAKULTETA ZA STROJNIŠTVO
1 štipendija

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
2 štipendiji — šibki tok
1 štipendija — jaki tok

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
2 štipendiji

POKLICNA ŠOLA
1 štipendija — orodjar
1 štipendija — strugar

TOZD Orodjarna, Ljubljana

POKLICNA ŠOLA
2 štipendiji — orodjar
3 štipendije — rezkalec
1 štipendija — strugar
2 štipendiji — strojni ključavničar

TOZD Inženiringi, Ljubljana

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
1 štipendija — računalništvo in informatika
1 štipendija — telekomunikacije
1 štipendija — industrijska elektronika
1 štipendija — avtomatika

FAKULTETA ZA STROJNIŠTVO
1 štipendija

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
2 štipendiji — šibki tok
1 štipendija — jaki tok

EKONOMSKA FAKULTETA
1 štipendija — načrtovalno analitska smer
1 štipendija — komercialna smer za Sarajevo

PRAVNA FAKULTETA
1 štipendija — gospodarska smer

VISOKA ŠOLA ZA ORGANIZACIJO DELA
1 štipendija — računalništvo

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
2 štipendiji — šibki tok
1 štipendija — jaki tok

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
2 štipendiji

UPRAVNO ADMINISTRATIVNA ŠOLA
2 štipendiji

Delovna skupnost skupnih služb, Ljubljana

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
1 štipendija — računalništvo
1 štipendija — industrijska elektronika
1 štipendija — industrijska elektrotehnika
1 štipendija — elektrifikacija

FAKULTETA ZA STROJNIŠTVO
2 štipendiji — konstruktorska smer
VIŠJA TEHNIŠKA ŠOLA
2 štipendiji — konstruktorska smer

EKONOMSKA FAKULTETA
2 štipendiji — poslovna smer
1 štipendija — poslovno komercialna smer

VISOKA ŠOLA ZA ORGANIZACIJO DELA
1 štipendija — računalništvo

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
1 štipendija — šibki tok
2 štipendiji — jaki tok

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — STROJNA
1 štipendija

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
2 štipendiji

ISKRA — INDUSTRIJA IZDELKOV ŠIROKE POTROŠNJE, LJUBLJANA

TOZD Tovarna antenskih naprav, Vrhnika

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
1 štipendija — industrijska elektronika
EKONOMSKA FAKULTETA
1 štipendija — finančna smer

POKLICNA ŠOLA
2 štipendiji — orodjar
2 štipendiji — elektromehanik

TOZD Tovarna RA Sprejemnikov, Sežana

FAKULTETA ZA STROJNIŠTVO
1 štipendija — tehnološka smer

PRAVNA FAKULTETA
1 štipendija — gospodarsko pravna smer

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
1 štipendija — šibki tok

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — STROJNA
2 štipendiji

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
1 štipendija

POKLICNA ŠOLA
1 štipendija — orodjar
1 štipendija — rezkalec
2 štipendiji — strojni ključavničar

TOZD Tovarna elektromotorjev in gospodinjskih aparatov, Železniki

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
2 štipendiji — energetika

FAKULTETA ZA STROJNIŠTVO
1 štipendija — tehnološka smer
1 štipendija — konstruktorska smer

EKONOMSKA FAKULTETA
2 štipendiji — poslovna smer

PRAVNA FAKULTETA
1 štipendija — gospodarsko pravna

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
1 štipendija — jaki tok

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — STROJNA
3 štipendije

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
2 štipendiji

POKLICNA ŠOLA
3 štipendije — orodjar
1 štipendija — strugar
2 štipendiji — strojni mehanik
2 štipendiji — rezkalec
3 štipendije — elektromehanik
1 štipendija — finomehanik

TOZD Tovarna gospodinjskih aparatov, Škofja Loka

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO

1 štipendija — industrijska elektrotehnika

FAKULTETA ZA STROJNIŠTVO
3 štipendije

FAKULTETA ZA NARAVOSLOVJE IN TEHNOLOGIJO
1 štipendija — kemija

EKONOMSKA FAKULTETA
1 štipendija — finančna smer
1 štipendija — poslovna smer

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
2 štipendiji — jaki tok

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — STROJNA
2 štipendiji

TOZD TV Sprejemniki Pržan
TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
2 štipendiji — šibki tok

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — STROJNA
1 štipendija

POKLICNA ŠOLA
2 štipendiji — orodjar
1 štipendija — strugar
2 štipendiji — strojni ključavničar
6 štipendij — RTV mehanik
1 štipendija — rezkalec

ISKRA COMMERCE, LJUBLJANA

TOZD Domači trg, Ljubljana

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
3 štipendije — telekomunikacije
2 štipendiji — industrijska elektrotehnika

EKONOMSKA FAKULTETA
2 štipendiji — finančna smer

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA — ELEKTRO
5 štipendij — šibki tok
1 štipendija — jaki tok

Kandidati za štipendije naj pošljejo svoje vloge na naslov: ZP ISKRA, Služba štipendiranja, Ljubljana, Prešernova 27 (telefon 24-905), kjer dobijo tudi vse potrebne informacije.

K vlogi, ki mora biti izpolnjena na obrazcu 1,65 DZS in jo ni potrebno kolkovati, naj kandidati predložijo:

— fotokopijo spričevala (ali overovljen prepis) zadnjega letnika in zaključnega izpita oz. potrdilo o vseh opravljenih izpitih in vajah z ocenami (študentje, ki so že vpisani na fakulteti) in frekventacijsko potrdilo

— potrdilo o premoženjskem stanju in dohodkih družinskih članov v družinski skupnosti za leto 1977 (dohodki iz obrti, kmetijstva, pokojnine, postranske dejavnosti itd.) obrazec 0,12. Priložena morajo biti potrdila organizacij, kjer so člani družinske skupnosti zaposleni, kjer dobivajo pokojnino, kjer je registrirana obrt, kjer so določene davčne obveznosti itd.

— potrdilo o višini otroških doklad oz. potrdilo, da le-teh ne prejemajo.

Prednost imajo tisti, ki stanujejo v bližini organizacije, za katero se bodo šolali, ki so v slabšem materialnem položaju in ki imajo boljši učni uspeh ter otroci iz delavskih in kmečkih družin.

K vlogi naj kandidati navedejo, za kateri TOZD v okviru ZP ISKRA želijo biti štipendirani.

Upoštevali bomo vloge, ki bodo prispele do 30. septembra in jim bodo priloženi vsi potrebni dokumenti.

Kandidate bomo obvestili o sklepu Odbora za štipendije glede na prispele vloge meseca: julija, septembra in oktobra.

ISKRA
Industrija za telekomunikacije
elektroniko in elektromehaniko
KRANJ, o. sol. o.

objavlja

prosta delovna mesta v TOZD AVTOMATSKE TELEFONSKE CENTRALE

- 1. ANALITIK SISTEMA
- 2. PROGRAMER SISTEMA
- 3. VIŠJI PROGRAMER I.
- 4. VIŠJI PROGRAMER II.

POGOJI:

Diploma II. stopnje fakultete za elektrotehniko, fiziko ali matematiko (točki 1. in 2.); diploma I. stopnje navedenih smeri (točki 3. in 4.); uspešno opravljen psihološki test;

NUDIMO:

- zanimivo delo na najzahtevnejšem projektu sprotnega računalništva v državi (true real time);
- izdatno strokovno pomoč, tako v času uvajanja v delo kot pri delu samem, kar omogoča hitro in nenehno strokovno rast;
- dopolnilno izobraževanje na seminarjih doma in v tujini;
- nagrajevanje po delu — ustrezno strokovnosti in rezultatom dela;
- pomoč pri reševanju stanovanjskih vprašanj v razumnem roku.

PRIČAKUJEMO

- ustvarjalnost in prizadevnost
- uvajanje svežih idej
- veselje do timskega dela

Zaželeno je kakršnokoli predznanje o računalništvu, programiranju ali telekomunikacijah in vsaj pasivno znanje angleškega jezika.

Pismene prijave pošljite v roku 15 dni na naslov: ISKRA ELEKTROMECHANIKA KRANJ, Kadrovskega področja, 64000 Kranj, Savska loka 4.

ISKRA — Industrija širokopotrošnih izdelkov, široka potrošnja, n. sol. o. TOZD Tovarna radijskih sprejemnikov, SPREJEMNIKI, n. sub. o. SE ŽANA, Partizanska 82

Iščemo delavce za naslednja opravila in naloge:

1. VODJA FINANČNO ANALITSKEGA SEKTORJA

- Viškošolska izobrazba ekonomske stroke finančne smeri in tri leta ustreznih delovnih izkušenj
- višješolska izobrazba ekonomske stroke finančne smeri in pet let ustreznih delovnih izkušenj
- Poskusna doba tri mesece
- Družbenopolitična aktivnost in moralnopolitična neoporečenost

2. RAČUNOVODJA

- Pogoji:
- Višja šola ekonomske smeri in 5 let ustreznih delovnih izkušenj, ali
- srednja ekonomska šola in tri leta delovnih izkušenj.
- poskusna doba tri mesece

3. VODJA ANALITSKEGA ODDELKA

- Pogoji:
- Visokošolska izobrazba ekonomske smeri in tri leta delovnih izkušenj.

4. VODJA SPLOŠNEGA SEKTORJA — reelekcija

- Pogoji:
- Visokošolska izobrazba pravne ali ekonomske smeri in pravosodni izpit, če je pravnik z vsaj triletno prakso na ustreznih delovnih mestih ali
- višješolska izobrazba in petletna praksa na ustreznih delovnih mestih
- poskusna doba tri mesece
- družbenopolitična aktivnost in moralnopolitična neoporečnost.

5. RAZVIJALEC TRANSFORMATORJEV

- razvoj transformatorjev za usmernike malih moči in elektroakustične naprave
- Pogoji:
- Višja šola elektro stroke — jaki tok in štiri leta delovnih izkušenj.
- poskusna doba tri mesece.

6. IZDELOVALEC PROTOTIPOV —

- za izdelovanje prototipov iz kovinskih in plastičnih materialov.
- Pogoji:
- Poklicna šola za profil finomehanika ali orodjarja in pet let ustreznih delovnih izkušenj.
- poskusna doba tri mesece

7. REFERENT ZA INVESTICIJE

- sodelovanje pri izdelavi investicijskih pogojev. Delo je pretežno tehničnega in delno ekonomskega značaja.
- Pogoji:
- Visoka izobrazba strojne ali elektro smeri in pet let delovnih izkušenj ter znanje angleškega ali nemškega jezika.
- poskusna doba tri mesece.

8. VODJA RAZVOJNEGA ODDELKA

- delo obsega vodenje razvoja na področju radijskih sprejemnikov in ojačevalnikov ter pripadajoče konstrukcije
- Pogoji:
- Visoka izobrazba — elektronika in 5 let delovnih izkušenj
- znanje nemškega in angleškega jezika
- poskusna doba tri mesece

9. MOJSTER NAVIJALNICE

- vodenje poteka dela, razporejanje delovnih nalog in opravil
- Pogoji:
- delovodska šola — elektro stroke in 5 let delovnih izkušenj
- tečaj za WF instruktore
- poskusna doba tri mesece.

10. PREDELAVEC NAVIJALNICE

- nastavljanje strojev in spremljanje poteka dela in opravil
- Pogoji:
- Poklicna šola elektro stroke — profil elektromehanik in eno leto delovnih izkušenj!
- poskusna doba tri mesece

11. NABAVNI REFERENT UVOZA

- Pogoji:
- Srednješolska izobrazba (poznavanje komercialnih navad, ekonomije, zunanje-trgovinskega poslovanja, tehničnih zahtev uvoznega materiala in finančnega poslovanja pri uvozu) in štiri uvoznega materiala in finančnega poslovanja pri uvozu) in štiri
- poskusna doba tri mesece

Pismene vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo na naslov ISKRA TOZD Tovarna radijskih sprejemnikov SE ŽANA, Partizanska št. 82.

Zaradi pomembnosti delovnih opravil in nalog na delovnih mestih pod zap. št. 1 in 4 naj kandidati poleg navedenega predložijo tudi potrdilo o tem, da niso bili kaznovani in da niso v kazenskem postopku.

Rok prijave je 15 dni po objavi.

ISKRA
Industrija za telekomunikacije
elektroniko in elektromehaniko
KRANJ, o. sol. o.

razpisuje

prosti vodilni delovni mesti v OBRATU TELEFONSKIH ENOT BLEJSKA DOBRAVA — JESENICE:

- 1. VODJA TEHNIČNE KONTROLE
- 2. VODJA TEHNOLOŠKE PRIPRAVE PROIZVODNJE

POGOJI

Pod tč. 1.:

- visoka izobrazba elektro smeri in 3 leta prakse na ustreznem delovnem mestu ali višja izobrazba elektro smeri in 5 let prakse na ustreznem delovnem mestu;
- poznavanje telefonije;
- organizacijske sposobnosti za vodenje, moralno politična neoporečnost in aktiven odnos do samoupravljanja.

Pod tč. 2.:

- visoka izobrazba strojne ali elektro smeri lahko tudi organizacija dela in 3 leta prakse na ustreznem delovnem mestu ali višja izobrazba navedenih smeri in 5 let prakse na ustreznem delovnem mestu;
- poznavanje organizacije OZD;
- organizacijske sposobnosti za vodenje, moralno politična neoporečnost in aktiven odnos do samoupravljanja.

Pismene prijave pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: ISKRA ELEKTROMECHANIKA KRANJ, Kadrovskega področja, 64000 Kranj, Savska loka 4, z oznako „prijava na razpis“. Kandidate bomo pismeno obvestili o izidu razpisa v 30 dneh po izteku roka za sprejemanje prijav.